

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**2017-2018 YENİ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA
YER ALAN 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ
KAZANIMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
GERÇEKLEŞTİRİLME DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Önder ÇALIKAN

TOKAT

Nisan, 2019

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**2017-2018 YENİ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA
YER ALAN 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ
KAZANIMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE
GERÇEKLEŞTİRİLME DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Önder ÇALIKAN

Danışman: Doç. Dr. Mehmet KARATAŞ

TOKAT

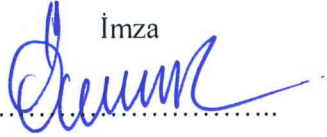
Nisan, 2019

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezdeki tüm bilgilerin ve bu bilgileri raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlandığını, söz konusu tezin tüm akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak hazırlanıp raporlaştırıldığını ve 'intihali engelleme' programında tarandığını, tarafıma ait olmayan tüm bilgi, veri, düşünce ve bulgulara atıfta bulunup kaynağının gösterildiğini beyan eder ve sorumluluğun şahsıma ait olduğunu kabul ederim.

15/05/2019

Önder ÇALIKAN

İmza

JÜRİ İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

Önder Çalıklan'ın "2017-2018 Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyinin Belirlenmesi" adlı çalışması 15.05.2019 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Doç.Dr. Fikret Gülaçtı
Üye (Tez Danışmanı): Doç.Dr. Mehmet Karataş
Üye : Doktor Öğretim Üyesi Fatma Budak

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019
Kerem Kılıçer
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bir toplumun gelecek kuşaklarını çağın gereklerine ve ihtiyaçlarına göre şekillendiren en önemli öğelerden birisinin de eğitim olduğu aşikârdır. Bilim ve teknolojinin hızla değiştiği günümüzde, bireyler yaşanan bu değişime uyum sağlama çabası içerisindeyler. Hızla değişen bilim ve teknolojiye ayak uydurabilen bireylerin daha başarılı oldukları görülmektedir. Eğitim programları yapılırken bu değişimlerin göz önüne alınması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu bağlamda sosyal bilgiler programı da değişen dünyaya ayak uydurabilen, problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu programın içerisinde hayatla ilgili olan ve hayata dair tüm unsurlar ele alınmaktadır. Çünkü sosyal bilgiler bireyi gerçek yaşama hazırlayan bir programdır.

Zaman içerisinde eğitim programlarında ortaya çıkan değişim ihtiyacından sosyal bilgiler programı da kendisine düşen payı almıştır. Son olarak 2017 yılında yeni sosyal bilgiler öğretim programı hazırlanmıştır. Program hazırlama sürecinde öncelikle taslak program hazırlanıp paydaşların görüş ve önerileri alınmış, daha sonra gerekli düzeltme ve son değişiklikler yapılarak uygulamaya konulmuştur. 2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren 4. ve 5. sınıflardan başlayıp her yıl kademeli uygulanacak bu program daha sonra alınan bir kararla 2018-2019 yılı itibariyle tüm sınıf düzeylerinde uygulamaya konulmuştur.

Yeni sosyal bilgiler öğretim programında göze çarpan en büyük yenilik kazanım sayılarının azalması olmuştur. Ayrıca kazanımlara bağlı olarak konu içeriklerinde de birtakım değişiklikler yapılarak ünite kavramı yerine öğrenme alanı kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Daha önceki öğretim programlarında hedef davranış olarak adlandırılan kazanım, eğitim sürecinin nihai amacını oluşturmaktadır. Öğretim programının başarı derecesi kazanımların gerçekleştirilmesiyle yakından ilişkilidir. Bu konuda en büyük pay sahibi öğretmenlerdir.

Önder ÇALIKAN

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans eğitimim boyunca akademik bilgi ve tecrübesiyle yanımda olan öğrencisi olmaktan onur ve gurur duyduğum çok değerli hocam Doç. Dr. Mehmet KARATAŞ'a teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Her anımda yanımda olan ve eğitim hayatım boyunca üzerimde büyük emekleri olan çok değerli aileme teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana destek olan ve bu yoldaki en büyük desteğim, Hayat Arkadaşım, Sevgili Eşim, Hülya KILIÇ ÇALIKAN'a ve yüksek lisans çalışmalarım sırasında annesini hiç üzmediği için Canım Oğlum Ömer ÇALIKAN'a sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

2017-2018 YENİ SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ KAZANIMLARININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE GERÇEKLEŞTİRİLME DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

Çalıklan, Önder

Yüksek Lisans, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Karataş

Nisan 2019, xvi + 95 sayfa

Sosyal bilgiler öğretim programı Türkiye’de ilk defa 1968 yılında uygulanmaya başlanmış ve günümüze kadar içeriğinde ve kapsamında birçok değişiklikler yapılmıştır. Son olarak 2017 yılında yeni bir öğretim programı hazırlanarak uygulamaya konulmuştur. Yeni hazırlanan öğretim programında konu içeriğinin sadeleştirilmesi, kazanım sayılarının azaltılması gibi birçok değişiklik göze çarpmaktadır. Araştırma yeni hazırlanan 5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyiyle ilgilidir. Araştırma kapsamında 2017 yeni 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu yönüyle bir önceki programda bulunan kazanımlarla ilgili alan yazında birçok araştırma olmasına rağmen, bu araştırma yeni öğretim programında bulunan kazanımlarla ilgili ilk çalışmalardan birisi olacaktır. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada nicel araştırma yöntemi ve betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Tokat il merkezinde bulunan Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaokullarda görev yapan 5. sınıf sosyal bilgiler dersini yürüten 60 sosyal bilgiler öğretmenine açık uçlu sorularında yer aldığı anket uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan “2017-2018 Yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi Anketi” (Ek 3) kullanılmıştır. Değerlendirilen 57 anket formundan elde edilen veriler SPSS istatistik programı yardımı ile frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, t testi, tek yönlü (oneway) anova ve scheffe testi teknikleri ile çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretim Programı, Sosyal Bilgiler, Kazanım, Öğretmen Görüşler

ABSTRACT

DETERMINATION OF THE ACCOMPLISHMENT LEVEL OF THE SOCIAL SCIENCES ATTAINMENTS OF THE FIFTH GRADES, PLACED IN THE 2017-2018 NEW SOCIAL STUDIES CURRICULUM, ACCORDING TO TEACHERS' VIEWPOINTS

Çalıklan, Önder

Masters' Thesis, Department Of Social Studies Education

Thesis Advirsor: Assoc. Prof. Dr. Mehmet Karataş

April 2019, xvi + 95 page

Social Studies curriculum for the first time in Turkey started to be implemented in 1968 and many changes have been made in content and scope to the present day. Finally, in 2017, a new curriculum was prepared and applied. In the newly prepared curriculum, there are many noticeable changes such as simplifying the content of the subject and reducing the number of learning outcomes. The research is about the determining the level of learning outcomes of the 5th Grade Social Studies course in the newly prepared curriculum according to the teachers' views. Within the scope of the research, it is aimed to determine the level of learning outcomes of the 5th Grade Social Studies course in 2017 according to the teachers' views. In this respect, although there are many studies in the literature about the learning outcomes in the previous curriculum, this research will be one of the first studies related to learning outcomes in the new curriculum. Quantitative research method and descriptive survey model were used in this research, which was conducted to determine the level of the learning outcomes of 5th Grade Social Studies course according to teachers' views. In this study, 60 social studies teachers who conducted 5th grade social studies course in the secondary schools of National Education Directorate in Tokat provience were applied a questionnaire including open ended questions. In the research, 2017-2018 New 5th Grade Social Studies Course Achievement According to Teachers' View Survey consisting of three parts as a data collection tool was used. The data obtained form 57 questionnaires were analyzed by frequency, percentage , mean, standard deviation, t test, one way and scheffe test techniques with the help of SPSS statistical program.

Key Words: Education, Curriculum, Social Studies, Learning Outcomes, Teachers' Opinion

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	i
JÜRİ İMZA ONAY SAYFASI.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR	xvi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Amacı	3
Alt Problemler	3
Araştırmanın Önemi	4
Sayıtlar	5
Sınırlılıklar	5
Tanımlar	5
BÖLÜM II	6
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
Eğitimin Tanımı	6
Formal Eğitim	6
İnformal Eğitim.....	6
Türk Milli Eğitim Sistemi.....	7
Örgün Eğitim.....	8
Okul Öncesi Eğitim.....	8
İlköğretim	8
Ortaöğretim.....	8
Yükseköğretim.....	9
Yaygın Eğitim	9
Sosyal Bilgiler	10
Sosyal Bilgiler Öğretimi	10
Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	11

Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	11
Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi	11
Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi	12
Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Gelişimi.....	13
Kazanım Nedir?.....	14
2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	14
Öğretim Programının Genel Amaçları	14
Öğretim Programının Temel Felsefesi	15
Öğretim Programında Temel Beceriler	16
Öğretim Programında Değerler Eğitimi	17
Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı	18
Öğretim Programının Yapısı.....	19
2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması	20
Programın Vizyonu	21
Program Yaklaşımı ve Hedefleri.....	21
Öğrenme Alanları.....	22
Üniteler	23
Kazanım ve Açıklamalar	24
Değerler	26
Kavramlar	27
Etkinlikler	27
Atatürkçülük Konuları.....	27
Öğrenme Öğretme Süreçlerine İlişkin Açıklamalar.....	27
Ölçme Değerlendirme	28
Rehberlik	28
BÖLÜM III	29
YÖNTEM	29
Araştırma Modeli	29
Evren ve Örneklem.....	29
Veri Toplama Araçları.....	31
Anketin Güvenirliliği.....	32
Veri Toplama Süreci.....	33
Verilerin Çözümlemesi	33
BÖLÜM IV	35
BULGULAR.....	35

Öğretmenlerin Yeni 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi ile İlgili Bulgular.....	35
Katılımcıların Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Cevaplara İlişkin Elde Edilen Bulgular	53
5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyini Yeterli Görüyor musunuz? Yeterli Görmüyorsanız Nedenlerini Yazar mısınız? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar	53
Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyini Yeterli Görüyorum.....	55
Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyini Yeterli Görmüyorum.....	57
5. Sınıf Sosyal Bilgiler Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Her Kazanıma Göre Farklılaşmakta mıdır? Cevabınız “Evet” ise Bunun Sebepleri Neler Olabilir? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar	58
Öğrencinin Hazır Bulunuşluluk Düzeyi	60
Konuların Soyut Olması	60
Öğrenci İlgisi	61
Günlük Yaşam	62
Zaman ve Ders Saati Yetersizliği.....	62
İçerik, Konu, Kazanım ve Amaç.....	63
Çevre, Kültür ve Ekonomik Şartlar	63
Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyi Her Kazanıma Göre Farklılaşmamaktadır	64
Zorluk Düzeyi ve Tekrar	64
5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Başarılı Bir Biçimde Gerçekleştirilmesi için Siz Neler Yapıyorsunuz? Sizce Başka Neler Yapılabilir? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar.....	64
Eğitim Teknolojisi ve Ders Materyalleri.....	66
Farklı Yöntem ve Teknikler.....	67
Kazanımların Başarılı Bir Şekilde Gerçekleştirilebilmesi için Görüş ve Öneriler ..	68
5.Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Bir Önceki Soysal Bilgiler Öğretim Programı Arasında Sizce En Önemli Farklar Nelerdir? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar	68
Yeni Öğretim Programı Öğrenci Seviyesine Uygun ve Daha Sadedir	69
Yeni Öğretim Programından Atatürkçülük Konusunun Çıkarılması	70
Yeni Öğretim Programının Farklı, İşlevsel ve Güncel Olması.....	71
İki Öğretim Programı Arasında Farklılıklar Var Fakat Yapılan Değişiklikler Olumsuz.....	72
Girdiğiniz Sınıfların Sosyal Bilgiler Dersi I. Dönem ve II. Dönem Not Ortalamalarını Yazar mısınız? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar	72

5.Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile İlgili Görüş ve Önerileriniz Varsa Belirtir misiniz? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar	72
BÖLÜM V	75
TARTIŞMA	75
BÖLÜM VI.....	78
SONUÇ ve ÖNERİLER	78
Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	78
İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	79
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	80
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	80
Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	81
Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	81
Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	82
Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	82
Öneriler	84
KAYNAKÇA.....	85
EKLER	89
Ek 1. Araştırma İzin Formu	89
Ek 2. Anket Formu	90
Ek 3. Özgeçmiş	95

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Beceriler	17
Tablo 2. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler	18
Tablo 3. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı	18
Tablo 4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri	20
Tablo 5. 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Hedeflerin Karşılaştırılması	22
Tablo 6. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanları.....	23
Tablo 7. 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kazanım Sayıları.....	24
Tablo 8. 2005 ve 2017 Öğretim Programlarında Yer Alan Beceriler	24
Tablo 9. 2005 ve 2017 Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler	26
Tablo 10. Örneklemede Yer Alan Öğretmenlerin Özelliklerine İlişkin Dağılımlar	30
Tablo 11. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Öğrenme Alanları Güvenirlik Katsayıları	33
Tablo 12. Öğretmenlerin Yeni 5 Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları.....	36
Tablo 13. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Puan Ortalamaları	44
Tablo 14. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Yeni Öğretim Programı Tanıtımında Alınan Eğitimi Yeterli Görme Durumuna Göre Ortalamaları	45
Tablo 15. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Mezun Olunan Alana Göre Ortalamaları	47
Tablo 16. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Ortalama Öğrenci Mevcuduna Göre Ortalamaları.....	48
Tablo 17. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Yeni Öğretim Programı Tanıtımına Katılma Şekline Göre Ortalamaları.....	49
Tablo 18. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Cinsiyete Göre Ortalamaları	51

Tablo 19. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Kıdeme Göre Ortalamaları	52
Tablo 20. Katılımcıların 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeylerini Yeterli Görüp Görmeme Durumları	54
Tablo 21. Katılımcıların 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyinin Her Kazanıma Göre Farklılaşma Nedenleri	58
Tablo 22. Katılımcıların 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Başarılı Bir Biçimde Gerçekleştirilmesi için Yaptıkları Çalışmalar	65
Tablo 23. Katılımcıların 5. Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Bir Önceki Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Arasında Gördükleri Farklar	68
Tablo 24. Katılımcıların 5. Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı İle İlgili Görüş ve Önerileri	73

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Puan Ortalamaları	45
---	----

KISALTMALAR

YÖK: Yükseköğretim Kurumu

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TYÇ: Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi

AYÇ: Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

K: Katılımcı

F: Frekans

S.S: Standart Sapma

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde çalışmanın problem durumu, çalışmanın amacı, alt problemler, önemi, sayıltıları (varsayımlar), sınırlılıkları ve çalışmada adı geçen terimlerin tanımlarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Eğitim; bireylere, doğumdan ölüme kadar bilgi, beceri, değer ve tutumların kazandırıldığı bir süreçtir. Bu süreçte bireylerde bir takım öğrenmeler meydana gelerek davranış değişiklikleri görülür. İnsanlar çevresiyle ve birbirleriyle sürekli iletişim ve etkileşim halindedir. Her bireyin çevresiyle ve insanlarla kurdukları iletişim ve etkileşim farklı olduğu için kazandıkları davranışlar da birbirinden farklıdır. Bu yüzden eğitim insanların kendi yaşantıları yolu ile davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Erden, 2004).

Eğitim programlarının, zaman içerisinde değişmesi ve yenilenmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle yeni programların yapılması ve uygulanması da bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Hazırlanan yeni programlar, kendi döneminin en iyisi olmak zorundadır. Yukarıda belirtildiği gibi zaman içinde hazırlanan programlar değişim ve gelişime bağlı olarak gereksinimleri karşılayamaz duruma gelmektedir. Bu da programların uygulandığı zamana ve değişen dünyaya göre değerlendirilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu doğrultuda “Sosyal Bilgiler Öğretim Programı” da değişen dünyaya ayak uydurmak amacı ile çeşitli dönemlerde yenilenmiştir (Tay, 2017).

Sosyal bilgiler dersi 1968 yılında ilkököl programına dâhil edilmiştir. 1970-1971 eğitim öğretim yılında ortaokulların öğretim programında değişikliğe gidilmiş ve fen bilgisi ve sosyal bilgiler dersi bakanlığın belirleyeceği okullarda deneme niteliğinde okutulmaya başlanmıştır. 1985 tarihinde ortaokullarda sosyal bilgiler dersi kaldırılmış ve yerine milli tarih, milli coğrafya ve vatandaşlık bilgisi derslerine yer verilmiştir. 1990 yılında yeni ilkököl programı hazırlanmış ve 1968 programına göre bir takım değişiklikler yapılmıştır. Sosyal bilgiler dersi 1997’de yeniden ortaokul programına dâhil edilmiştir. Ayrıca 1997 yılında zorunlu eğitim 8 yıla çıkarılmıştır. 8 yıl zorunlu eğitim uygulaması öğretim programlarında değişikliği zorunlu hale getirmiştir. Sosyal bilgiler öğretim programı da bundan etkilenmiştir. 2005 yılında da sosyal bilgiler

öğretim programında çeşitli değişiklik ve düzenlemeye gidilmiştir. Yapılandırmacı anlayış temel alınarak öğretim programları yeniden düzenlenmiştir (Daşcıoğlu ve diğerleri, 2014). Öğretim programlarında yapılan son değişiklik ise 2017 yılında olmuş ve bu sosyal bilgiler programının yenilenmesi sonucunu doğurmuştur. Bu değişiklik ile beraber yeni sosyal bilgiler öğretim programı 4. ve 5. sınıflarda 2017-2018 eğitim öğretim yılında uygulanmıştır. Diğer eğitim kademelerinde ise 2018-2019 eğitim öğretim döneminde uygulamaya konulmuştur.

2017 5.sınıf yeni sosyal bilgiler öğretim programında göze çarpan ilk değişiklik kazanım sayılarındaki azalma ve öğrenme alanlarındaki değişimdir. Kazanım sayısı bir önceki öğretim programında 46 iken, yeni 2017 öğretim programında bu sayı 34 olmuş ve belirgin bir azalma meydana gelmiştir. Öğrenme alanlarına baktığımızda ise bir önceki öğretim programında 5. sınıf düzeyinde toplam 8 öğrenme alanı varken, yeni 2017 öğretim programında bu sayı 7 olmuş ve 6 tanesinin bir önceki programla aynı olduğu gözlenmiş, "Etkin Vatandaşlık" adı altında yeni bir öğrenme alanı eklenmiştir. Bir önceki öğretim programında "ünite" kavramı kullanılırken, yeni 2017 öğretim programında bu "öğrenme alanı" adını almıştır.

Bu çalışmada 2017-2018 eğitim öğretim yılında uygulamaya konulan 5. sınıf yeni sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleştirilme düzeylerine yönelik öğretmen görüşlerine başvurulacaktır.

Bu konuda genel olarak öğretim programlarının incelenmesi, karşılaştırılması ve öğretmen, öğrenci ve uzman görüşlerinin alınmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır. Bir önceki sosyal bilgiler öğretim programı ile ilgili kazanımların gerçekleştirilme düzeylerine yönelik öğretmen görüşleri ile ilgili bir kaç çalışma mevcuttur. Bu çalışmada ise yenilenen sosyal bilgiler öğretim programında bulunan kazanımların gerçekleşme düzeylerine ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilecektir. Diğer çalışmalardan farkı ise yenilenen sosyal bilgiler öğretim programı içeriği ve kazanımlarının büyük ölçüde değişime uğramasıdır. Bu çalışma sosyal bilgiler öğretim programında yaşanan bu değişimin öğretmenlerin kazanımları gerçekleştirme düzeylerine yönelik etkisini ortaya koymak amacıyla yürütülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada yeni sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımların öğretmen görüşleriyle gerçekleştirme düzeylerinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Alt Problemler

Bu çalışmanın problem cümlesi: “2017-2018 Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi Nedir?”

Bu araştırmanın amacına hizmet etmek için çeşitli alt problemler hazırlanmıştır:

1. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyine yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?
2. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
3. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi öğretmenlerin kıdem yıllarına göre farklılık göstermekte midir?
4. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi öğretmenlerin mezun olduğu alana göre farklılık göstermekte midir?
5. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi sınıf mevcuduna göre farklılık göstermekte midir?
6. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi öğretmenlerin yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumuna göre farklılık göstermekte midir?
7. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi öğretmenlerin yeni öğretim programı ile ilgili herhangi bir tanıtım programına katılım şekli ile farklılık göstermekte midir?
8. Sosyal bilgiler dersi kazanımlarına yönelik açık uçlu sorulara verilen öğretmen cevapları nelerdir?

Bu çalışmada, yukarıda verilen alt problemlere ilişkin öğretmen görüşlerine başvurularak program kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi belirlenmeye çalışılacaktır.

Araştırmanın Önemi

Sosyal bilgiler dersi, öğrencileri toplumsal hayata hazırlayan en önemli derslerden biri olması ve bu doğrultuda amaçlarını yerine getirebilmesi için öğretim programlarında yer alan kazanımların öğrencilere tam olarak kazandırılması gerekmektedir (Dündar, 2018). Öğretmen de öğrenme öğretme sürecinde öğrencilere bilgiyi aktaran değil, bilgiye ulaşmada onlara rehberlik ederek kazanımları öğrencilerde gerçekleştirmeye çalışan bir unsurdur. Bu çalışmada da yeni sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımların öğrencilerde gerçekleşme düzeylerine ilişkin öğretmen görüşlerini almak amaçlanmıştır.

Sosyal bilgiler dersinde yeni öğretim programının 2017-2018 eğitim öğretim yılında 4. ve 5. sınıflarda uygulamaya konulması ile dersin içeriği ile birlikte kazanımlarda da bir takım değişimler olmuştur. Ders içeriğine birçok yeni konu alanı eklenirken bazı konu alanları da ders içeriğinden çıkarılmıştır. Ayrıca bir önceki öğretim programına göre kazanım sayısında da azalma olmuştur. Bu bağlamda gelecekte yapılacak olan öğretim programlarında kazanım sayısı belirlenirken uygulanacak olan 2017 öğretim programında yer alan kazanımların ne düzeyde kazandırıldığının tespit edilmesi önemlidir (Tay, 2017). Öğretim programlarında en önemli unsurların başında kazanımlar gelmektedir. Bu konuda bir önceki öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin araştırmalar ve çalışmalar yapılmıştır. Fakat 2017 yeni sosyal bilgiler öğretim programı ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bakımdan yapılacak olan bu çalışma alan yazında önemli bir yere sahip olacaktır.

Eğitimde temel amaç öğretim programlarındaki bilgi, beceri ve değerlerin ortaya konulan hedeflere göre istenilen düzeyde kazandırılmasıdır. Bu doğrultuda doğru strateji-yöntemin, uygun materyallerin ve öğrenme ortamlarının seçilmesi ve kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediğinin süreç içinde izlenmesi ve gelişimlerinin kontrol edilmesi gerekmektedir (MEB, 2018). İçinde bulunduğumuz çağda, bilişim teknolojisindeki hızlı değişim, eğitim sistemini ve hedeflenen insan modelini değiştirmiştir (Çalışkan ve Yiğittir, 2011). Bu değişimden öğretim programları da etkilenmiştir. Toplumun ve bireylerin bilim ve teknolojiye gelişme ve değişim ile birlikte ihtiyaç ve istekleri de farklılaşmaktadır. Bu ihtiyaç ve isteklerin giderilmesi için çağın gerekliliklerini karşılayabilecek bireylerin yetişmelerini sağlamak şarttır. Bu da

eğitim m¼fredatlarının çağın ihtiyaçlarına g¼re yenilenmesi ve g¼ncellenmesini gerekli kılmaktadır. Bu y¼zden 2017 yılında eğitim m¼fredatında bir yenilenmeye gidilmiştir. Bu bağlamda sosyal bilgiler ¼đretim programı da bu yeniliklerden payını almıştır.

Bu değişim ve yenilenmeye paralel olarak bu çalışmada bir ¼nceki programa nazaran değişen ve sayısı azalan kazanımlar ¼n plana alınmış ve gerçekleşme d¼zeyleri ile ilgili ¼đretmen g¼r¼řlerine başvurulmuştur.

Sayıtlar

1. ¼rneklemenin evreni yansıttığı,
2. Veri toplama aralarındaki soruların problemi yansıtmada yeterli ve g¼venilir olduğu,
3. ¼đretmenlerin veri toplama aralarındaki soruları objektif olarak ve g¼r¼řlerini yansıtacak biçimde yanıtladıkları varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Çalışma 2017-2018 eğitim ¼đretim yılı ikinci d¼nemi ile
2. Tokat ili, Merkez ilçedeki 49 resmi ortaokullarda g¼revli sosyal bilgiler ¼đretmenleri ile
3. Veri toplama aracı olarak kullanılan anket ve açık uçlu sorular ile
4. Bu alışma kapsamında elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Sosyal bilgiler programı: Sosyal bilimlerin bulgularını kullanarak ¼đrencileri gerçek hayata hazırlayan bilgi, beceri, tutum ve değerleri basitleştirerek kazandırmayı amaçlayan bir eğitim programıdır (¼zt¼rk ve Otluoğlu, 2003).

Kazanım: Belli bir plan d¼hiline değrenme s¼reci içerisinde ¼đrencilere kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve değerler toplamına denir (Demirkaya, 2005).

Eğitim: Kasıtlı k¼lt¼rleme yolu ile ¼đrencilerde istendik davranış değişikliği meydana getirme s¼recidir (Demirel, 2005).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Eğitimin Tanımı

Eğitim bireyin bilişsel, psikomotor, duyuşsal ve toplumsal yeteneklerinin, davranışlarının istenilen ölçüde geliştirilmesi ve bireye bir takım hedeflere dönük yeni davranış, bilgi ve yetenekler kazandırılması için yapılan çalışmaların tamamına denir (Akyüz, 2013, s. 2). İnsan durağan bir varlık değildir, aksine her fırsatta kendini yenileyen ve buna ihtiyaç duyan bir varlıktır. Buna bağlı olarak eğitimin tanımını şu şekilde de yapabiliriz; eğitim bireyin kendi yaşantısında istedik davranış değiştirme sürecidir (Özan Boydak ve diğerleri, 2014). İnsanoğlu doğduğu andan ölümüne kadar geçen zaman içerisinde istese de istemese de bir eğitim ortamı içerisinde her zaman yerini almıştır. Bu doğduğunda aile, çocukluk döneminde okul, arkadaş grubu, oyun grubu; yetişkinlik döneminde ise meslek grubu içerisinde yer alarak devamlı bir eğitim döngüsünün içerisinde yer bulmaktadır. İşte insanları etkileyen yetenek, bilgi ve davranışlarının değişmesine neden olan farklı eğitim şekilleri söz konusudur.

Formal Eğitim

Belli bir amaca yönelik, planlanmış, yeri ve süreci belli olan, okullarda ve kurumlarda belli bir program çerçevesindeki eğitim anlayışına formal eğitim denir. Bu eğitim türünde süreç kontrollü bir şekilde öğretmenler tarafından planlanır ve uygulanır (Sağlam ve diğerleri 2014). Sürecin belli aşamalarında değerlendirme çalışmaları da yapılır. Okullarda verilen eğitim formaldır. Okul dışında uygulanan eğitim endüstri, tarım ve hizmet alanlarında bireyleri mesleğe hazırlamak, meslekte ilerlemelerini sağlamak ve yenilikleri öğretmek amacıyla yapılan öğretim etkinlikleridir. Ayrıca Halk Eğitim Merkezlerinde açılan kurslarda buna dâhildir. Okul dışında verilen eğitim kısa süreli ve belli bir yaş aralığını kapsamaz. İhtiyaç duyulduğunda belirli konularda eğitim verilebilir. Amaç okul eğitimini tamamlamak ve insanları yaşama hazırlamaktır (Demirel ve diğerleri, 2013). Bu açıdan eğitim insan yaşamında önemli bir yere sahiptir.

İnformal Eğitim

Sınırları genel olarak çizilmemiş bir süreç olarak informal eğitimi tanımlayabiliriz. Bu yüzden eğitim yaşamın içinde kendiliğinden gerçekleşebilir. Bir

çocuğun arkadaşları ile oynayarak yaşadığı tecrübeler ve arkadaşlarından öğrendikleri bir eğitimidir. İşte bu durum informal eğitim olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2016, s. 32). İnfomal eğitim plansız, amaçsız ve kendiliğinden gerçekleşen bir eğitim türüdür. Bu eğitimle alakalı istenmedik davranışlarında kazanılabileceği yönünde insanlar arasında algı oluşmaktadır. Burada önemli olan nokta çevre faktörüdür. İnsan bulunduğu çevrenin içinde istendik ya da istenmedik davranışlar kazanmaktadır. O yüzden çevre bireylerin istendik veya istenmedik davranışların kazanılmasında önemli bir yere sahiptir (Özkan, 2016, s. 11). İnsanlardan beklenen şey ise daha çok istendik davranışların kazanılmasıdır.

Türk Milli Eğitim Sistemi

Günümüz dünyasında özellikle gelişmekte olan toplumlar değişim ve dönüşüm sürecini çok hızlı yaşamaktadırlar. Bilginin her geçen gün çoğaldığı ve teknolojinin ileri seviyede gelişme gösterdiği dünyada, toplumların da bu değişimden kendisini ayrı tutması beklenemez. Günümüz toplumunu “bilgi ve teknoloji toplumu” olarak adlandıracak olursak, buna ayak uyduramayan toplumlar muhakkak geride kalmakta ve gelişmemiş bir toplum halini almaktadırlar. Bu da toplumların içerisinde bulunduğu eğitim süreciyle ve ülkelerin eğitim sistemleriyle yakından ilgilidir (Özkan, 2016, s. 291). Eğitim sistemleri çağa uyak uyduran ve bilim ve teknolojiyi temel öğe olarak kabul eden ülkeler genellikle çağdaş bir toplum yapısına sahiptir.

Türk eğitim sistemi; genç nüfusu, okul sayısı, öğrenci sayısı, öğretmen sayısı ve buna bağlı birçok eğitim öğretim faaliyetleriyle büyük bir yapıdır. Bu yapının içerisinde sorumluluk taşıyan ve dayanağı geniş bir de teşkilat bulunmaktadır. Ülke olarak bütçenin %10'luk kısmı, ulusal gelirin ise %3'lük dilimi bu teşkilat ve sistem için harcanmaktadır (Erdoğan, 2016, s. 87). Dolayısıyla eğitim ülkemiz için büyük önem arz etmektedir.

Türk eğitim sistemi iki ana bölümden oluşur: Örgün eğitim ve yaygın eğitim. Örgün eğitim, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğrenim kurumlarını içerisine alırken, yaygın eğitim ise daha çok örgün eğitimi tamamlayıcı faaliyetler yürütmektedir.

Örgün Eğitim

Okul Öncesi Eğitim

Okul öncesi eğitim okullaşma oranı yönüyle Türkiye’de en az gelişen eğitim kademesidir. Osmanlı Devleti döneminde Tanzimat’tan sonra batılı eğitim tarzının benimsenmesiyle ve yeni eğitim görüşlerinin ortaya atılması ile okul öncesi eğitim gündeme gelmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında ilköğretime önem verilmiş, okulöncesi eğitim çok gelişme fırsatı bulamamıştır. Daha sonra 222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanunu ile milli eğitim temel kanununa okulöncesi eğitim eklenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı içerisinde Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü oluşturularak 1996 yılında Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği hazırlanmıştır (Türer, 2011, s. 305).

İlköğretim

Osmanlı Devleti, II. Mahmut zamanında ilköğretime zorunlu hale getirmiş olsa da o günün şartlarında pek de yaygınlaştırılamamıştır. Cumhuriyetin ilanı ile beraber okullaşma oranı en yüksek eğitim kademesi olmuştur. Ülkemizde zorunlu ilköğretim önce 5 yıl olarak uygulanmış daha sonra çıkarılan bir kanunla 8 yıl olarak düzenlenmiştir. (Erden, 2004).

Milli Eğitim Temel Kanununa göre ilköğretim 6-14 yaşlarındaki kız ve erkek çocukları kapsar. İlköğretimin amaçları şunlardır:

- Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak; onları milli ahlak anlayışına uygun olarak yetiştirmek,
- Her Türk çocuğunu ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve bir üst öğrenime hazırlamaktır.

Ortaöğretim

İlköğretime dayalı olarak, dört yıllık zorunlu öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tamamına ortaöğretim kurumları denir. Bu okullardan mezun olanlara ortaöğretim diploması verilir (Özkan, 2016, s. 305).

Bugünkü anlamda lise düzeyindeki okulların ilk örneklerine bakıldığında, 1869’da idadi ve sultani isimleriyle kurulan okullar karşımıza çıkmaktadır. Cumhuriyet

Dönemi ile beraber lise adını alan bu okullar ortaöğretim kademesi içerisinde yer almaktadır. Ülkemizde de artık on iki yıllık zorunlu eğitim ile beraber ortaöğretim (lise) zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır (Türer, 2011, s. 310).

Yükseköğretim

Türkiye de ilk yükseköğrenim kurumu Tanzimat öncesi dönemde açılmıştır. Daha sonra 1870'te Darülfünun, İstanbul da açılmıştır. Cumhuriyet Döneminde Darülfünun kapatılarak yerine İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. 1933 yılında yapılan üniversite reformu ile beraber yükseköğretim yeniden ele alınmış ve bu alanda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca ülkenin çeşitli yerlerinde fakülteler ve enstitüler açılmıştır (Türer, 2011, s. 319). 1946 yılında çıkarılan bir kanunla üniversite reformu gerçekleştirilmiş, bu reform ile birlikte üniversite ve tüm organlarının kuruluş ve işleyişleri yasal düzenlemeye bağlanmış, üniversiteler ileri bir statüye sahip olmuştur. 1946 yılında ülkemizde 3 üniversite varken 1950-1960 arasında yeni üniversiteler kurulmuştur. 1960 yılında çıkarılan bir kanunla üniversitelere özerklik verilmiştir. 1973 yılından sonraki yıllarda yeni kurulan üniversitelerle birlikte üniversite sayısı 18'e yükselmiştir. 1982 yılında Yükseköğretim Kurulunun (YÖK) yetkileri genişletilmiş ve üniversitelerin yönetimi YÖK'e bırakılmıştır. YÖK'ün kuruluşu ile birlikte Türkiye'de üniversite sayısı 27'ye ulaşmıştır. 1992 yılında çıkarılan yasa ile 21 yeni üniversite kurularak devlet üniversitesi sayısı 51'e yükselmiştir. 2006 yılında devlet ve vakıf üniversitesi sayısı 93'e, 2009 yılında ise bu sayı 139'a yükselmiştir. 2018 yılında ise üniversite müfredat programlarında değişikliğe gidilmiş ve bu seneden itibaren kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır.

Yaygın Eğitim

Dünya üzerindeki toplumların ihtiyaçları her geçen gün bilim ve teknolojinin de gelişmesiyle beraber değişmektedir. Değişen dünyaya ve gelişen bilim ve teknolojiye ayak uydurmaya çalışan toplumlar örgün eğitim ile yetinmeyip artık yaşam boyu eğitime ihtiyaç duymaktadır. İşte bu durumda yaygın eğitim hizmetleri karşımıza çıkmaktadır. Örgün eğitimin eksik kaldığı ya da veremediği bazı bilgi ve beceriler yaygın eğitim aracılığı ile verilmektedir. Yaygın eğitim ve örgün eğitime devam etmeyen ya da eğitim çağını geçen bireylerin eğitimlerini sürdürmek amacıyla bireylere öğrenme imkânı sunmaktadır. Bunu da açık ilköğretim ve açık öğretim lisesi aracılığı

ile sürdürmektedir (Sağlam ve diğerleri, 2014). Bu da toplumun ve bireylerin çağın gerekliliklerine göre yaşam boyu öğrenme ve eğitim ihtiyacını karşılamaktadır.

Sosyal Bilgiler

Toplumların geçmişi, bugünü ve geleceğine ışık tutan, politik, ekonomik, kültürel ve çevresel çehresini çizen bir çalışma alanı olarak sosyal bilgiler, dünyada ve ülkemizin öğretim programlarında önemli bir yere sahiptir (Öztürk ve diğerleri, 2011). Bireylerin sosyal, fiziki çevresiyle olan etkileşiminin, insanların birbirleriyle ve çevreyle olan ilişkilerinin ve kültürel mirasın yaşamımıza etkilerini konu edinen bir derstir (Güngördü, 2002). Her bakımından hemen hemen her gün değişen dünya üzerinde bilgiyi kullanan ve problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla, sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı içeriği disiplinler arası bir yaklaşımla kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır, sosyal bilgiler (Öztürk ve diğerleri, 2009). Sosyal bilgiler kavramı hakkında çok farklı tanımlar yapılmaktadır bunlardan bazıları şu şekildedir:

Sosyal bilgiler, gerçek hayatla ilgili olan ve toplumu ilgilendiren konuları seçerek konu edinen bir derstir (İnan, 2014).

Sosyal bilgiler, dünyadaki olayları sebep ve sonuçlarıyla açıklayan, bireylerin vatandaşlık hak ve sorumluluklarını oraya koyarak insanın geçmiş, gelecek ve bugünü ile etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir (Dönmez, 2003).

Sosyal bilgiler, toplumları ilgilendiren konularda kanıtlara dayalı olarak ilişkiler kurma ve bunlardan elde edilen bilgilerdir (Sönmez, 1999).

Farklı tanımlar yapılsa da sosyal bilgiler hayatın içinden gelen, insanın olduğu her alanla ilgilenen ve toplum yaşantısında önemli bir yere sahip olan bir derstir. Bu yüzdendir ki ülkemizde 1968'den beri ilkökul ve ortaokul programlarında yerini almıştır.

Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilgiler öğretiminde farklı yaklaşımlar ve tartışmalar halen yaşanmaktadır. Fakat bugüne kadar en çok kabul görmüş yaklaşım olarak 1970'li yıllarda James Barth, Samuel Shermis ve Robert Barr'ın ortaya attığı yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre sosyal bilgiler öğretimi:

- Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler öğretimi
- Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler öğretimi
- Yansıtıcı araştırma olarak sosyal bilgiler öğretimi olarak sıralanabilir (Barr, Barth ve Shermis, 2013). Sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili genel olarak üç farklı yaklaşım benimsenmiş olup bu yaklaşımların her biri sosyal bilgilerin amaçları doğrultusunda farklı yol ve yöntemler izlemişlerdir.

Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan en eski yaklaşımdır. Öğretmen merkezli olan bu yaklaşımın temel amacı kültürün temel değerlerini gelecek kuşaklara aktarmaktır. Bu yaklaşımda gelecek kuşaklara aktarılan bilgi ve değerler yetişkinler tarafından belirlenir. Geçmiş ve gelecekle gurur duyma, sorumluluk alma ve otoriteye bağlı olma bu yaklaşımın içeriğini oluşturur. Statükocu bir program anlayışı olan bu yaklaşımda, değişimden çok mevcut değerler korunmaya çalışılır. İdeal vatandaşın özellikleri örnek gösterilerek kazandırılmaya çalışılır (Doğanay, 2004).

Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilgiler öğretiminde sosyal bilimleri temel alan ve sosyal bilimlerin bilgi beceri ve değerlerini elde etmeye çalışan bir yaklaşımdır. Sosyal bilimcilerin çalışma yöntem ve yaklaşımlarını kapsar. Sosyal bilgiler programının içeriğini bu yaklaşımda sosyal bilimciler şekillendirir. Öğrenciler sosyal bilimlerin yapısını, temel kavramlarını, genellemelerini ve kuramlarını iyi öğrenmelidir. Ayrıca öğrenciler bilgi toplama ve yorumlama becerisine de sahip olmalıdır (Dönmez, 2003).

Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler Öğretimi

John Dewey'in düşüncelerine dayanan bu yaklaşımda, öğrencilerin problem çözme ve karar alma becerilerine sahip olup bu becerileri uygulamaları esastır. Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere her türlü problemi kavrayıp analiz edebilecekleri ve buna dayalı kararlar alabilecekleri yaşantılar sağlanmalıdır. Sınırları çizilmiş bir içerik de yoktur. Öğrencilerin yapacağı etkinlikler güncel, öğrencileri ilgilendiren, etkileyen, merak uyandıran konu ve sorunlar olmalıdır. Bu yaklaşımın temel yöntemi araştırma-incelemedir (Öztürk ve diğerleri, 2009).

Türkiye’de Sosyal Bilgilerin Tarihsel Gelişimi

Sosyal bilgiler dersinin okullarda okutulmasındaki temel amaç bireyin bağlı bulunduğu topluma uygun insan tipini yetiştirmektir. Bunun için sosyal bilgiler dersleri bireyin içinde bulunduğu toplumun yönetim sistemi doğrultusunda farklı yönetim şekillerine ait izler taşıyabilir. Dolayısıyla bireylere verilecek sosyal bilgi toplumun değer yargılarına göre şekil alır (Safran ve diğerleri, 2011). O yüzden toplumların değer yargıları ve yaşam şekilleri önemlidir.

Sosyal bilgiler programının içerisine giren konular ilk kez Osmanlı Devletinde 1869’da Maarif-i Umumiye Nizamnamesine göre ortaokullarda Tarih-i Umumi ve Tarih-i Osmanî ve Coğrafya adıyla derslerin okutulmasıyla başlar. 1904 yılında II. Abdülhamit döneminde Muhtasar Tarih-i Osmani dersi ilkokul programına dâhil edildi (İnan, 2014).

Ülkemizin ve Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal de eğitime ayrı bir önem vermiş ve ülkedeki eğitim anlayışının kesinlikle milli olmasını ifade etmiştir. Kurtuluş savaşının en kanlı dönemlerinde Ankara’da Maarif Kongresi düzenlemiş ve Mustafa Kemal burada bir konuşma yapmıştır. Yeni Türk devletinin ideolojisini genç nesillere aktarmak, maddi ve manevi yönden güçlü, fikri ve vicdanı hür nesiller yetiştirmek amacı ile 1926 yılından itibaren bütün programlarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine yer verilmiştir (Bilgili ve diğerleri, 2010). Böylece sosyal bilgiler programının içerisinde olan bu dersler, eğitim sistemindeki yerini almıştır.

Cumhuriyet döneminde ise 1968’de hazırlanan programda da daha önce kullanılan tek disiplinli anlayış benimsenmiştir. Tarih, coğrafya ve vatandaşlık (Yurt bilgisi) gibi dersler 1926,1936 ve 1948 ilkokul programlarında ayrı birer ders olarak okutulmuştur. Türkiye’de disiplinler arası yaklaşım çalışmaları ABD’den etkilenecek 1960’lı yıllarda başlamıştır. 1968 ilkokul programına “Sosyal Bilgiler” adını alan bir ders eklenmiştir. Bu tarihten itibaren ülkemizde ilkokul ve ilköğretim okullarının 6-8. sınıflarında sosyal bilgiler dersi yer almıştır. 1998 yılından itibaren ilköğretim okullarında 4-7. sınıfları kapsayacak şekilde düzenlenmiştir (Öztürk ve diğerleri, 2009). Günümüzde de okullarımızda bu ders 4-7. sınıf düzeyinde yer almaktadır.

Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Gelişimi

Eğitim sürecinde okullarda uygulanması gereken ve temel unsur olan programlar vardır. Okul içi ve dışındaki etkinlikleri kapsayan programa “eğitim programı”, sadece okul içindeki etkinlikleri kapsayan programa “öğretim programı”, bir derse özgü etkinlikleri kapsayan programa ise “ders programı” adı verilir (Daşcıoğlu ve diğerleri, 2014). Eğitim sisteminde her şey bir plan ve program dâhilindedir.

Eğitim öğretim faaliyetlerinde hem zihnen hem de kalben bir yetiştirme ve gelişme için gerekli olan en önemli araç ders programlarıdır. Ders programı hazırlamanın yolu da program geliştirme sürecinden geçer (Bilgili ve diğerleri, 2010). İşte Cumhuriyet döneminden günümüze sosyal bilgiler öğretim programının gelişim süreci de şöyledir:

Cumhuriyetin ilanından sonra ilkokullarda 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989 ve 1993 yıllarında yeni programlar oluşturulmuştur. 1926 tarihli eğitim programında tarih, coğrafya ve yurt bilgisi dersleri 4. ve 5. sınıflara her biri 2 saat olmak üzere 6 saat okutulmuştur. 1930, 1932, 1936, 1948 eğitim programlarında aynı dersler okutulmuş fakat yurt bilgisi dersi 5. sınıflarda bir saate indirilmiştir. 1962 yılında “toplum ve ülke incelemeleri” dersi pilot uygulama amaçlı 4. sınıflarda altı, 5. sınıflarda beş saat olarak okutulmaya başlanmış ve bu ders sosyal bilgiler programının temelini oluşturmuştur. 1968 eğitim programıyla birlikte ilk defa sosyal bilgiler kavramı ortaya çıkacak ve toplum ve ülke İncelemeleri dersi sosyal bilgiler dersi olarak değiştirilmiştir. Bu ders 4. ve 5. sınıflarda beş saat olarak düzenlenmiştir. Bu ders günümüze kadar da bu isimle okutulmaya devam edecektir. Ortaokul programlarında bu ders 1924, 1927, 1930, 1931, 1938 ve 1949 eğitim programlarında tarih, coğrafya ve yurt bilgisi olarak okutulmuştur. 1968 yılında bu dersler sosyal bilgiler adı altında birleştirilerek ortaokul 1. ve 2. sınıflarda haftada beş saat, 3. sınıfta ise haftada dört saat okutulmaya başlanmıştır. 1980 yılında sosyal bilgiler dersi kaldırılarak milli tarih ve milli coğrafya dersleri okutulmuştur. 1998 yılında tekrar programa dahil olan sosyal bilgiler dersi bu derslerin yerine 4-7 sınıflarda okutulmaya başlanmıştır. 2004 yılında hazırlanan yeni programda yapılandırmacılık fikri benimsenmiş ve sosyal bilgiler dersi de amaç, içerik, öğretim süreçleri ve değerlendirme biçimleri bakımından önemli değişikliklere uğramıştır (Daşcıoğlu ve diğerleri, 2014). En son 2017 yılında yeni bir eğitim programı yayınlanmış sosyal bilgiler dersi yine bu yenilikten de payını almıştır.

Kazanım Nedir?

Program geliştirme sürecinde en önemli unsurlardan biri de eğitim yolu ile öğrencilere kazandırılacak olan niteliklerin sınıflandırılmasıdır. 1930’lu yıllardan itibaren program geliştirme süreçlerinde değişik isimler ile anılan bu nitelikler ayrı bir öneme sahiptir. Günümüz eğitim isteminde de okutulan derslerin her birinin öğrencilere kazandırmayı hedeflediği bilgi, beceri ve tutumlar öğretim programlarında yer almaktadır. 1997 yılında ülkemizde başlayan zorunlu sekiz yıllık eğitimle beraber öğretim programları köklü bir değişikliğe uğramıştır. 1998 yılında davranışçı yaklaşımla hazırlanan öğretim programlarında öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri ve tutuma “hedef-davranış” adı verilmiştir. 2004 yılında ülkemiz eğitim sisteminde yapılan program değişikliği ile davranışçı yaklaşım terk edilerek yerine yapılandırmacı yaklaşım benimsenmiştir. Bununla beraber eski programdaki “hedef-davranış” ifadesi terk edilmiş yerine “kazanım” ifadesi kullanılmıştır. Öğrencilerin öğrenme süreci içerisinde planlanmış ve düzenleniş yaşantılar yolu ile kazanması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlere “kazanım” adı verilir (Kodal ve diğerleri, 2014).

Ülkemizde 2005-2006 yılından itibaren uygulamaya konulan yeni program sosyal bilgiler öğretim programında da birtakım değişiklikler gerçekleştirmiştir. Kazanım ifadesi de sosyal bilgiler öğretim programına 2005 yılında yapılan program değişikliği ile girmiş ve çok önemli yer işgal etmiştir. 4, 5, 6, ve 7. sınıf 2005 yılı sosyal bilgiler öğretim programının uygulanmasında kazanımlara ulaşmada programın esnek bir yapıya büründüğü söylenebilir.

Ayrıca 2017 yılında yayımlanan 4, 5, 6, ve 7. sınıf yeni sosyal bilgiler öğretim programında da kazanımların gerçekleştirilme sürecinde öğretmenlerin öğrenci ve sınıf seviyelerine göre esnek hareket edebileceği ifade edilmektedir.

2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

Öğretim Programının Genel Amaçları

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak sosyal bilgiler öğretim programının

genel amaçlarından bazıları şöyle ifade edilmiştir: Sosyal bilgiler öğretim programı ile öğrencilerin;

1.Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,

2.Atatürk ilke ve inkılâplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,

3.Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,

4.Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,

5.Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,

6.Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,

7.Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,

8.İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri.

Öğretim Programının Temel Felsefesi

Öğretim programları eğitimi oluşturan en önemli öğelerden biridir ve bir eğitim felsefesi üzerine yapılandırılmıştır. Felsefe biliminin içinde ise merak ve soru sorma olgusu önemli bir yer tutmaktadır. Bu nedenle öğrenmede merak ve soru sorma ile başladığı için felsefe ile yakından ilgilidir. Günümüz dünyasında eğitim sisteminden istenen: Yetişen bireylerin problem çözebilen, sorgulayan, karar verme becerisine sahip,

eleştirel düşünebilen, teknolojiyi kullanabilen, farklılıklara saygılı, yeni fikirler öne sürebilen, kendisiyle ve toplumla uyum içinde olup sorumluluklarını yerine getirerek milli ve evrensel değerlere sahip etkin vatandaş olmalarıdır. Öğretim programlarında eleştirel düşünme, analitik düşünme, yaratıcı düşünme ve inovatif düşünme gibi becerilerle öğrencilerin yeni fikirler ürettiği, hayal gücünün geliştiği ve farklı fikirlerin ortaya atıldığı bir eğitim modeli hedeflenmektedir. Öğretim programlarında bilgiyi öğrenmekle kalmayıp bilgiyi hayatta kullanan bireylerin yetişmesi amaçlanmaktadır. Sonuç olarak öğretim programlarında dünya üzerinde yaşayan birer birey olarak dünya ailesinin bir üyesi olduğunun bilincine vararak ülkesine ve milletine bağlı, bilim ve teknolojiyi etkin kullanan bireyler yetiştirmek hedeflenmiştir (MEB, 2017).

Öğretim Programında Temel Beceriler

Eğitim; bireyin yetenek, beceri, tutum bakımından olumlu davranışlar kazanmasını içeren bir süreçtir. Ülkelerin küresel rekabet edebilirliği ve demokratik gelişmeler öğrencilerin eğitim süreci ile kazandıkları beceriler ile doğrudan orantılıdır.

Öğretim programında yer alan kazanımların kapsadığı temel beceriler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi esas alınarak belirlenmiştir. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) ile uyumlu; okul öncesi hariç eğitimin her kademesinde mesleki, genel ve akademik eğitim öğretim programları ve diğer öğrenme yollarıyla kazanılan tüm yeterliliklik esaslarını gösteren ulusal yeterlilikler çerçevesidir. TYÇ’te her bireyin kazanması gereken sekiz anahtar yetkinlik bulunmaktadır. Bu yetkinliklerin hepsi ayrı ayrı öneme sahip olup, bireylere başarılı bir yaşam için katkıda bulunabilmektedir. Bahsi geçen sekiz yetkinlik şunlardır: Ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik algısı, kültürel farkındalık ve ifade şeklinde sıralanabilir (Uygun, Arıbaş ve Karalı, 2018).

Tablo 1. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Beceriler

1. Araştırma	15. Karar verme
2. Çevre okuryazarlığı	16. Konum analizi
3. Değişim ve sürekliliği algılama	17. Medya okuryazarlığı
4. Dijital okuryazarlık	18. Mekânı algılama
5. Eleştirel düşünme	19. Öz denetim
6. Empati	20. Politik okuryazarlık
7. Finansal okuryazarlık	21. Problem çözme
8. Girişimcilik	22. Sosyal katılım
9. Gözlem	23. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama
10. Harita okuryazarlığı	24. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
11. İletişim	25. Yenilikçi düşünme
12. İş birliği	26. Zaman ve kronolojiyi algılama
13. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	
14. Kanıt kullanma	

Öğretim Programında Değerler Eğitimi

Türk milli eğitim sisteminin temel hedeflerinden biri de iyi insan ve vatandaş yetiştirmektir. İşte bu maksatla öğrencilerin iyi insan ve vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak eğitimin amaçlarından da birisidir. Okullarda değerler eğitiminin amaçlarından biri öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlamaktır. Milli ve manevi değerlerin kazandırılmasında, benimsetilmesinde ve bunların davranışa dönüştürülmesinde aile, toplum ve medya ne kadar önemliyse öğretim programları da bir o kadar önemlidir. Öğretim programları içerisinde yer alan değerler kazanımlara uygun olarak örtük bir biçimde öğrencilere hissettirilmeli ve öğrencilerin bu değerleri yaşantısal hale getirmeleri sağlanmalıdır. Fakat bu süreçte öğretmenin değerlere karşı farkındalığı ve onu kazandırmadaki bilgi ve becerisi bu süreçte büyük önem taşımaktadır. Milli ve manevi değerlerin en iyi kazanılabileceği en önemli derslerden biriside sosyal bilgilerdir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler şunlardır;

Tablo 2. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Değerler

1. Adalet	10. Estetik
2. Aile birliğine önem verme	11. Eşitlik
3. Bağımsızlık	12. Özgürlük
4. Barış	13. Saygı
5. Bilimsellik	14. Sevgi
6. Çalışkanlık	15. Sorumluluk
7. Dayanışma	16. Tasarruf
8. Duyarlılık	17. Vatanseverlik
9. Dürüstlük	18. Yardımseverlik

Öğretim Programında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı

Tablo 3. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Ölçme Değerlendirme Yaklaşımı

Tanıma	İzleme-Biçimlendirme	Sonuç (Ürün) Odaklı
Amacı: Öğrencilerin dönem, öğrenme alanı ve ders öncesinde beceri ve kazanımlar açısından ön öğrenmelere ilişkin düzeylerinin belirlenmesidir.	Amacı: Dönem başından sonuna kadar öncelik, öğrencilere not vermek değil, öğrenme eksiklerini belirlemek ve öğrenmelerini geliştirmek, ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmaktır. Ayrıca öğrenme öğretme sürecini biçimlendirmektir.	Amacı: Öğrencilerin kazanım ve beceri açısından ne düzeyde olduklarının, bir diğer ifadeyle öğrencilerin başarı düzeylerinin belirlenmesidir.
Araçları: Hazır bulunuşluk testleri, gözlem, görüşme formları, yetenek testleri vb.	Araçları: İzleme / ünite testleri, uygulama etkinlikleri, otantik görevler, dereceli puanlama anahtarı, açık uçlu sorular, yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç, kelime ilişkilendirme, öz ve akran değerlendirme, grup değerlendirme, projeler, gözlem formları vb.	Araçları: Dönem sonu sınavları, uygulama sınavları, gözlem, görüşme formları, projeler vb.

Öğretim programlarında sadece öğrencilere bilgi, beceri ve değerlerin kazandırılması amaçlanmamakta bunun yanında öğrencilerin süreç içerisinde izlenmesi, yönlendirilmesi ve öğrenme güçlüklerinin belirlenmesi, giderilmesi ve sürekli geri bildirim sağlanması amacıyla bir ölçme değerlendirme anlayışı benimsenmiştir. Ölçme

değerlendirme süreci üç farklı şekilde yapılabilmektedir. Bunlar tanıma, izleme ve sonuç odaklı ölçme değerlendirme faaliyetleridir (MEB, 2017).

Değerlendirme, kazandırılmak istenilen bilgi, beceri ve değerlere öğrencilerin ne düzeyde ulaştıklarının tespit edilmesi ve tespit edilen eksikliklerin ve yanlış öğrenmelerin giderilmesi için önlemler alınmasının sağlanması bakımından önemlidir. Değerlendirme üç aşamada gerçekleştirilebilir. Bunlar öz değerlendirme, akran değerlendirme ve grup değerlendirme olarak sıralanabilir. Ölçme değerlendirme faaliyetlerinde de diğer çalışmalarda olduğu gibi bireysel farklılıklar dikkate alınmalı ve göz önünde bulundurulmalıdır (MEB, 2017).

Öğretim Programının Yapısı

Birbirleri ile ilişki olan bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, disiplinler arası yapıya öğrenme alanı denir. Milli Eğitim Bakanlığı 2017 sosyal bilgiler öğretim programında 7 öğrenme alanı bulunmaktadır.

1. Birey ve toplum
2. Kültür ve miras
3. İnsanlar yerler ve çevreler
4. Üretim, tüketim ve dağıtım
5. Bilim, teknoloji ve toplum
6. Etkin vatandaşlık
7. Küresel bağlantılar

“Birey ve Toplum” öğrenme alanında öğrenciler sosyal bilimleri disiplinler arası bir anlayışla ele alarak “ben” ve “biz” olma süreçlerini etkileyen faktörleri değerlendirme imkânı bulacaklardır. “Kültür ve Miras” tarih odaklı bir öğrenme alanı olup kültür ve kültürel miras alanlarını ön planı çıkararak milli bilincin oluşturulmasını amaçlamaktadır. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” temelde coğrafya odaklı bir öğrenme alanıdır. İnsanın çevresini ve etkileşimini tanıyarak bu etkileşimin neden ve sonuçlarına odaklanıp geleceğe yönelik bir bakış açısı kazandırmak amaçlanmaktadır. “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında öğrencilerin teknolojiyi tanımaları ve teknolojiyi etkin kullanarak bilgiye ulaşmaları amaçlanmaktadır. Ayrıca bu öğrenme alanında eleştirel, yenilikçi ve bilimsel düşünce yapısının, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin temelinde olduğunu ve toplum hayatı üzerinde etkili olduğunu farkına

varır. “Üretim, Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı öğrencilerin girişimci ve bilinçli tüketici olma, ülke ekonomisinde kaynakların sınırlı olduğunun farkına varma, kendi yaşadığı yerin ekonomik koşullarını geliştirmek için çaba gösterme gibi beklentiler içerir. Öğrencilerin meslekleri tanıyarak ilgi duyduğu mesleğin gerektirdiği özellikleri bilmesi amaçlanmıştır. “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanında öğrenciler etkin vatandaşlık kavramı üzerine ve sosyal örgütlere yönelik bazı sorulara cevap aramaya odaklanmışlardır. Toplumsal sorunların nasıl çözüldüğünü ve bu sorunların çözümünde örgütlü bir devlet gücünün varlığını kavrarlar. Egemenliğin millete dayandığı yönetimlerde bireylerin haklarının ve toplum düzeninin nasıl korunduğunu fark ederler. “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanında öğrencilerin sadece yaşadıkları çevreyi ve ülkeyi değil, bütün dünya ülkelerini takip eden, artık inançların, fikirlerin ve bilginin sınırları aşarak küresel boyutta hareket ettiğinin farkına varan, etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirmek amaçlanmaktadır (MEB, 2017).

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri

SINIFLAR	4. SINIFLAR			5. SINIFLAR			6. SINIFLAR			7. SINIFLAR		
	Kazanım	Süre oranı (%)	Ders saati	Kazanım	Süre oranı (%)	Ders saati	Kazanım	Süre oranı (%)	Ders saati	Kazanım	Süre oranı (%)	Ders saati
ÖĞRENME ALANI												
BİREY VE TOPLUM	5	11.1	12	4	13	14	5	11.1	12	4	11.1	12
KLTÜR VE MİRAS	4	13	14	5	16.6	18	6	20.4	22	5	27.8	30
İNSANLAR YERLER VE ÇEVRELER	6	18.5	20	5	16.6	18	4	13	14	4	13.9	15
BİLİM TEKNOLOJİ VE TOPLUM	5	14.8	16	5	13	14	4	11.1	12	4	11.1	12
ÜRETİM DAĞITIM VE TÜKETİM	5	16.6	18	6	16.6	18	6	16.6	18	6	13.9	15
ETKİN VATANDAŞLIK	4	13	14	4	11.1	12	6	14.8	16	5	11.1	12
KÜRESEL BAĞLANTILAR	4	13	14	5	13	14	4	13	14	4	11.1	12
TOPLAM	33	100	108	34	100	108	35	100	108	32	100	108

2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırılması

2005 ve 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programları çeşitli başlıklar altında karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda; programın vizyonu, program yaklaşımı ve

programın hedefleri, öğrenme alanları, üniteler, kazanımlar, beceriler, ara disiplinler, değerler, kavramlar, Atatürkçülük konuları, ölçme değerlendirme, rehberlik gibi başlıklar altında karşılaştırılmıştır.

Programın Vizyonu

2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programının bir vizyonu varken 2017 yılı sosyal bilgiler dersi öğretim programının vizyonu yoktur. Bunun yerine öğretim programının temel felsefesi başlığının yer aldığı görülür. 2005 yılında yer alan vizyon ifadelerine bakıldığında bazı ifadelerin ve benzerlerinin 2017 yılında da kullanıldığı görülür. Fakat bazılarında ise hiç bahsedilmemiş ve yerine yeni ifadeler eklenmiştir. Yeni eklenen ifadeler baktığımızda: tartışma kültürü, dijital vatandaşlar, disiplinler arası bakış ve meslek seçimidir (Tay, 2017). Yeni ifadelerin eklenmesinde dünyadaki bilgi ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler, insanların birbirlerine olan tahammülsüzlüğü ve yeni birçok meslek grubunun ortaya çıkması gibi faktörlerin etkili olduğu söylenebilir. Özellikle günümüz dünyasında, herkesin internet kullanması ve her şeyin internet üzerinde yapılması dijital vatandaş kavramının, eğitim müfredatı içinde yer almasını gerekli kılmıştır.

Program Yaklaşımı ve Hedefleri

2005 ve 2017 yıllarında hazırlanan sosyal bilgiler dersi öğretim programlarının program yaklaşımı olarak öğrenci merkezli (etkinlik merkezli), toplu öğretim yaklaşımı ve tematik yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. 2005 ve 2017 yıllarında yapılan programlardaki hedeflere bakıldığında;

Tablo 5. 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Hedeflerin Karşılaştırılması

	2005	2017
Değişenler	1. Özgür bir birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.	6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
	7. Bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.	7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
	16. Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eder.	16. Milli, manevi değerleri temel alarak ve evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,
Yerine Gelenler	küçük değişiklikle	13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri
	13. Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından yararlanır.	

Kaynak: (Tay, 2017)

2005 ve 2017 yıllarında yapılan programların her ikisinde de on yedişer hedefin yer aldığı görülmektedir. 2005 yılında yapılan programdaki 13 hedefin, 2017 yılındaki programda aynı şekilde yer aldığı görülürken, 4 hedefin ise kaldırıldığı ve yerine farklı 4 hedefin belirlendiği görülmektedir (Tay, 2017). Yeni gelen 4 hedefi kısaca; doğal çevrenin ve kaynakların doğru kullanılması ve çevre duyarlılığı kazandırılması, doğru bilgiye ulaşmada eleştirel düşünme becerisine sahip olunması, erdemli insan olmanın yollarının aranması ve karşılaştığı sorunları çözmeye iletişim becerileri ve sosyal bilimlerin temel kavramlarının kullanılması olarak sıralayabiliriz.

Öğrenme Alanları

2005 ve 2017 yıllarında yapılan iki öğretim programı da yapılandırmacı anlayışa sahiptir. Her iki öğretim programında da yer alan öğrenme alanları: birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar, yerler ve çevreler, üretim, tüketim ve dağıtım, bilim, teknoloji ve toplum, küresel bağlantılar. 2005 öğretim programında 4. ve 5. sınıf düzeyinde

gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler öğrenme alanı yer alırken, 2017 öğretim programında görülmemektedir. Etkin vatandaşlık öğrenme alanı 2005 öğretim programında yer almazken 2017 öğretim programında yerini almıştır (Uygun ve diğerleri, 2018). 2005 ve 2017 öğretim programlarında yer alan öğrenme alanları aşağıdaki tabloda karşılaştırılmıştır:

Tablo 6. 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanları

Öğrenme Alanı	2005	2017
Birey ve Toplum	+	+
Kültür ve Miras	+	+
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	+	+
Üretim, Tüketim ve Dağıtım	+	+
Bilim, Teknoloji ve Toplum	+	+
Küresel Bağlantılar	+	+
Güç, Yönetim ve Toplum	+	-
Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler	+	-
Zaman, Süreklilik ve Değişim	+	-
Etkin Vatandaşlık	-	+

Üniteler

2005 öğretim programında ünite kavramı yer alırken, 2017 öğretim programında öğrenme alanı kavramı yer almıştır. 2005 öğretim programında 4. ve 5. sınıflarda 8 ünite, 6. ve 7. sınıflarda ise 7 ünite vardır. 2017 öğretim programında 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda ise 7 öğrenme alanı bulunmaktadır (Uygun ve diğerleri, 2018). 2017 öğretim programında kazanımlar öğrenme alanları adı altında toplanmıştır.

Kazanım ve Açıklamalar

Tablo 7. 2005 ve 2017 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kazanım Sayıları

Sınıf	2005	2017
4. Sınıf	46	34
5. Sınıf	46	34
6. Sınıf	43	35
7. Sınıf	39	33
Genel Toplam	174	136

2005 öğretim programında 4. sınıf düzeyinde 46, 5. sınıf düzeyinde 46, 6. sınıf düzeyinde 43 ve 7. sınıf düzeyinde 39 kazanımın olduğu görülmektedir. 2017 öğretim programında 4. sınıf düzeyinde 34, 5. sınıf düzeyinde 34, 6. sınıf düzeyinde 35 ve 7. sınıf düzeyinde 33 kazanımın olduğu ve 2005 öğretim programına göre kazanım sayısının azaldığı görülmektedir. 2005 öğretim programında toplam 174 kazanım varken, 2017 öğretim programında toplam kazanım sayısı 136'dır (Tay, 2017). Genel olarak kazanım sayılarının bir önceki programa göre azaldığı görülmektedir.

Her iki öğretim programında da kazanımlar için açıklamalara yer verilmiştir. 2005 öğretim programında bu açıklamalar daha ayrıntılıdır. 2017 programında bazı kazanımlara açıklamalar yapılırken bazılarında yapılmamıştır (Tay, 2017).

Tablo 8. 2005 ve 2017 Öğretim Programlarında Yer Alan Beceriler

2005 Yılı Beceriler	2017 Yılı Beceriler
Eleştirel Düşünme Becerisi	Eleştirel Düşünme Becerisi
Yaratıcı Düşünme Becerisi	---
Problem Çözme Becerisi	Problem Çözme Becerisi
Karar Verme Becerisi	Karar Verme Becerisi
İletişim Becerisi	İletişim Becerisi
Araştırma Becerisi	Araştırma Becerisi
Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi	---
Girişimcilik Becerisi	Girişimcilik Becerisi
Türkçeyi Doğru, Güzel Ve Etkili Kullanma Becerisi	Türkçeyi Doğru, Güzel Ve Etkili Kullanma Becerisi

Gözlem Becerisi	Gözlem Becerisi
Mekân Algılama Becerisi	Mekân Algılama Becerisi
Zaman Ve Kronolojiyi Algılama Becerisi	Zaman Ve Kronolojiyi Algılama Becerisi
Değişim Ve Sürekliliği Algılama Becerisi	Değişim Ve Sürekliliği Algılama Becerisi
Sosyal Katılım Becerisi	Sosyal Katılım Becerisi
Empati Becerisi	Empati Becerisi
---	Yenilikçi Düşünme
---	Dijital Okuryazarlık
---	Finansal Okuryazarlık
---	Harita Kullanma
---	Kalıp Ve Ön Yargıyı Fark Etme
---	Kanıt Kullanma
---	Konum Analizi
---	Medya Okuryazarlığı
---	Tablo, Grafik Ve Diyagram Çizme Ve
---	Yorumlama
---	Öz Denetim
---	Politik Okuryazarlık
---	Çevre Okuryazarlığı
---	İşbirliği

2005 öğretim programında 15 beceri yer alırken 2017 öğretim programında toplam 26 becerinin yer aldığı ve bu becerilerden 13'ünün 2005 öğretim programıyla aynı olduğu, geri kalan 13'ünün ise yeni eklendiği görülmektedir. Yeni eklenen 13 beceri şöyle sıralanabilir: empati becerisi, yenilikçi düşünme, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, harita kullanma, kalıp ve ön yargıyı fark etme, kanıt kullanma, konum analizi, medya okuryazarlığı, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama, öz denetim, politik okuryazarlık, çevre okuryazarlığı ve işbirliği gibi yaşadığımız dünyaya öğrencilerin ayak uydurması için konulmuş olan becerilerdir. Yeni eklenen becerilere bakıldığında 2005 programında olan yaratıcı düşünme becerisi yerine yenilikçi düşünme becerisi eklenmiştir. Yine 2005 programında olan bilgi teknolojilerini kullanma becerisi yerine dijital okuryazarlık becerisi eklenmiştir. Bunun yanında finansal okuryazarlık, medya okuryazarlığı, politik okuryazarlık ve çevre okuryazarlığı olarak bazı alanlardaki anlama ve yorumlama becerilerinin geliştirilmesi istenmiştir. Yine dikkat çeken yeni

beceriler olarak harita kullanma, kanıt kullanma, kalıp ve ön yargıyı fark etme, konum analizi, tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama, öz denetim, iş birliği gibi beceriler söylenebilir.

Değerler

2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programında 20 değer yer aldığını görmekteyiz. 2017 öğretim programında 2005 öğretim programında yer alan hoşgörü, misafirperverlik, sağlıklı olmaya önem verme ve temizlik gibi değerlere yer verilmemiştir. Eşitlik ve tasarruf değerleri de 2005 öğretim programında yer almazken 2017 öğretim programına eklenmiştir. 2005 öğretim programında adil olma değeri, 2017 öğretim programında “adalet” şeklinde yer almıştır (Uygun ve diğerleri, 2018). Yeni öğretim programından bazı değerler çıkarılırken bazıları da yeni eklenmiştir.

Tablo 9. 2005 ve 2017 Öğretim Programlarında Yer Alan Değerler

Değerler	2005 Öğretim Programı	2017 Öğretim Programı
Adil olma/Adalet	+	+
Aile birliğine önem verme	+	+
Bağımsızlık	+	+
Barış	+	+
Bilimsellik	+	+
Çalışkanlık	+	+
Dayanışma	+	+
Duyarlılık	+	+
Dürüstlük	+	+
Estetik	+	+
Eşitlik	-	+
Hoşgörü	+	-
Misafirperverlik	+	-
Özgürlük	+	+
Sağlıklı olamaya önem verme	+	-

Saygı	+	+
Sevgi	+	+
Sorumluluk	+	+
Tasarruf	-	+
Temizlik	+	-
Vatanseverlik	+	+
Yardıms severlik	+	+

Kavramlar

2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programında her sınıf kademesinde kazandırılacak kavramlar tek tek listelenmiş ve yine hangi sınıf düzeyinde giriş, geliştirme ve pekiştirme boyutları ile kazandırılacağı belirtilmiştir. 2017 öğretim programında ise kavramlardan bahsedilmemiş olup herhangi bir tasnifte yapılmamıştır (Tay, 2017). Bu yönüyle iki öğretim programı birbirinden farklılık göstermektedir.

Etkinlikler

2005 sosyal bilgiler öğretim programında etkinlikler sınıf içi, sınıf dışı ve alan-inceleme gezileri olarak üçe ayrılarak tavsiye amaçlı örnek etkinlikler verilmiştir. 2017 öğretim programında ise etkinlikler ile ilgili herhangi bir bölüm yer almamıştır (Uygun ve diğerleri, 2018).

Atatürkçülük Konuları

2005 öğretim programında Atatürkçülük konuları “Atatürkçülükle ilgili konular ve açıklamalar” başlığı altında öğrenme alanı, ünite ve kazanımlarla ilişkilendirilerek verilmiştir. 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programında ise Atatürkçülük konularına ayrı bir başlık açılmamış sadece 6. sınıfta iki ve 7. sınıfta bir kazanıma yer verilmiştir (Uygun ve diğerleri, 2018).

Öğrenme Öğretme Süreçlerine İlişkin Açıklamalar

2005 sosyal bilgiler dersi öğretim programında öğrenme öğretme süreci “öğrenme-öğretme süreçleri ve öğretmenin rolü” başlığı altında ayrıntılı olarak ele

alınmıştır. 2017 öğretim programında ise “öğretim programının uygulanmasında dikkat edilecek hususlar” başlığı altında açıklamalar yer almıştır (Tay, 2017).

Ölçme Değerlendirme

2005 ve 2017 öğretim programlarında sadece ürün odaklı değil, hem süreç hem de ürün odaklı değerlendirme esas alınmıştır (Uygun ve diğerleri, 2018). Yani birbirine benzer yaklaşımlar benimsendiği söylenebilir.

Rehberlik

2005 öğretim programında rehberlik ile ilgili açıklamalar sadece ara disiplinlerde yer alırken, 2017 öğretim programında ayrı bir başlık olarak verilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi ile ilgili, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin çözümlenmesi başlıklarına yer verilecektir.

Araştırma Modeli

2017-2018 yeni öğretim programında yer alan 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada, betimleyici yöntemlerden alan taraması ve nicel-nitel araştırma modelleri beraber kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Öncelikle araştırma kapsamında Tokat il Merkezinde bulunan 49 ortaokul tespit edilmiş ve bu okullar telefonla aranarak bilgi toplanmıştır. Ayrıca Tokat Milli Eğitim Müdürlüğü internet sitesinden de bilgi alınarak toplanan bilgiler teyit edilmiştir. Bu çalışmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde Tokat ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı merkez ortaokullarında görev yapan sosyal bilgiler dersine giren 99 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise Tokat ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Merkez ortaokullarında görev yapan 5. sınıf sosyal bilgiler dersine giren 60 sosyal bilgiler öğretmenine açık uçlu sorularında yer aldığı anket uygulanmıştır. 57 sosyal bilgiler öğretmenine ulaşılmış olup 3 öğretmenimizle çeşitli sebeplerle iletişime geçilememiştir. 57 anket formu başarıyla uygulanmış ve bu formlar üzerinden çalışma yürütülmüştür.

Örnekleme yer alan öğretmenlerin cinsiyet, mezun olunan alan, kıdem, ortalama öğrenci mevcudu, yeni öğretim programı tanıtımına katılım şekli ve yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumu değişkenlerine ilişkin frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları Tablo 10 'da sunulmuştur.

Tablo 10. Örneklemde Yer Alan Öğretmenlerin Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	21	36.8
	Erkek	36	63.2
	Toplam	57	100.0
Mezun Olunan Alan	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	61.4
	Tarih Öğretmenliği	13	22.8
	Coğrafya Öğretmenliği	9	15.8
	Toplam	57	100.0
Kıdem	10 Yıl ve Altı	25	43.9
	11 Yıl ve Üstü	32	56.1
	Toplam	57	100.0
Ortalama Öğrenci Mevcudu	10-20	23	40.4
	21-30	23	40.4
	31-40	11	19.3
	Toplam	57	100.0
Yeni Öğretim Programı Tanıtımına Katılma Şekli	Hizmetiçi Eğitim	11	19.3
	Seminer	29	50.9
	Toplantı	9	15.8
	Hiç Katılmadım	8	14.0
	Toplam	57	100.0
Yeni Öğretim Programı Tanıtımında Alınan Eğitimi Yeterli Görme Durumu	Evet	10	17.5
	Kısmen	28	49.1
	Hayır	19	33.3
	Toplam	57	100.0

Tablo 10'da örnekleme yer alan öğretmenlerin özelliklerine ilişkin dağılımlar yer almaktadır. Bu dağılımlar incelendiğinde örneklem grubunu oluşturan öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre 21'i (%36,8) kadın, 36'sı (%63,2) erkek olarak dağılmaktadır. Buna göre erkek öğretmenlerin örneklemedeki sayıları fazladır.

Öğretmenler mezun olunan alan değişkenine göre 35'i (%61,4) sosyal bilgiler öğretmenliği mezunu, 13'ü (%22,8) tarih öğretmenliği mezunu, 9'u (%15,8) coğrafya öğretmenliği mezunu olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası sosyal bilgiler öğretmenliği mezunudur.

Öğretmenler kıdem değişkenine göre 25'i (%43,9) 10 yıl ve altı, 32'si (%56,1) 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yarısından fazlası 11 yıl ve üzeri kıdeme sahiptir.

Öğretmenler girdikleri sınıflardaki ortalama öğrenci mevcudu değişkenine göre 23'ü (%40,4) 10-20 öğrenci mevcuduna, 23'ü (%40,4) 21-30 öğrenci mevcuduna, 11'i (%19,3) 31-40 öğrenci mevcuduna sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin girdikleri sınıfların çoğu 10-20 ya da 21-30 aralığında mevcuda sahiptir.

Öğretmenlerin yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli değişkenine göre 11'inin yeni öğretim programı tanıtımıyla ilgili (%19,3) hizmetiçi eğitim aldığı, 29'unun yeni öğretim programı tanıtımıyla ilgili (%50,9) bir seminere katıldığı, 9'unun (%15,8) yeni öğretim programı tanıtımıyla ilgili bir toplantıya katıldığı, 8'inin ise (%14,0) yeni öğretim programının tanıtımına hiç katılmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin çoğuna yeni öğretim programı ile ilgili tanıtım yapılmış ve bilgi verilmiştir.

Öğretmenlerin, yeni öğretim programının tanıtılması konusunda aldıkları eğitimi yeterli görmeleri ile ilgili değişkene bakıldığında, öğretmenlerin 10'u yeterli görürken, 19'u yetersiz görmektedir. 28 öğretmen ise kısmen yeterli görmektedir. Öğretmenlerin çoğunun yeni öğretim programı tanıtım ve bilgilendirme eğitimlerine katıldığı görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Anket, bir amaç için hazırlanmış, herhangi bir durumu saptamak amacıyla kişilerin görüşlerini, bilgilerini ve tutumlarını ortaya çıkarmak için hazırlanan soru

listesine denir (Gelen ve diğeri, 2007). Anketler genellikle geniş kitlelere uygulanarak, sonuçları istatistiksel değerlendirmeye tabi tutulur (Karasar, 2012, s. 176). Açık uçlu sorular ise bireylerin verdikleri cevapların standart olmasını gerektirmez ve bireye cevap vermede kolaylık sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). 2017-2018 yeni öğretim programında yer alan 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyini belirlemeye çalışan bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “2017-2018 Yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi Anketi” (Ek 3) kullanılmıştır. Bu anket ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersine giren sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulanmış ve veriler bu yolla elde edilmiştir.

“2017-2018 Yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi Anketi” üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere yönelik yedi soru yer almaktadır. Görev yaptıkları okul, cinsiyet, mezun olduğu alan, kıdem yılı, ortalama öğrenci mevcudu, yeni öğretim programı tanıtımına katılım şekli ve yeni öğretim programı tanıtımında aldığı eğitimin yeterli olup olmaması ile ilgili sorular içermektedir.

İkinci bölümde 2017-2018 yeni 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının yer aldığı 34 madde bulunmaktadır.

Üçüncü bölümde ise 2017-2018 yeni öğretim programında yer alan 5.sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyine ilişkin altı açık uçlu soru bulunmaktadır. Araştırmada yer alan açık uçlu sorulardan elde edilecek veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile değerlendirilecektir. Metinlerin içindeki sözcüklerin, cümlelerin, kavramların, temaların ve kategorilerin metin içinde bulunma ve kullanılma durumlarını sayısal verilere dönüştürmek için kullanılan yöntem içerik analizi denir (Kızıltepe, 2015). Açık uçlu sorulara verilen cevaplar arasındaki benzerlik ve farklılıklara bakılarak temalara ayrılacak, aynı tema içerisindeki ifadeler ise kategorize edilecektir.

Anketin Güvenirliği

Cronbach’s Alpha Likert tipi beşli derecelendirme ölçeğinin kullanıldığı durumlarda kullanılır (Büyüköztürk, 2008). En çok bilinen güvenilirlik belirleme yöntemi olan Cronbach’s Alpha bize maddelerin birbirleriyle uyumu üzerinden güvenilirlik

katsayısını verir. Cronbach's Alpha katsayısı 0.70 üzerinde ise o anket güvenilirdir (Başol, 2015).

Bu araştırmada 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi öğrenme alanlarına ait güvenilirlik katsayıları (Cronbach's Alpha) aşağıda verilmektedir.

Tablo 11. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Öğrenme Alanları Güvenirlik Katsayıları

Öğrenme Alanları	Cronbach's Alpha Değerleri
Birey ve Toplum	0.820
Kültür ve Miras	0.906
İnsanlar Yerler ve Çevreler	0.889
Bilim Teknoloji ve Toplum	0.903
Üretim Dağıtım ve Tüketim	0.879
Etkin Vatandaşlık	0.836
Küresel Bağlantılar	0.863

Bölgümlere ait soruların iç tutarlılıkları yüksek bulunmuştur.

Veri Toplama Süreci

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “2017-2018 Yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi Anketi” kullanılmıştır. Anket için Tokat Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alınarak 20 Mayıs-30 Haziran 2018 tarihleri arasında okullara ziyaret gerçekleştirilerek veya e-posta yolu ile öğretmenlere ulaşarak anket formlarının doldurulması sağlanmıştır. Bu konuda literatür taraması yapılarak bulunan çalışmalardan da yararlanılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada anketlerden elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli

verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (Oneway) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Ankette “Tamamen katılıyorum”, “Büyük ölçüde katılıyorum”, “Orta ölçüde katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum” ve “Hiç katılmıyorum” ifadeleri kullanılmıştır. Kazanımların bir araya getirilerek isimlendirilen öğrenme alanlarına ait kazanımların aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı = En büyük değer - En küçük değer / Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00-1.79 arası “**çok düşük**”, 1.80-2.59 arası “**düşük**”, 2.60-3.39 arası “**orta**”, 3.40-4.19 arası “**yüksek**”, 4.20-5.00 arası “**çok yüksek**” olarak sınır değerleri belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır (Sümbüloğlu, 1993).

Araştırmada yer alan açık uçlu sorulardan elde edilecek veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Verilen cevaplar arasındaki benzerlik ve farklılıklara bakılmış ardından temalara ayrılarak, aynı tema içerisindeki ifadeler ise kategorize edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Öğretmenlerin Yeni 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi ile İlgili Bulgular

Bu bölümde ankette yer alan toplam 34 maddenin örneklem grubunu oluşturan öğretmenler tarafından cevap skalasında yer alan “Tamamen katılıyorum”, “Büyük ölçüde katılıyorum”, “Orta ölçüde katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum” ve “Hiç katılmıyorum” yanıtlarından hangilerinin ne yoğunlukta olduğu kazanımların gerçekleştirilme düzeyine ilişkin frekans (f), yüzde (%), standart sapma ve ortalamaları ile birlikte aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Yeni 5 Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Hiç Katılmıyorum		Kısmen Katılmıyorum		Orta Düzeyde Katılmıyorum		Büyük Ölüde Katılmıyorum		Tamamen Katılmıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Sosyal Bilgiler Dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin Etkin Bir Vatandaşı Olarak Kendi Gelişimine Katkısını Fark Eder	1	1.8	3	5.3	9	15.8	20	35.1	24	42.1	4.105	0.976
Yakın Çevresinde Yaşanan Bir Örnekten Yola Çıkarak Bir Olayın Çok Boyutluluğunu Açıklar	0	0.0	6	10.5	8	14.0	24	42.1	19	33.3	3.982	0.954
Katıldığı Gruplarda Aldığı Rollerin Gerekirdiği Hak Ve Sorumluluklara Uygun Davranır	0	0.0	2	3.5	12	21.1	23	40.4	20	35.1	4.070	0.842
Çocuk Haklarından Yararlanmaya ve Bu Hakların ihlallerine Örnekler Verir	0	0.0	3	5.3	12	21.1	17	29.8	25	43.9	4.123	0.927
Somut Kalımlardan Yola Çıkarak Kadim Uygarlıkların İnsanlık Tarihine Katkılarını Fark Eder	1	1.8	6	10.5	19	33.3	19	33.3	12	21.1	3.614	0.996
Çevresindeki Doğal Varlıklar İle Tarihi Mekanları Nesnelere ve Eserleri Tanıtır	0	0.0	6	10.5	5	8.8	22	38.6	24	42.1	4.123	0.965
Ülkemizin Çeşitli Yerlerinin Kültürel Özellikleri ile Yaşadığı Çevrenin Kültürel Özelliklerini Karşılaştırarak Bunlar Arasındaki Benzer ve Farklı Unsurları Belirler	0	0.0	5	8.8	16	28.1	20	35.1	16	28.1	3.825	0.947
Kültürel Öğelerin İnsanların Bir Arada Yaşamadaki Rolünü Analiz Eder	0	0.0	4	7.0	11	19.3	27	47.4	15	26.3	3.930	0.863
Günlük Yaşamdaki Kültürel Unsurların Tarihi Gelişimini Değerlendirir	0	0.0	8	14.0	16	28.1	19	33.3	14	24.6	3.684	1.003
Haritalar Üzerinde Yaşadığı Bölgenin Yeryüzü Şekillerini Genel Olarak Açıklar	0	0.0	3	5.3	12	21.1	22	38.6	20	35.1	4.035	0.886
Yaşadığı Bölgede Görülen İklimin İnsan Faaliyetlerine Etkisini Günlük Yaşantısından Örnekler Vererek Açıklar	0	0.0	0	0.0	10	17.5	23	40.4	24	42.1	4.246	0.739
Bölgesindeki Doğal Özellikler İle Beşeri Özelliklerin Nüfus ve Yerleşim üzerindeki Etkilerini İlişkilendirir	0	0.0	4	7.0	11	19.3	21	36.8	21	36.8	4.035	0.925
Yaşadığı Çevredeki Afetlerin ve Çevre Sorunlarının Oluşum Nedenlerini Sorgular	0	0.0	2	3.5	11	19.3	22	38.6	22	38.6	4.123	0.847
Doğal Afetlerin Toplum Hayatı üzerine Etkilerini Örneklerle Açıklar	0	0.0	0	0.0	10	17.5	22	38.6	25	43.9	4.263	0.745
Sanal Ortamda Ulaştığı Bilgilerin Doğruluk ve Güvenilirliğini Sorgular	1	1.8	3	5.3	16	28.1	20	35.1	17	29.8	3.860	0.972
Sanal Ortamı Güvenli Kullanmaya Önem Gösterir	1	1.8	4	7.0	11	19.3	26	45.6	15	26.3	3.877	0.946
Teknoloji Kullanımının Sosyalleşme ve Toplumsal İlişkiler Üzerindeki Etkisini Tartışır	0	0.0	4	7.0	16	28.1	20	35.1	17	29.8	3.877	0.927
Buluş Yapanların ve Bilim İnsanlarının Ortak Özelliklerini Belirler	0	0.0	3	5.3	8	14.0	23	40.4	23	40.4	4.158	0.862
Yaptığı Çalışmalarda Bilimsel Etiğe Uygun Davranır	2	3.5	6	10.5	15	26.3	20	35.1	14	24.6	3.667	1.075
Yaşadığı Bölgenin Ekonomik Faaliyetlerini Belirler	0	0.0	2	3.5	10	17.5	22	38.6	23	40.4	4.158	0.841
Çevresindeki Ekonomik Faaliyetlerin İnsanların Sosyal Hayatlarına Etkisini Analiz Eder	0	0.0	3	5.3	9	15.8	27	47.4	18	31.6	4.053	0.833
Kullandığı Temel Ürünlerin Üretim Dağıtım ve Tüketim Aşamalarını Analiz Eder	0	0.0	3	5.3	13	22.8	18	31.6	23	40.4	4.070	0.923
İş Birliği Yaparak Üretim Dağıtım ve Tüketime Dayalı Yeni Fikirler Geliştirir	2	3.5	4	7.0	18	31.6	20	35.1	13	22.8	3.667	1.024
Bilinçli Bir Tüketici Olarak Haklarını Kullanır	0	0.0	8	14.0	5	8.8	21	36.8	23	40.4	4.035	1.035
Yaşadığı Bölgedeki Ekonomik Faaliyetlere Bağlı Olarak Gelişen Meslekleri Tanır	1	1.8	3	5.3	12	21.1	18	31.6	23	40.4	4.035	0.999
Çevresindeki Toplumsal İhtiyaçlar İle Bu İhtiyaçların Karşılama İçin Hizmet Veren Kurumları İlişkilendirir	0	0.0	4	7.0	9	15.8	26	45.6	18	31.6	4.018	0.876
Yaşadığı Yerin Yönetim Birimlerinin Temel Görevlerini Açıklar	2	3.5	1	1.8	15	26.3	17	29.8	22	38.6	3.982	1.026
Temel Hakları ve Bu Hakları Kullanmanın Önemi Açıklar	0	0.0	2	3.5	14	24.6	24	42.1	17	29.8	3.982	0.834
Bayrak ve İstiklal Marşı gibi Millî Egemenlik ve Bağımsızlık Sembollerine Değer Verir	0	0.0	0	0.0	5	8.8	22	38.6	30	52.6	4.439	0.655
Ülkeler Arasındaki Ekonomik İlişkilerde Yaşadığı İlin Yerini ve Önemi Araştırır	1	1.8	5	8.8	13	22.8	23	40.4	15	26.3	3.807	0.990
Ülkeler Arasındaki Ekonomik İlişkilerde İletişim ve Ulaşım Teknolojisinin Etkisini Tartışır	0	0.0	4	7.0	17	29.8	19	33.3	17	29.8	3.860	0.934
Turizmin Uluslararası İlişkilerdeki Önemi Açıklar	0	0.0	3	5.3	10	17.5	23	40.4	21	36.8	4.088	0.872
Çeşitli Ülkelerde Bulunan Ortak Miras Öğelerine Örnekler Verir	1	1.8	7	12.3	20	35.1	16	28.1	13	22.8	3.579	1.034
Toplumun İlgili İstek ve İhtiyaçlarını Araştırarak Bunları Karşılamaya Yönelik Yenilikçi Fikirler Önerir	2	3.5	8	14.0	21	36.8	15	26.3	11	19.3	3.439	1.069

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yeni 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyi ile ilgili ifadelere verdiği cevaplar incelendiğinde:

“Sosyal Bilgiler Dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin Etkin Bir Vatandaşı Olarak Kendi Gelişimine Katkısını Fark Eder.” ifadesine öğretmenler; %1,8'i (n=1) hiç katılmıyorum, %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %15,8'i (n=9) orta düzeyde katılıyorum, %35,1'i (n=20) büyük ölçüde katılıyorum, %42,1'i (n=24) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Sosyal bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,105$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yakın Çevresinde Yaşanan Bir Örnekten Yola Çıkararak Bir Olayın Çok Boyutluluğunu Açıklar.” ifadesine öğretmenler; %10,5'i (n=6) kısmen katılıyorum, %14,0'ı (n=8) orta düzeyde katılıyorum, %42,1'i (n=24) büyük ölçüde katılıyorum, %33,3'ü (n=19) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,982$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Katıldığı Gruplarda Aldığı Rollerin Gerektirdiği Hak ve Sorumluluklara Uygun Davranır.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) kısmen katılıyorum, %21,1'i (n=12) orta düzeyde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) büyük ölçüde katılıyorum, %35,1'i (n=20) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği hak ve sorumluluklara uygun davranır.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,070$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Çocuk Haklarından Yararlanmaya ve Bu Hakların İhlallerine Örnekler Verir.” ifadesine öğretmenler; %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %21,1'i (n=12) orta düzeyde katılıyorum, %29,8'i (n=17) büyük ölçüde katılıyorum, %43,9'u (n=25) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Çocuk haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlallerine örnekler verir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,123$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Somut Kalıntılardan Yola Çıkararak Kadim Uygarlıkların İnsanlık Tarihine Katkılarını Fark Eder.” ifadesine öğretmenler; %1,8'i (n=1) hiç katılmıyorum, %10,5'i

(n=6) kısmen katılıyorum, %33,3'ü (n=19) orta düzeyde katılıyorum, %33,3'ü (n=19) büyük ölçüde katılıyorum, %21,1'i (n=12) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Somut kalıntılardan yola çıkarak kadim uygarlıkların insanlık tarihine katkılarını fark eder.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,614$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Çevresindeki Doğal Varlıklar İle Tarihi Mekânları, Nesnelere ve Eserleri Tanıtır.” ifadesine öğretmenler; %10,5'i (n=6) kısmen katılıyorum, %8,8'i (n=5) orta düzeyde katılıyorum, %38,6'sı (n=22) büyük ölçüde katılıyorum, %42,1'i (n=24) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve eserleri tanıtır.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,123$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ülkemizin Çeşitli Yerlerinin Kültürel Özellikleri ile Yaşadığı Çevrenin Kültürel Özelliklerini Karşılaştırarak Bunlar Arasındaki Benzer ve Farklı Unsurları Belirler.” ifadesine öğretmenler; %8,8'i (n=5) kısmen katılıyorum, %28,1'i (n=16) orta düzeyde katılıyorum, %35,1'i (n=20) büyük ölçüde katılıyorum, %28,1'i (n=16) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,825$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Kültürel Ögelerin, İnsanların Bir Arada Yaşamadaki Rolünü Analiz Eder.” ifadesine öğretmenler; %7,0'ı (n=4) kısmen katılıyorum, %19,3'ü (n=11) orta düzeyde katılıyorum, %47,4'ü (n=27) büyük ölçüde katılıyorum, %26,3'ü (n=15) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Kültürel ögelerin, insanların bir arada yaşamadaki rolünü analiz eder.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,930$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Günlük Yaşamdaki Kültürel Unsurların Tarihi Gelişimini Değerlendirir.” ifadesine öğretmenler; %14,0'ı (n=8) kısmen katılıyorum, %28,1'i (n=16) orta düzeyde katılıyorum, %33,3'ü (n=19) büyük ölçüde katılıyorum, %24,6'sı (n=14) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihi gelişimini değerlendirir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,684$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Haritalar Üzerinde Yaşadığı Bölgenin Yeryüzü Şekillerini Genel Olarak Açıklar.” ifadesine öğretmenler; %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %21,1'i (n=12) orta düzeyde katılıyorum, %38,6'sı (n=22) büyük ölçüde katılıyorum, %35,1'i (n=20) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Haritalar üzerinde yaşadığı bölgenin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,035$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığı Bölgede Görülen İklimin, İnsan Faaliyetlerine Etkisini, Günlük Yaşantısından Örnekler.” ifadesine öğretmenler; %17,5'i (n=10) orta düzeyde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) büyük ölçüde katılıyorum, %42,1'i (n=24) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler.” ifadesine **çok yüksek** ($\bar{x}=4,246$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bölgesindeki Doğal Özellikler ile Beşerî Özelliklerin Nüfus ve Yerleşim Üzerindeki Etkilerini İlişkilendirir.” ifadesine öğretmenler; %7,0'ı (n=4) kısmen katılıyorum, %19,3'ü (n=11) orta düzeyde katılıyorum, %36,8'i (n=21) büyük ölçüde katılıyorum, %36,8'i (n=21) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Bölgesindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkilerini ilişkilendirir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,035$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığı Çevredeki Afetlerin ve Çevre Sorunlarının Oluşum Nedenlerini Sorgular.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) kısmen katılıyorum, %19,3'ü (n=11) orta düzeyde katılıyorum, %38,6'sı (n=22) büyük ölçüde katılıyorum, %38,6'sı (n=22) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,123$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Doğal Afetlerin Toplum Hayatı Üzerine Etkilerini Örneklerle Açıklar.” ifadesine öğretmenler; %17,5'i (n=10) orta düzeyde katılıyorum, %38,6'sı (n=22) büyük ölçüde katılıyorum, %43,9'u (n=25) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar.” ifadesine **çok yüksek** ($\bar{x}=4,263$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sanal Ortamda Ulaştığı Bilgilerin Doğruluk ve Güvenilirliğini Sorgular.” ifadesine öğretmenler; %1,8'i (n=1) hiç katılmıyorum, %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %28,1'i (n=16) orta düzeyde katılıyorum, %35,1'i (n=20) büyük ölçüde katılıyorum, %29,8'i (n=17) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,860$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sanal Ortamı Güvenli Kullanmaya Önem Gösterir.” ifadesine öğretmenler; %1,8'i (n=1) hiç katılmıyorum, %7,0'ı (n=4) kısmen katılıyorum, %19,3'ü (n=11) orta düzeyde katılıyorum, %45,6'sı (n=26) büyük ölçüde katılıyorum, %26,3'ü (n=15) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Sanal ortamı güvenli kullanmaya önem gösterir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,877$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Teknoloji Kullanımının Sosyalleşme ve Toplumsal İlişkiler Üzerindeki Etkisini Tartışır.” ifadesine öğretmenler; %7,0'ı (n=4) kısmen katılıyorum, %28,1'i (n=16) orta düzeyde katılıyorum, %35,1'i (n=20) büyük ölçüde katılıyorum, %29,8'i (n=17) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,877$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Buluş Yapanların ve Bilim İnsanlarının Ortak Özelliklerini Belirler.” ifadesine öğretmenler; %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %14,0'ı (n=8) orta düzeyde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) büyük ölçüde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Buluş yapanların ve bilim insanların ortak özelliklerini belirler.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,158$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaptığı Çalışmalarda Bilimsel Etiğe Uygun Davranır.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) hiç katılmıyorum, %10,5'i (n=6) kısmen katılıyorum, %26,3'ü (n=15) orta düzeyde katılıyorum, %35,1'i (n=20) büyük ölçüde katılıyorum, %24,6'sı (n=14) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,667$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığı Bölgenin Ekonomik Faaliyetlerini Belirler.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) kısmen katılıyorum, %17,5'i (n=10) orta düzeyde katılıyorum, %38,6'sı

(n=22) büyük ölçüde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Yaşadığı bölgenin ekonomik faaliyetlerini belirler.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,158$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Çevresindeki Ekonomik Faaliyetlerin, İnsanların Sosyal Hayatlarına Etkisini Analiz Eder.” ifadesine öğretmenler; %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %15,8'i (n=9) orta düzeyde katılıyorum, %47,4'ü (n=27) büyük ölçüde katılıyorum, %31,6'sı (n=18) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,053$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Kullandığı Temel Ürünlerin Üretim, Dağıtım ve Tüketim Ağını Analiz Eder.” ifadesine öğretmenler; %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %22,8'i (n=13) orta düzeyde katılıyorum, %31,6'sı (n=18) büyük ölçüde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Kullandığı temel ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,070$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“İş Birliği Yaparak Üretim, Dağıtım ve Tüketime Dayalı Yeni Fikirler Geliştirir.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) hiç katılmıyorum, %7,0'ı (n=4) kısmen katılıyorum, %31,6'sı (n=18) orta düzeyde katılıyorum, %35,1'i (n=20) büyük ölçüde katılıyorum, %22,8'i (n=13) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,667$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bilinçli Bir Tüketici Olarak Haklarını Kullanır.” ifadesine öğretmenler; %14,0'ı (n=8) kısmen katılıyorum, %8,8'i (n=5) orta düzeyde katılıyorum, %36,8'i (n=21) büyük ölçüde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,035$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığı Bölgedeki Ekonomik Faaliyetlere Bağlı Olarak Gelişen Meslekleri Tanır.” ifadesine öğretmenler; %1,8'i (n=1) hiç katılmıyorum, %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %21,1'i (n=12) orta düzeyde katılıyorum, %31,6'sı (n=18) büyük ölçüde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin

“Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanır” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,035$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Çevresindeki Toplumsal İhtiyaçlar ile Bu İhtiyaçların Karşılanması için Hizmet Veren Kurumları İlişkilendirir.” ifadesine öğretmenler; %7,0'ı (n=4) kısmen katılıyorum, %15,8'i (n=9) orta düzeyde katılıyorum, %45,6'sı (n=26) büyük ölçüde katılıyorum, %31,6'sı (n=18) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Çevresindeki toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,018$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Yaşadığı Yerin Yönetim Birimlerinin Temel Görevlerini Açıklar.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) hiç katılmıyorum, %1,8'i (n=1) kısmen katılıyorum, %26,3'ü (n=15) orta düzeyde katılıyorum, %29,8'i (n=17) büyük ölçüde katılıyorum, %38,6'sı (n=22) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,982$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Temel Hakları ve Bu Hakları Kullanmanın Önemini Açıklar.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) kısmen katılıyorum, %24,6'sı (n=14) orta düzeyde katılıyorum, %42,1'i (n=24) büyük ölçüde katılıyorum, %29,8'i (n=17) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,982$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Bayrak ve İstiklâl Marşı gibi Millî Egemenlik ve Bağımsızlık Sembollerine Değer Verir.” ifadesine öğretmenler; %8,8'i (n=5) orta düzeyde katılıyorum, %38,6'sı (n=22) büyük ölçüde katılıyorum, %52,6'sı (n=30) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Bayrak ve İstiklâl marşı gibi millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.” ifadesine **çok yüksek** ($\bar{x}=4,439$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ülkeler Arasındaki Ekonomik İlişkilerde Yaşadığı İlin Yerini ve Önemini Araştırır.” ifadesine öğretmenler; %1,8'i (n=1) hiç katılmıyorum, %8,8'i (n=5) kısmen katılıyorum, %22,8'i (n=13) orta düzeyde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) büyük ölçüde katılıyorum, %26,3'ü (n=15) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin

“Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde yaşadığı ilin yerini ve önemini araştırır.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,807$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Ülkeler Arasındaki Ekonomik İlişkilerde İletişim ve Ulaşım Teknolojisinin Etkisini Tartışır.” ifadesine öğretmenler; %7,0'ı (n=4) kısmen katılıyorum, %29,8'i (n=17) orta düzeyde katılıyorum, %33,3'ü (n=19) büyük ölçüde katılıyorum, %29,8'i (n=17) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,860$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Turizmin Uluslararası İlişkilerdeki Önemi Açıklar.” ifadesine öğretmenler; %5,3'ü (n=3) kısmen katılıyorum, %17,5'i (n=10) orta düzeyde katılıyorum, %40,4'ü (n=23) büyük ölçüde katılıyorum, %36,8'i (n=21) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=4,088$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

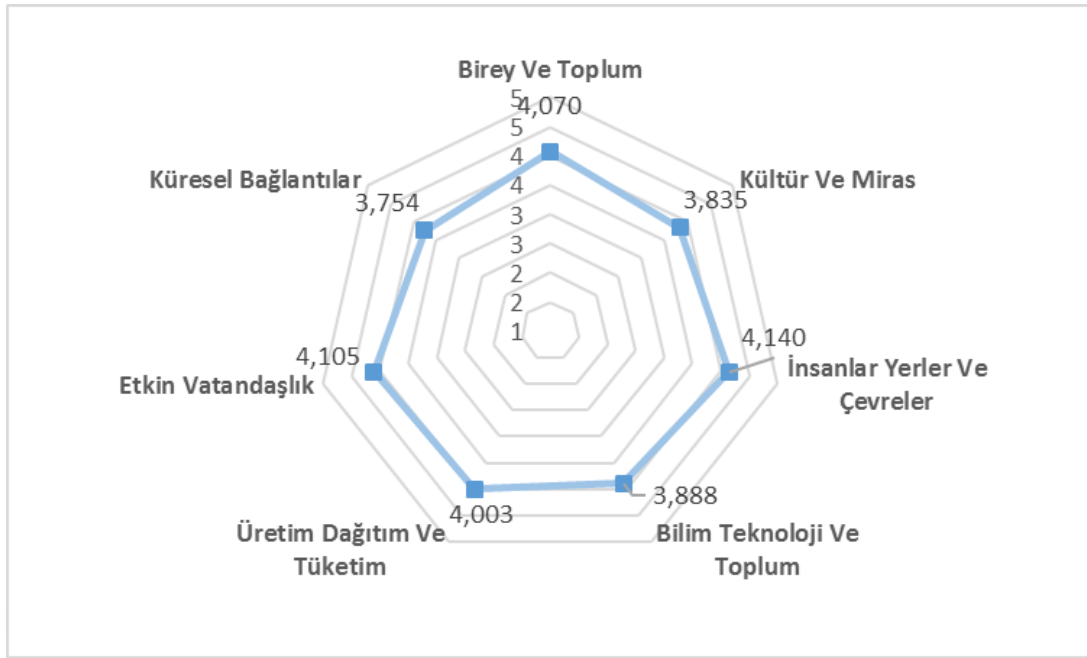
“Çeşitli Ülkelerde Bulunan Ortak Miras Ögelerine Örnekler Verir.” ifadesine öğretmenler; %1,8'i (n=1) hiç katılmıyorum, %12,3'ü (n=7) kısmen katılıyorum, %35,1'i (n=20) orta düzeyde katılıyorum, %28,1'i (n=16) büyük ölçüde katılıyorum, %22,8'i (n=13) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras ögelerine örnekler verir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,579$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Toplumun İlgi, İstek ve İhtiyaçlarını Araştırarak Bunları Karşılama Yönelik Yenilikçi Fikirler Önerir.” ifadesine öğretmenler; %3,5'i (n=2) hiç katılmıyorum, %14,0'ı (n=8) kısmen katılıyorum, %36,8'i (n=21) orta düzeyde katılıyorum, %26,3'ü (n=15) büyük ölçüde katılıyorum, %19,3'ü (n=11) tamamen katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “Toplumun ilgi, istek ve ihtiyaçlarını araştırarak bunları karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler önerir.” ifadesine **yüksek** ($\bar{x}=3,439$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 13. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Birey ve Toplum	57	4.070	0.747	2.000	5.000
Kültür ve Miras	57	3.835	0.815	2.200	5.000
İnsanlar Yerler ve Çevreler	57	4.140	0.649	2.600	5.000
Bilim Teknoloji ve Toplum	57	3.888	0.782	1.800	5.000
Üretim Dağıtım ve Tüketim	57	4.003	0.779	2.170	5.000
Etkin Vatandaşlık	57	4.105	0.678	2.250	5.000
Küresel Bağlantılar	57	3.754	0.826	1.400	5.000

Öğretmenlerin öğrenme alanı ortalamalarına bakıldığında “Birey ve Toplum” öğrenme alanı ortalaması **yüksek** $4,070 \pm 0,747$ (Min=2;Maks=5), “Kültür ve Miras” öğrenme alanı ortalaması **yüksek** $3,835 \pm 0,815$ (Min=2.2;Maks=5), “İnsanlar Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı ortalaması **yüksek** $4,140 \pm 0,649$ (Min=2.6;Maks=5), “Bilim Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanı ortalaması **yüksek** $3,888 \pm 0,782$ (Min=1.8;Maks=5), “Üretim Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanı ortalaması **yüksek** $4,003 \pm 0,779$ (Min=2.17;Maks=5), “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanı ortalaması **yüksek** $4,105 \pm 0,678$ (Min=2.25;Maks=5), “Küresel Bağlantılar” öğrenme alanı ortalaması **yüksek** $3,754 \pm 0,826$ (Min=1.4;Maks=5), düzeyde olduğu görülmektedir.

Şekil 1. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Puan Ortalamaları

Tablo 14. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Yeni Öğretim Programı Tanıtımında Alınan Eğitimi Yeterli Görme Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Birey ve Toplum	Evet	10	4.050	0.864			
	Kısmen	28	4.286	0.560	2.972	0.060	
	Hayır	19	3.763	0.848			
Kültür ve Miras	Evet	10	3.860	0.654			
	Kısmen	28	4.036	0.768	2.320	0.108	
	Hayır	19	3.526	0.897			
İnsanlar Yerler ve Çevreler	Evet	10	4.100	0.424			
	Kısmen	28	4.229	0.629	0.536	0.588	
	Hayır	19	4.032	0.775			

Bilim Teknoloji ve Toplum	Evet	10	3.940	0.517		
	Kısmen	28	3.950	0.812	0.324	0.724
	Hayır	19	3.768	0.870		
Üretim Dağıtım ve Tüketim	Evet	10	4.083	0.625		
	Kısmen	28	4.101	0.743	0.819	0.446
	Hayır	19	3.816	0.899		
Etkin Vatandaşlık	Evet	10	4.175	0.590		
	Kısmen	28	4.321	0.544	4.611	0.014 2>3
	Hayır	19	3.750	0.777		
Küresel Bağlantılar	Evet	10	3.880	0.744		
	Kısmen	28	3.957	0.795	3.020	0.057
	Hayır	19	3.390	0.826		

Yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumuna göre etkin vatandaşlık öğrenme alanında anlamlı farklılık görülmektedir ($F=4,611$; $p=0,014<0.05$). Farkın nedeni, yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumu kısmen olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarının ($\bar{x}=4,321$), yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumu hayır olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,750$) yüksek olmasıdır.

Öğretmenlerin birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum, üretim dağıtım ve tüketim, küresel bağlantılar öğrenme alanı puanları alınan eğitimi yeterli görme durumu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Tablo 15. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Mezun Olunan Alana Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Birey ve Toplum	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	3.971	0.737		
	Tarih Öğretmenliği	13	4.308	0.512	0.977	0.383
	Coğrafya Öğretmenliği	9	4.111	1.032		
Kültür ve Miras	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	3.749	0.787		
	Tarih Öğretmenliği	13	4.123	0.580	1.053	0.356
	Coğrafya Öğretmenliği	9	3.756	1.157		
İnsanlar Yerler ve Çevreler	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	4.109	0.616		
	Tarih Öğretmenliği	13	4.215	0.538	0.127	0.881
	Coğrafya Öğretmenliği	9	4.156	0.942		
Bilim Teknoloji ve Toplum	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	3.863	0.742		
	Tarih Öğretmenliği	13	3.985	0.831	0.127	0.881
	Coğrafya Öğretmenliği	9	3.844	0.942		
Üretim Dağıtım ve Tüketim	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	3.981	0.770		
	Tarih Öğretmenliği	13	4.167	0.660	0.461	0.633
	Coğrafya Öğretmenliği	9	3.852	1.002		
Etkin Vatandaşlık	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	4.086	0.694		
	Tarih Öğretmenliği	13	4.115	0.609	0.051	0.950
	Coğrafya Öğretmenliği	9	4.167	0.781		
Küresel Bağlantılar	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	35	3.709	0.864		
	Tarih Öğretmenliği	13	3.954	0.612	0.504	0.607
	Coğrafya Öğretmenliği	9	3.644	0.974		

Öğretmenlerin birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum, üretim dağıtım ve tüketim, etkin vatandaşlık, küresel bağlantılar öğrenme alanı puanları mezun olunan alan değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Tablo 16. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi
Ortalama Öğrenci Mevcuduna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Birey ve Toplum	10-20	23	3.891	0.726		
	21-30	23	4.196	0.822	1.112	0.336
	31-40	11	4.182	0.593		
Kültür ve Miras	10-20	23	3.591	0.727		
	21-30	23	3.983	0.882	1.790	0.177
	31-40	11	4.036	0.784		
İnsanlar Yerler ve Çevreler	10-20	23	4.235	0.548		
	21-30	23	4.044	0.800	0.491	0.615
	31-40	11	4.146	0.499		
Bilim Teknoloji ve Toplum	10-20	23	3.870	0.778		
	21-30	23	3.835	0.852	0.251	0.779
	31-40	11	4.036	0.680		
Üretim Dağıtım ve Tüketim	10-20	23	3.971	0.741		
	21-30	23	4.036	0.812	0.039	0.962
	31-40	11	4.000	0.856		
Etkin Vatandaşlık	10-20	23	4.011	0.668		
	21-30	23	4.228	0.652	0.636	0.533
	31-40	11	4.046	0.773		
Küresel Bağlantılar	10-20	23	3.609	0.681		
	21-30	23	3.913	0.850	0.783	0.462
	31-40	11	3.727	1.048		

Öğretmenlerin birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar, yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum, üretim dağıtım ve tüketim, etkin vatandaşlık, küresel

bağlantılar öğrenme alanı puanları ortalama öğrenci mevcudu değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir($p>0.05$).

Tablo 17. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Yeni Öğretim Programı Tanıtımına Katılma Şekline Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p	Fark
Birey ve Toplum	Hizmetiçi Eğitim	11	4.068	0.571	0.385	0.764	
	Seminer	29	4.112	0.749			
	Toplantı	9	3.833	0.935			
	Hiç Katılmadım	8	4.188	0.810			
Kültür ve Miras	Hizmetiçi Eğitim	11	3.964	0.784	0.663	0.579	
	Seminer	29	3.841	0.772			
	Toplantı	9	3.511	0.965			
	Hiç Katılmadım	8	4.000	0.894			
İnsanlar Yerler ve Çevreler	Hizmetiçi Eğitim	11	4.109	0.476	2.460	0.073	
	Seminer	29	4.138	0.646			
	Toplantı	9	3.778	0.845			
	Hiç Katılmadım	8	4.600	0.385			
Bilim Teknoloji ve Toplum	Hizmetiçi Eğitim	11	3.746	0.780	1.254	0.300	
	Seminer	29	3.821	0.795			
	Toplantı	9	3.844	0.747			
	Hiç Katılmadım	8	4.375	0.729			
Üretim Dağıtım ve Tüketim	Hizmetiçi Eğitim	11	4.152	0.617	1.224	0.310	
	Seminer	29	3.994	0.776			
	Toplantı	9	3.611	0.939			
	Hiç Katılmadım	8	4.271	0.761			
Etkin Vatandaşlık	Hizmetiçi Eğitim	11	4.227	0.467	3.528	0.021	1>3
	Seminer	29	4.164	0.705			2>3
	Toplantı	9	3.500	0.685			4>3
	Hiç Katılmadım	8	4.406	0.481			
Küresel Bağlantılar	Hizmetiçi Eğitim	11	4.109	0.683	3.822	0.015	1>3
	Seminer	29	3.669	0.779			4>3
	Toplantı	9	3.156	0.968			
	Hiç Katılmadım	8	4.250	0.563			

Yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekline göre etkin vatandaşlık öğrenme alanında anlamlı farklılık görülmektedir ($F=3,528$; $p=0,021<0.05$). Farkın nedeni; yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli hizmetiçi eğitim olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarının ($\bar{x}=4,227$), yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli toplantı olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,500$) yüksek olmasıdır. Yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli seminer olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarının ($\bar{x}=4,164$), yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli toplantı olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,500$) yüksek olmasıdır. Yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli sorusuna cevabı hiç katılmadım olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarının ($\bar{x}=4,406$), yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli toplantı olanların etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,500$) yüksek olmasıdır.

Yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekline göre küresel bağlantılar öğrenme alanında anlamlı farklılık görülmektedir ($F=3,822$; $p=0,015<0.05$). Farkın nedeni; yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli hizmetiçi eğitim olanların küresel bağlantılar öğrenme alanı puanlarının ($\bar{x}=4,109$), yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli toplantı olanların küresel bağlantılar öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,156$) yüksek olmasıdır. Yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli sorusuna cevabı hiç katılmadım olanların küresel bağlantılar öğrenme alanı puanlarının ($\bar{x}=4,250$), yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli toplantı olanların küresel bağlantılar öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,156$) yüksek olmasıdır.

Öğretmenlerin birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum, üretim dağıtım ve tüketim öğrenme alanı puanları yeni öğretim programı tanıtımına katılma şekli değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0.05$).

Tablo 18. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	T	p																																																															
Birey ve Toplum	Kadın	21	4.274	0.661	1.594	0.117																																																															
	Erkek	36	3.951	0.776			Kültür ve Miras	Kadın	21	4.095	0.761	1.882	0.065	Erkek	36	3.683	0.817	İnsanlar Yerler ve Çevreler	Kadın	21	4.381	0.623	2.210	0.031	Erkek	36	4.000	0.631	Bilim Teknoloji ve Toplum	Kadın	21	4.295	0.703	3.252	0.002	Erkek	36	3.650	0.733	Üretim Dağıtım ve Tüketim	Kadın	21	4.468	0.614	3.846	0.000	Erkek	36	3.732	0.741	Etkin Vatandaşlık	Kadın	21	4.262	0.594	1.342	0.185	Erkek	36	4.014	0.715	Küresel Bağlantılar	Kadın	21	4.067	0.798	2.260	0.028	Erkek
Kültür ve Miras	Kadın	21	4.095	0.761	1.882	0.065																																																															
	Erkek	36	3.683	0.817			İnsanlar Yerler ve Çevreler	Kadın	21	4.381	0.623	2.210	0.031	Erkek	36	4.000	0.631	Bilim Teknoloji ve Toplum	Kadın	21	4.295	0.703	3.252	0.002	Erkek	36	3.650	0.733	Üretim Dağıtım ve Tüketim	Kadın	21	4.468	0.614	3.846	0.000	Erkek	36	3.732	0.741	Etkin Vatandaşlık	Kadın	21	4.262	0.594	1.342	0.185	Erkek	36	4.014	0.715	Küresel Bağlantılar	Kadın	21	4.067	0.798	2.260	0.028	Erkek	36	3.572	0.796								
İnsanlar Yerler ve Çevreler	Kadın	21	4.381	0.623	2.210	0.031																																																															
	Erkek	36	4.000	0.631			Bilim Teknoloji ve Toplum	Kadın	21	4.295	0.703	3.252	0.002	Erkek	36	3.650	0.733	Üretim Dağıtım ve Tüketim	Kadın	21	4.468	0.614	3.846	0.000	Erkek	36	3.732	0.741	Etkin Vatandaşlık	Kadın	21	4.262	0.594	1.342	0.185	Erkek	36	4.014	0.715	Küresel Bağlantılar	Kadın	21	4.067	0.798	2.260	0.028	Erkek	36	3.572	0.796																			
Bilim Teknoloji ve Toplum	Kadın	21	4.295	0.703	3.252	0.002																																																															
	Erkek	36	3.650	0.733			Üretim Dağıtım ve Tüketim	Kadın	21	4.468	0.614	3.846	0.000	Erkek	36	3.732	0.741	Etkin Vatandaşlık	Kadın	21	4.262	0.594	1.342	0.185	Erkek	36	4.014	0.715	Küresel Bağlantılar	Kadın	21	4.067	0.798	2.260	0.028	Erkek	36	3.572	0.796																														
Üretim Dağıtım ve Tüketim	Kadın	21	4.468	0.614	3.846	0.000																																																															
	Erkek	36	3.732	0.741			Etkin Vatandaşlık	Kadın	21	4.262	0.594	1.342	0.185	Erkek	36	4.014	0.715	Küresel Bağlantılar	Kadın	21	4.067	0.798	2.260	0.028	Erkek	36	3.572	0.796																																									
Etkin Vatandaşlık	Kadın	21	4.262	0.594	1.342	0.185																																																															
	Erkek	36	4.014	0.715			Küresel Bağlantılar	Kadın	21	4.067	0.798	2.260	0.028	Erkek	36	3.572	0.796																																																				
Küresel Bağlantılar	Kadın	21	4.067	0.798	2.260	0.028																																																															
	Erkek	36	3.572	0.796																																																																	

Öğretmenlerin cinsiyete göre insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanı puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(55)}=2.210$; $p=0.031<0,05$). Farkın nedeni; kadınların insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanı puanları ($\bar{x}=4,381$), erkeklerin insanlar, yerler ve çevreler öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=4,000$) yüksek olmasıdır.

Öğretmenlerin cinsiyete göre bilim teknoloji ve toplum öğrenme alanı puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(55)}=3.252$; $p=0.002<0,05$). Farkın nedeni; kadınların bilim teknoloji ve toplum öğrenme alanı puanları ($\bar{x}=4,295$), erkeklerin bilim teknoloji ve toplum öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,650$) yüksek olmasıdır.

Öğretmenlerin cinsiyete göre üretim dağıtım ve tüketim öğrenme alanı puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(55)}=3.846$; $p=0.000<0,05$). Farkın nedeni; kadınların

üretim dağıtım ve tüketim öğrenme alanı puanları ($\bar{x}=4,468$), erkeklerin üretim dağıtım ve tüketim öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,732$) yüksek olmasıdır.

Öğretmenlerin cinsiyete göre küresel bağlantılar öğrenme alanı puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(55)}=2.260$; $p=0.028<0,05$). Farkın nedeni; kadınların küresel bağlantılar öğrenme alanı puanları ($\bar{x}=4,067$), erkeklerin küresel bağlantılar öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,572$) yüksek olmasıdır.

Öğretmenlerin birey ve toplum, kültür ve miras, etkin vatandaşlık öğrenme alanı puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Tablo 19. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Kıdeme Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Birey ve Toplum	10 Yıl Ve Altı	25	3.850	0.750	-2.021	0.048
	11 Yıl Ve üstü	32	4.242	0.708		
Kültür ve Miras	10 Yıl Ve Altı	25	3.608	0.799	-1.902	0.062
	11 Yıl Ve üstü	32	4.013	0.795		
İnsanlar Yerler ve Çevreler	10 Yıl Ve Altı	25	4.064	0.616	-0.782	0.437
	11 Yıl Ve üstü	32	4.200	0.678		
Bilim Teknoloji ve Toplum	10 Yıl Ve Altı	25	3.776	0.857	-0.953	0.345
	11 Yıl Ve üstü	32	3.975	0.720		
Üretim Dağıtım ve Tüketim	10 Yıl Ve Altı	25	3.907	0.842	-0.822	0.414
	11 Yıl Ve üstü	32	4.078	0.731		
Etkin Vatandaşlık	10 Yıl Ve Altı	25	3.970	0.693	-1.341	0.186
	11 Yıl Ve üstü	32	4.211	0.657		
Küresel Bağlantılar	10 Yıl Ve Altı	25	3.616	0.816	-1.121	0.267
	11 Yıl Ve üstü	32	3.863	0.829		

Öğretmenlerin kıdem değişkenine göre birey ve toplum öğrenme alanı puanları anlamlı farklılık göstermektedir ($t_{(55)}=-2.021$; $p=0.048<0,05$). Farkın nedeni; 11 yıl ve

üstü olanların birey ve toplum öğrenme alanı puanları ($\bar{x}=4,242$), 10 yıl ve altı olanların birey ve toplum öğrenme alanı puanlarından ($\bar{x}=3,850$) yüksek olmasıdır.

Öğretmenlerin kültür ve miras, insanlar yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum, üretim dağıtım ve tüketim, etkin vatandaşlık, küresel bağlantılar öğrenme alanı puanları kıdem değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

Katılımcıların Açık Uçlu Sorulara Verdikleri Cevaplara İlişkin Elde Edilen Bulgular

Araştırmanın veri toplama aracı olan, “2017-2018 Yeni 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirme düzeyi anketinin üçüncü bölümünde sosyal bilgiler öğretmenlerine altı tane açık uçlu soru sorulmuştur. Elde edilen veriler ışığında alt problemlere yönelik çözümleme yapılmıştır. Öğretmenlerden elde edilen yanıtlar aralarındaki benzerlik ve ilişkilere göre tema ve kategorilere ayrılmıştır.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyini Yeterli Görüyor musunuz? Yeterli Görmüyorsanız Nedenlerini Yazar mısınız? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında verilen kazanımların gerçekleştirilme düzeyinin yeterli olup olmadığı sorulmuş eğer yeterli değil ise bunun sebeplerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 20’de gösterilmiş ve başlıklar halinde elde edilen bulgular ortaya konulmuştur.

Tablo 20. Katılımcıların 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeylerini Yeterli Görüp Görmeme Durumları

Temalar	Katılımcılar	Kategoriler	f
Yeterli (f=44)	K2,K25,K38,K39, K48	Kazanımların gerçekleştirilme düzeyi, konu ve kazanımların ezberden uzak, sınıf seviyesine uygun ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yazıldığı için yeterlidir.	5
	K1,K4,K7,K8,K10, K11,K12,K13,K15, K16,K18,K21,K23, K26,K27,K29,K35, K37,K40,K41,K42, K45,K46,K47,K49, K50,K52	Yeterli görüyorum.	27
	K3,K20,K24,K31, K32,K51,K52	Bazı üniteler hariç genel itibari ile yeterlidir.	7
	K6,K14,K19,K22 K34	Ders kitabının kazanımlara uygun hazırlanmaması ve içerik-etkinlik yönüyle ihtiyacı karşılayamaması kazanımların gerçekleştirilme düzeyini zorlaştırsa da yeterlidir.	5
Yeterli Değil (f=9)	K33	Ezberci sistem, materyal eksikliği, konuların görsel olması ve çocuklardaki algılama bozukluğu gibi sebepler yönüyle yeterli değil.	1
	K44	Sınıfların kalabalık olması ve öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeylerinin düşük olması yönüyle yeterli değil.	1
	K5,K36,K9	Konu içerikleri ve kazanımlar soyut olduğu için yeterli değil.	3
	K28,K30	Okul, veli, çevre ve öğretmen ile beraber eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanamaması yüzünden yeterli değil.	2
	K17	Ders kitabının içerik ve etkinlik yönüyle yetersiz olduğu için yeterli değil.	1
K43	Ders saati yetersiz ve konular ayrıntılı olduğu için yeterli değil.	1	
Toplam			53

Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyini Yeterli Görüyorum

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 44'ü 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında verilen kazanımların gerçekleştirilme düzeyinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin 27'si verilen cevaplarda sadece “Yeterli görüyorum” ifadesini kullanmış, geri kalan 17 öğretmen ise yeterli gördüğünü belirterek bunun sebeplerini de ifade etmişlerdir.

Bu öğretmenlerden 5'i “Kazanımların gerçekleştirilme düzeyi, konu ve kazanımların ezberden uzak, sınıf seviyesine uygun ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yazıldığı için yeterlidir.” cevabını vermişlerdir. Kazanımların gerçekleştirilme düzeyinin yeterli olmasının sebebini konu ve kazanımların ezbere dayanmaması, öğrenci seviyesine uygun olması ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde yazılması gibi sebeplere dayandırmışlar ve şu ifadeleri kullanmışlardır. “Kazanımların kazanılmasını yeterli düzeyde görüyorum. Konular zaten çok ayrıntılı değil. Bu yüzden kazanımların gerçekleşme düzeyini yeterli görüyorum.” K:2, “Aslında yeterli görüyorum. Bir önceki programa göre gayet basit ve somut. Ezberden uzak kazanıma verilen süre fazla vb gibi artışı çok.” K:25, “Yeterli görüyorum. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygundur.” K:39 Öğretmenlerin ifadelerine bakarak yeni öğretim programında geçen konu kazanımların basit ve somut olması, öğrencilerin seviyesine uygun olması gibi sebeplerle kazanımların gerçekleştirilme düzeyinin yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Fakat bazı katılımcı öğretmenlerinde kazanımların gerçekleştirilme düzeyini yeterli görse de bazı ünite ve konuları bunun dışında tuttuğunu da unutmamak gerekir.

Yine bu öğretmenlerden 7'si “Bazı üniteler hariç genel itibari ile yeterlidir.” cevabını vermişler ve bazı üniteleri bunun dışında tutmuşlardır. Verilen cevaplar incelendiğinde ise bu ünitelerin genellikle soyut kavramlar içermesi ve öğrenci seviyesine uygun olmaması gibi sebepler sundukları görülmüştür. Daha çok Kültür ve Miras ünitesinin Tarihe Yolculuk konusu ve İnsanlar, Yerler ve Çevreler ünitesinin Haritayı Tanıyorum konusu üzerinde durmuşlar ve bu ünitelerdeki belirtilen konuların soyut ve öğrenci seviyesine uygun olmadığını belirterek şu ifadeleri kullanmışlardır. “Daha önceki müfredata göre yeni eğitim-öğretim programındaki kazanımların gerçekleştirilme düzeyi daha fazla. Çünkü kazanımlara göre ders saati gayet fazla dolu dolu işleme imkânı bulunuyor. Fakat bazı kazanımlar çocukların seviyesine uygun

değil. Örneğin eski uygarlıklar konusu.” K:24, “Harita ve yaşadığı yerin yönetim şekli kazanımları hariç yeterlidir.” K:3, “Kültür ve miras ünitesinde zaman yer ve kültür özelliklerini öğrenciler anlamakta zorlandılar. Türkiye de iklim konusunda iklimin etkilerini anlamakta zorlandılar.” K:20, “İlk çağ uygarlıkları konusu haricindeki konuların öğrenci düzeyine uygun olduğunu düşünüyorum.” K:32 Yukarıda katılımcı öğretmenlerinde üzerinde durduğu bazı ünite ve konuların soyut ifade ve kavramlar içermesi, öğrencilerin bu sınıf kademesindeki soyut düşünme becerisinin tam olarak gelişmemesi gibi sebeplerle her ne kadar kazanımları gerçekleştirme düzeyi yeterli görülse de adı geçen ünite ve konularda sıkıntılar yaşandığı açıkça belli olmuştur. Öğretmenlerin kazanımları gerçekleştirirken bazı zorluklarla karşılaştığı da görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5’i ise kazanımların gerçekleştirilme düzeyinin yeterli olduğunu fakat bazı etkenlerin bu süreci zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Bu etkenleri ders kitabının kazanımlara uygun hazırlanmaması, ders kitabı içeriğinin ve etkinliklerinin yetersizliği ve öğrencilerin yaşadıkları yerlerin sosyo-kültürel ve ekonomik özellikler yönüyle farklılığı şeklinde ifade etmişlerdir. Verdikleri cevaplarda ise şu ifadeleri kullanmışlardır: “Aslında yeterli görünüyor. Fakat biraz daha kazanımlara uygun ders kitabı hazırlansa verimli olur.” K:22, “Kitapta konu anlatımı güzel ancak etkinlikler öğrenciler tarafından yeterince anlaşılmıyor ve sıkıcı bulunuyor.” K:19, “Kısmen yeterli. Bazı kazanımlar bulunduğumuz çevredeki öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik yetersizliği nedeniyle kazanımların öğrenciler tarafından öğrenilmesini güçleştiriyor.” K:14, “Kısmen yeterli görüyorum Türkiye fiziki ve ekonomik şartlarında hepsinin kazanım noktasında gerçekleşmesi yeterli değil. Bölgeler arası eğitim kültür ekonomik farklılıklar.” K:34, “Kazanımların gerçekleşme düzeyi olumlu ancak ders kitaplarının içeriği boş. Bunları gerçekleştirecek çok fazla bilgi yok.” K:6 Öğrencilerin yaşadığı sosyo-kültürel çevre, ekonomik faaliyetlerdeki çeşitlilikler ve bölgeler arası eğitim, kültür ve ekonomik farklılıklarla beraber ders kitabındaki eksiklikler ve yetersizlikler öğretmenlerin kazanımları gerçekleştirme düzeyini düşürse de kazanımları gerçekleştirme düzeylerini yeterli gördükleri görülmektedir.

Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyini Yeterli Görmüyorum

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 9'u, 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleştirilme düzeyini yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Kazanımların gerçekleştirilme düzeylerini yeterli bulmamalarının altında yatan sebepleri de kısaca belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmada öğretmenlerin 6'sı, 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleştirilme düzeyini yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir. Buna sebep olarak ise eğitimde imkân ve fırsat eşitliğinin tam olarak sağlanamaması, ezberci bir sistem olması, materyal eksikliği, sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeylerinin düşük olması, ders kitabının içerik ve etkinlik yönüyle eksik olması ve ders saatinin ve zamanın yetersizliği gibi faktörlerin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar şu şekildedir: “Yeterli görmüyorum. Çünkü materyal eksikliği var. Konular yüzeysel olduğu için çocuklarda bazı konularda algılama problemi var. Ezberci bir sistem.” K:33, “Hayır, yeterli görmüyorum. Seviye sınıflarının oluşturulması kalabalık sınıflar hazır bulunuşluluk düzeyinin yetersizliği.” K:44,

Ne diğer derslerde ne de sosyal bilgiler dersinde verilen kazanımların gerçekleşme düzeyi yeterli değildir. Çünkü gerek sosyo-ekonomik şartlar gerekse coğrafi şartlar tüm iyi niyetli çalışmalara rağmen eğitimde imkân ve fırsat eşitliğini sağlayamamaktadır. Bunun için ülkemizde vizyonu geniş yöneticilere siyasette istikrara ve yeterli zamana ihtiyaç vardır. K:30

Kazanımların gerçekleştirilme düzeyini yeterli görmeyen öğretmenlerinde ifadelerine bakarak çeşitli etkenlerin buna sebep olduğunu ifade edebiliriz.

Diğer 3 öğretmen ise yeni öğretim programında konu içerikleri ve kazanımların soyut ifade ve kavramlar içermesi dolayısıyla yeterli görmediklerini ve bunun öğrencilerin konuyu anlama ve kavrama düzeylerini olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Verdikleri cevaplarda kullandıkları ifadeler şunlardır: “Kazanımlar birbiri ile bağlantısız. 5. sınıflar için fazlasıyla soyut” K:5, “Hayır görmüyorum. Çünkü konular soyut olduğu için yeterli görmüyorum.” K:36 Öğretmenlerin soyut konu ve kazanımları gerçekleştirilmede zorlandıkları için kazanımların gerçekleştirilme düzeyini yeterli görmedikleri anlaşılmaktadır.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyi Her Kazanıma Göre Farklılaşmakta mıdır? Cevabınız “Evet” ise Bunun Sebepleri Neler Olabilir? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere 5. sınıf sosyal bilgiler kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyi her kazanıma göre farklılaşmakta mıdır? Cevabınız “evet” ise bunun sebepleri neler olabilir? sorusu yöneltmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 21’de gösterilmiş ve başlıklar halinde elde edilen bulgular ortaya konulmuştur.

Tablo 21. Katılımcıların 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Kazanımlarının Gerçekleştirilme Düzeyinin Her Kazanıma Göre Farklılaşma Nedenleri

Tema	Katılımcılar	Kategori	f
Öğrencinin Hazır Bulunuşluluk Düzeyi (f=12)	K2,K9,K20,K29,K42	Öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeyleri düşük ya da birbirinden farklıdır.	5
	K15,K24,K25,K28,K32,K46,K49	Öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeyleri kazanımların gerçekleştirilmesinde etkilidir.	7
Soyut-Somut (f=11)	K3,K7,K24,K25,K36,K51	Soyut konular öğrencilerin konu kazanımını gerçekleştirmesini zorlaştırıyor ve somutlaştırarak kazanımı gerçekleştirmek gerekiyor.	6
	K10,K21,K37,K41,K47	Bazı ünite ve konulardaki konu ve kavramların soyut olması bu sınıf seviyesindeki öğrenci düzeyine uygun olamaması.	5
İlgi (f=9)	K5,K8,K12,K13,K19,K21,K27,K34,K39	Öğrencilerin ilgi alanları birbirinden farklı olduğu için kazanımların gerçekleştirilmesinde etkilidir.	9
Günlük Yaşam (f=7)	K39,K40	Öğrencileri günlük hayatla ilgili kazanımları daha iyi öğrenirler.	2

	K51,K13	Öğrencinin yaşantısıyla ilgili olmayan kazanımlar daha zor öğreniliyor.	2
	K8,K49,K48	Kazanımların günlük hayatla ilgili olup olmaması kazanımların gerçekleştirme düzeyini etkiliyor.	3
Zaman Ve Ders Saati Yetersizliği (f=4)	K11,K14,K43	Kazanımları gerçekleştirmek için ders saati yetersiz kalmaktadır.	3
	K17	Konu kazanımlarına ayrılan süreler ya çok uzun ya da kısadır.	1
İçerik, Konu, Kazanım Ve Amaç (f=3)	K33,K38,K44	Her konu kazanımının amaç ve içeriğinin birbirinden farklı olması kazanımların gerçekleştirilmesinde etkilidir.	3
Çevre, kültür ve ekonomik şartlar (f=3)	K1,K6,K22	Çevre, kültür ve ekonomik farklılıklar kazanımların gerçekleşme düzeyi üzerinde etkilidir.	3
Kazanımların gerçekleşme düzeyi farklılaşmamakta (f=4)	K4,K18,K23,K45	Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşme düzeyi her kazanıma göre farklılaşmamaktadır.	4
Zorluk düzeyi ve tekrar (f=2)	K31	Kazanımların zorluk düzeyi kazanımların gerçekleştirilme düzeyini de etkiliyor.	1
	K26	Bilgi düzeyindeki kazanımlarda tekrar yapılmadığı zaman kazanımların gerçekleşme düzeyi de düşüyor.	1
Toplam			55

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 55'i 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaştığını belirtmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre kazanımların gerçekleşme düzeyine etki eden faktörleri temalar altında açıklayabiliriz.

Öğrencinin Hazır Bulunuşluluk Düzeyi

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 12'si 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasının altında yatan nedenin her öğrencinin hazır bulunuşluluk düzeyinin farklı olmasına bağlamışlardır.

Bu öğretmenlerden 7'si öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeyinin her kazanımı gerçekleştirme düzeyi üzerinde etkili olduğunu savunmuş ve şu ifadeleri kullanmışlardır. “Evet, öğrenci düzeyi hazır bulunuşluluk bilgi düzeyleri.” K:15, “Evet, her anlamda birbirinden farklı insanlara farklı alanlarda bilgileri aynı seviyede vermek imkânsız demek.” K:28, “Evet farklılaşmaktadır. Çünkü her kazanımın verilme düzeyi zorluk düzeyi aynı değil. Öğrencinin hazır bulunuşluluğuna göre kazanımın somut-soyut olmasına göre gerçekleştirilme düzeyi farklılaşıyor.” K:24 Hazır bulunuşluk düzeyi öğrencilerin o konu ile ilgili önceden kazandığı bilgi ve becerilerdir. Bunun yetersiz olması ya da hiç olmaması kazanımların gerçekleştirilmesinde doğrudan etkilidir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 5'i ise öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeyinin ya düşük olduğunu belirtmiş ya da birbirlerinden farklı olduğunu ifade etmişlerdir. Verdikleri cevaplarda şu ifadelere yer vermişlerdir: “Evet, önceki yıllardan getirdikleri bilgilerin yetersiz olması diye düşünüyorum.” K:20, “Kazanımların gerçekleşme düzeyi farklılaşmaktadır. Bunun birçok sebebi vardır. Öğrencilerin hazır bulunuşluklarının yeterli düzeyde olmaması. Kazanımın birçok alt kazanım içermesi. Kazanımlar arası bağlantının zaman zaman oluşturulamaması.” K:42, “Evet çünkü her kazanım farklı olduğu için gerçekleştirilme düzeyi de farklılaşır. Öğrenci seviyeleri de farklı olduğu için farklılaşır. Bazı sınıflarda 4 tane kaynaştırma öğrencisi bir arada bulunuyor.” K:2 Hazır bulunuşluk düzeyinin öğrenciler arasında farklılaştığı aşikârdır. Buda her konu ve kazanımın gerçekleştirilme düzeyinde şüphesiz ki etkilidir.

Konuların Soyut Olması

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 11'i 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasının altında yatan nedenin konuların daha çok soyut kavram ve ifadelerden

oluşması olarak belirtmişler ve bu sınıf seviyesinde öğrenci düzeyinin soyut kavram ve ifadeleri anlamlandırmada yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu öğretmenlerden 6'sı konu ve kazanımların soyut kavram ve ifadelerden oluştuğu için kazanımları gerçekleştirme düzeyinin zorlaştığını ve bu yüzden konu ve kazanımları somutlaştırılarak kazanımı gerçekleştirme gereği duyduklarını ifade etmişlerdir. Verdikleri cevaplarda şunları dile getirdikleri görülmektedir: “Evet farklılaşmakta. Bazı kazanımlara daha fazla vakit ayırmak gerekebiliyor. Kazanımların çoğu sınıf ortamında somutlaştırılarak işlenebilecek düzeyde.” K:7, “Evet, güncel hayatla ilgili kazanımların gerçekleştirilmesi daha kolay olurken soyut kazanımları gerçekleştirmek daha zor oluyor.” K:3, “Öğrenciler soyut konularla ilgili kazanımları anlamakta güçlük çekiyor.” K:36, “Evet, özellikle soyut kavramların ve hayatında çok kullanılmayan kavramların geçtiği konuların gerçekleştirilme düzeyi farklı oluyor.” K:51 İfadelerden de anlaşılacağı gibi öğrencilerin soyut kavram ifadeleri anlamakta güçlük yaşadıkları ve bu da kazanımları gerçekleştirme düzeyi üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan diğer 5 öğretmen ise bazı ünite ve konulardaki konu ve kavramların soyut olması bu sınıf seviyesindeki öğrenci düzeyine uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Verilen cevaplar şu şekildedir. “Evet, soyut düşünme kavramının tam gelişmemiş olması teknolojinin eğitimde yeterli kullanılmaması bireysel ilgilere ki farklılık bu durumda etkili.” K:21, “Evet, bazı konular 5. Sınıf öğrencisi için ilginç gelmekte ve kolay öğreniliyor. Bazı konular soyut konular zorlanıyorlar.” K:10, “Evet, bazı kazanımlarda somut materyal kullanılabilirken bazılarında olmuyor. Tarih ve coğrafya konuları farklılık gösteriyor.” K:37 İfadelere bakarak şunları söyleyebiliriz: Bazı konu kazanımları gerçekleştirirken öğrencilerin belli becerileri kazanmış olması gerekir. Bu becerilerden biride soyut düşünme becerisidir. Eğer öğrenci bu beceriyi kazanmamış ya da geliştirememiş ise öğretmenin işi bir hayli zorlaşır ve bununla beraber öğrencinin ilgisini de çekemez.

Öğrenci İlgisi

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 9'u 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasının sebeplerinden biri de her öğrencinin derse, konuya ve kazanıma karşı ilgisinin farklı olması kazanımların gerçekleştirilme düzeyini etkilediğini

belirtmişlerdir. İlgı duydukları konu ve kazanımları daha iyi öğrendikleri üzerinde durmuşlardır. Katılımcıların verdikleri cevaplar ise şöyledir: “Evet, çünkü çocuklar ilgi duydukları konularda kazanımları daha iyi kazanıyorlar.” K:19, “Her kazanıma göre farklıdır. Çünkü her çocuğun ilgi alanı başarı seviyesi çok farklı.” K:27, “Evet farklılaşmaktadır. Çünkü öğrencilerin ilgileri ve çevre şartlarının o kazanımla ilgili yaşantısında bir anlamı yoksa kazanımın gerçekleşmesi zorlaşmaktadır.” K:39, “Evet, soyut düşünme kavramının tam gelişmemiş olması teknolojinin eğitimde yeterli kullanılmaması bireysel ilgilerde ki farklılık bu durumda etkili.” K:21, “Evet, çocukların ilgi alanları ve hayatın içinde ne kadarını kullandıkları ile ilgilidir.” K:8 Katılımcıların verdikleri cevaplara da bakıldığında öğrenci ilgisinin kazanımları gerçekleştirmede ne kadar etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Günlük Yaşam

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 7’si 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasını öğrendikleri ya da kazandıkları bilgileri ne kadar günlük yaşamda kullanıp kullanmadıkları ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Günlük yaşamla ilgili olan kazanımların daha kolay gerçekleştirildiğini ifade eden katılımcılar öğrencilerin günlük yaşamda kullanmadıkları bilgiyi daha zor öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Verilen cevaplara bakıldığında ise şöyledir: “Evet, yakın çevrede görülen bilinen uygulamalar daha iyi kazanılıyor.” K:40, “Farklılık vardır. Bunun sebebi kazanımla ilgili çocukta yaşadığı örnekler varsa öğrenme daha etkili olmaktadır.” K:48, “Evet, özellikle soyut kavramların ve hayatında çok kullanılmayan kavramların geçtiği konuların gerçekleştirilme düzeyi farklı oluyor.” K:51, “Evet, algıda seçicilik ilgi alanı önceki yaşamışlık düzeyine göre kazanım gerçekleşmesi öğrencilerde değişim gösterebilir.” K:13 Bu ifadelerle bakarak insan yaşantısında kullandığı bilgi ve becerileri daha kolay kazanırken, bunu unutması da daha zor olacaktır.

Zaman ve Ders Saati Yetersizliği

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4’ü 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasının nedenini konu ve kazanımı gerçekleştirmek için ders saatinin ve ayrılan zamanın yetersiz olmasını göstermişlerdir. Özellikle de bazı ünitelerde bu sıkıntının çok daha fazla yaşandığı ve yeteri kadar konu kazanımı üzerinde duramadıkları ve etkinlik

yapamadıkları üzerinde durmuşlardır. Katılımcıların verdikleri cevaplar ise şöyledir: “Kazanım gerçekleştirilmede zaman ve ders saati problemi ortaya çıktı.” K:11, “Bazı ünitelerdeki kazanıma ayrılan süreler yetersiz. Öğrencilerde harita bilgisi yetersizliği coğrafya ile ilgili kazanımların gerçekleştirilme düzeyini olumsuz etkilemekte.” K:14, “Zaman yetersizliği dolayısıyla etkin olarak her kazanım gerçekleştirilememektedir.” K:43 Öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkarak bazı kazanımları gerçekleştirmek daha fazla zaman aldığından bahsetmişler ve konuyu pekiştirmek ve kavratmak için yeterli vakit bulamadıklarından yakınmışlardır.

İçerik, Konu, Kazanım ve Amaç

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3’ü 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasını her kazanımın içerik ve amaç bakımından farklı olmasına bağlamaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir: “Evet, çünkü konuların içeriği farklı amaçlar yöntemler farklı.” K:33, “Konulara göre kazanımlar farklı olmaktadır. Buda doğal olarak verilen her konun farklı kazanımları meydana gelir. Tabi ki kazanımları artırmakta olabilir.” K:38 Öğretmenlerin ifadelerine bakarak konu ve kazanımların farklılaşması öğrencilerinde bu konu ve kazanımları gerçekleştirmeleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Çevre, Kültür ve Ekonomik Şartlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3’ü 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasını öğrencilerin yaşadıkları çevre, buldukları kültürel ortam ve sosyo-ekonomik durumları belirlemekte olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir: “Evet. Bölgeler arası ekonomik fiziki kültürel vb. şartların farklılığı öğrenci düzeyinin farklılığı.” K:1, “Evet farklılaşmaktadır. Bulunulan çevre ve coğrafi şartlar kazanımların önceliklerini sağlıyor.” K:22 Katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak, öğrencileri yaşadıkları çevre ve o çevrenin fiziki ve sosyal özelliklerinden ayrı tutmak imkânsızdır. O yüzden konu ve kazanımların öğrencinin yaşadığı sosyal çevreye ve coğrafyayla ne kadar ilgili ise gerçekleşme düzeyi de o kadar fazladır diyebiliriz.

Kazanımların Gerçekleştirilme Düzeyi Her Kazanıma Göre Farklılaşmamaktadır

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 4'ü de 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmadığını şu ifadelerle belirtmişlerdir: “Hayır farklılaşmamaktadır.” K:18, “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşme düzeyi her kazanıma göre farklılaşmamaktadır.” K:45

Zorluk Düzeyi ve Tekrar

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 2'si 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların her kazanıma göre gerçekleştirilme düzeyinin farklılaşmasını konu ve kazanımın zorluk düzeyi ve bilgi seviyesindeki kazanımlarda tekrar yapılmamasına bağlamaktadırlar. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir: “Evet, genellikle bilgi isteyen konularda tekrar yapılmadığı için gerçekleşme düzeyi düşüyor.” K:26, “Evet, çünkü üniteler arasında zorluk düzeyi çok değişken. Ünitelerin birinde doğal varlıklarımızı işlerken diğer ünite de valinin görevlerini işliyoruz.” K:31 Verilen ifadelerle bakarak öğrenci seviyelerinin aynı olmadığı gibi her konu-kazanımın zorluk derecesi de aynı değildir. Bu da dolayısıyla öğrencilerin konu kazanımını gerçekleştirmelerinde etkili olmuştur diyebiliriz.

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Başarılı Bir Biçimde Gerçekleştirilmesi İçin Siz Neler Yapıyorsunuz? Sizce Başka Neler Yapılabilir? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında verilen kazanımların başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi için siz neler yapıyorsunuz? Sizce başka neler yapılabilir? sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 22'de gösterilmiş ve başlıklar halinde elde edilen bulgular ortaya konulmuştur.

Tablo 22. Katılımcıların 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Yeni Öğretim Programında Verilen Kazanımların Başarılı Bir Biçimde Gerçekleştirilmesi için Yaptıkları Çalışmalar

Tema	Katılımcılar	Kategori	f
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ VE DERS MATERYALLERİ (f=15)	K2,K8,K10,K14,K17, K19,K20,K26,K27,K31, K41,K45,K46,K47,K50	Akıllı tahta, Eba, morpa kampus vb. eğitim içeriklerini kullanıyorum.	15
FARKLI YÖNTEM, TEKNİK VE MATERYALLER (f=33)	K1,K3,K4,K6,K7,K9, K11,K12,K13,K16,K18, K21,K23,K24,K25,K28, K29,K30,K32,K33,K34, K35,K36,K38,K39,K42, K43,K44,K48,K49,K51, K52,K54,	Farklı yöntem, teknik ve materyaller kullanıyorum.	33
ÖNERİ VE GÖRÜŞ (f=4)	K10,K15,K39	Öğrencilerin derse katılımını arttıracak akıllı tahta, görsel materyaller, etkinlikler (çalışma kitabı) kullanılmalı.	3
	K5	Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu kitaptan başka kitap kullanılması yasak ve Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı kitabı beğenmiyorum.	1
Toplam			52

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 52'si 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için yaptıkları çalışmaları bu bölümde açıklamaya çalışmışlardır. Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmenlerin kazanımların başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için yaptıkları çalışmaları üç başlık altında inceleyebiliriz:

Eğitim Teknolojisi ve Ders Materyalleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 15'si 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için yaptıkları çalışmalara örnek olarak daha çok eğitim teknolojileri yani “Eba, morpa kampüs “gibi eğitim siteleri üzerinde durmuşlar ve ders materyallerini de (harita, küre vb.) yine derslerinde kullandıklarını belirtmişlerdir. Yaptıkları bu çalışmaların kazanımları gerçekleştirilme düzeyini olumlu yönde etkilediğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir: “Akıllı tahtayı çok aktif olarak kullanıyorum. Morpa kampüs, okulistik sosyaldeyince gibi siteleri kullanıyorum.” K:2, “Akıllı tahta ve görsel materyallerden yararlanarak kazanımlar vermeye çalışıyorum.” K:8, “Ders anlatım videolarından yararlanıyorum. İnternetteki eğitim videoları ve etkinliklerden faydalanıyorum. Etkinlik kağıtları hazırlayıp sınıfta etkinlik yaptırıyorum. Türkiye’de iklim haritası boyama etkinliği yapıyorum.” K:20, “Eba, morpa kampüs ile destekliyorum kazanımla ilgili sorular çözüp bir sonraki derslerde kısaca tekrarlar yapıyorum.” K:26, “Eba’yı kullanıyorum etkileşimli tahta ve internetten görselleri kullanıyorum.” K:27,

Kazanımları başarılı bir şekilde verebilmek için çocukların ilgisini çeken teknolojiyi kullanıyorum. Yani akıllı tahta, okulistik ve eba'nın konu anlatım videoları ilgi çekici olduğu için daha iyi anladıklarını düşünüyorum. Sınıf içi etkinlikler yapıyoruz. Mesela üretim dağıtım tüketim ünitesinde evlerden malzeme getirerek (gerçek tarım ürünleri) Türkiye haritası üzerine yapıştırdık. Doğal afetler konusu işlerken fotoğraflar getirerek sınıfta tanıttık ve harita üzerine bölgelere göre yapıştırdık. K:41

“Akıllı tahtayı çok kullanıyorum. Farklı siteler kullanıyorum tek bir siteye bağlı kalmıyorum. Tekrara çok yer veriyorum konuların pekişmesini sağlıyorum. Hazırlık testleri ve yazılılar yapıyorum. Yazılıya hazırlık çalışmaları yapıyorum. “ K:46, “Akıllı tahtayı etkin bir şekilde kullanıyorum. Hem eba hem internet üzerinden konu ile ilgili görselleri kullanmak çok faydalı oluyor.” K:47 İfadelere bakarak şunları söyleyebiliriz:

Gelişen dünya ve değişen teknoloji ile beraber öğretmenlerde bu gelişim ve değişimden payını almak zorundadır. Milli Eğitim Bakanlığı da zaten bu konuda öğretmenlere en büyük desteği vermektedir. Dünyanın en büyük eğitim ve bilişim ağı olan Eba'nın kurulması ve hayata geçirilmesi öğretmenlerin teknolojik açıdan eğitim alanındaki açığının kapanmasına fayda sağlamıştır. Günümüz eğitim dünyasında teknoloji ve farklı yöntem-tekniplerle eğitim programlarını harmanlamadığımız takdirde başarılı olma ihtimalimiz yoktur.

Farklı Yöntem ve Teknikler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 33'ü 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için yaptıkları çalışmalara yönelik soruya ağırlıklı olarak farklı yöntem ve teknikler kullandıklarını ifade etmişlerdir. Daha çok etkinlik merkezli ve somutlaştırma gibi yöntem ve tekniğin üzerinde dururken düz anlatım, soru-cevap, rol oynama, drama, gezi-gözlem ve sınıf içi oyunları da kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir: "Sadece kazanıma odaklanıp etkinlik merkezli ilerliyorum." K:1, "Farklı yöntem teknikler materyal kullanımı ve bilgi işlem teknolojisi internet materyalleri kullanımı yapıyorum." K:4 "Konu anlatıldıktan sonra öğrencilerin etkinlik yaparak kalıcı öğrenmeleri sağlanabilir. Derslerimde oyun hamuru kullanarak yüzey şekilleri yaptırıyorum. İşlerken hangi özellik hangi uygarlığa ait oyunu oynuyoruz. Ünite sonunda soru cevap yarışması düzenleyerek öğrencilerin eğlenerek öğrenmesini sağlıyorum." K:7 "Konuları oldukça sadeleştirip somutlaştırıyorum. Akıllı tahta vs. materyallerden faydalanıyorum." K:9, "Sınıf içi etkinlikler oyunlar akıllı tahtayı etkinliklerde etkili kullanma oyunla öğrenme farklı yöntem teknikler uygulanıyor." K:13, "Farklı kaynaklardan etkinlikler seçiyorum. Teknolojiden faydalanma konusunda dengeli davranmaya çalışıyorum. Bazı kazanımların oyun şeklinde verilmesinin bu yaş grubunda etkili olduğuna inanıyorum." K:21,

Öncelikle kazanımı tahtaya yazarak öğrencilerin neyi, ne kadar sürede öğreneceklerini söylerim. Neden öğreneceklerini söyleyerek güdüleme yaparım. Özellikle 5. Sınıflarda her kazanıma bir etkinlik uygulurum. Bu etkinlikler sınıf içi veya sınıf dışında da olabilir. Yeryüzü şekillerini öğretirken dışarı çıkıp öğrencilerin bizzat toprakla şekilleri yapmalarını sokak oyunlarından istop oyunuyla öğrencilerin iklimleri öğrenmelerini bu ve buna benzer oyunlar kısacası her kazanıma bir etkinlik planlarım. Başka türlü 5. sınıflarda başarıdan söz edilemez. K:25

"Sınıf içi oyunlar soru cevap yarışması drama oyun hamuru gibi materyaller kullanıyorum." K:32, "Kazanımları somutlaştırarak veriyorum. Her kazanım için birkaç farklı etkinlik geliştirmek gerekiyor. Görsel olarak olay yani tarihi eser ve kurum ziyaretleri yapabilirler." K:34, "Kazanımlara uygun doğal ve tarihi varlıklarımızın tanıtımında geziler düzenlenebilir. Kültürel değerlerimiz işlenirken yöresel kültürel değerlerimizin sergilenmesi uygun olacaktır. Kabartma haritası yaptırılabilir." K:49, "Düz anlatımla başlayıp daha çok çeşitlendirme yaparak (soru cevap, gruplandırma, sunu, ders oyunları) kazanımların gerçekleşmesini sağlıyorum. Ayrıca ev ödevleri ve öğrencinin derse hazırlıklı gelmesi kazanımların gerçekleşmesini kolaylaştırıyor." K:51

“Değişik öğretim teknikleri ile konuların daha iyi anlaşılmasını sağlıyorum.” K:54 Öğretmenlerin bu ifadeleri kazanımları gerçekleştirmek adına farklı yöntem ve teknikler kullandıklarını göstermektedir. Özellikle öğretmenlerin günümüz dünyasında eğitim teknolojilerini kullanmaları ve yaparak yaşayarak öğrenme temelinde çalışmalar yapmaları sevindiricidir.

Kazanımların Başarılı Bir Şekilde Gerçekleştirilebilmesi için Görüş ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 4’ü de 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için bu konudaki görüş ve önerilerini dile getirmişlerdir. Bu görüş ve öneriler daha çok ders kitabı, çalışma kitabı ve öğrencilerin derse katılımını arttıracak materyal ve etkinlikler ile ilgilidir. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir: “Neler yapılabilir kesinlikle çalışma kitabı olmalı.” K:10, “Öğrencilerin derse katılımını artırıcı etkinliklerin yapılmasını arttırmalıyız.” K:39

5.Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Bir Önceki Soysal Bilgiler Öğretim Programı Arasında Sizce En Önemli Farklar Nelerdir? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere 5.sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programı ile bir önceki soysal bilgiler öğretim programı arasında sizce en önemli farklar nelerdir? sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 23’de gösterilmiş ve başlıklar halinde elde edilen bulgular ortaya konulmuştur.

Tablo 23. Katılımcıların 5. Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Bir Önceki Soysal Bilgiler Öğretim Programı Arasında Gördükleri Farklar

Tema	Katılımcılar	Kategori	f
YENİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞRENCİ SEVİYESİNE UYGUN VE SADE OLMASI	K1,K2,K3,K8,K10, K11,K13,K16,K19, K27,K29,K35,K39, K42,K44,K48,K50, K51	Yeni öğretim programı konu ve kazanımları daha basit ve sade hale getirilerek öğrenci seviyesine uygun olmuştur.	18
(f=23)	K6,K22	Yeni öğretim programı kazanımları sadeleştirilmiş fakat ders kitabı yetersiz kalmıştır.	2

	K24,K26,K45	Bir önceki programa göre görsel içerikler daha fazla yer kaplıyor.	3
ATATÜRK İLKE VE İNKILÂPLARI (f=11)	K7,K15,K32,K43	Atatürk ilke ve inkılâpları ile ilgili konulara yer verilmeliydi.	4
	K9,K14,K17,K21, K38	Yeni öğretim programında Atatürk ilke ve inkılâpları ile ilgili konulara yer verilmezken yeni konular eklenmiş.	5
	K12,K47	Atatürk ilke ve inkılâpları ile ilgili konulara verilmemesi doğru olmuş.	2
YENİ ÖĞRETİM PROGRAMININ FARKLI, İŞLEVSEL, GÜNCEL OLMASI (f=12)	K4,K18,K20,K23, K25,K28,K30,K31, K33,K37,K41,K46	Yeni öğretim programı konu ve kazanımları farklı daha işlevsel ve güncel hala getirilmiş.	12
İKİ ÖĞRETİM PROGRAMI ARASINDA FARK VAR FAKAT OLUMSUZ (f=3)	K5,K36,K49	Yeni öğretim programında değişiklikler yapılmış fakat olumsuzdur.	3
Toplam			49

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 49'u 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programı ile bir önceki sosyal bilgiler öğretim programı arasında farklılıklar olduğunu ifade etmişlerdir. Özellikle yeni öğretim programı üzerinde duran katılımcılar birçok noktada iki öğretim programının birbirinden ayrıldığını belirtmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevapları beş başlık altında inceleyebiliriz.

Yeni Öğretim Programı Öğrenci Seviyesine Uygun ve Daha Sadedir

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 23'ü yeni öğretim programının bir önceki öğretim programına göre öğrenci seviyesine daha uygun ve daha sade olduğunu, görsel içeriklerin daha fazla yer aldığını fakat ders kitabının da yetersizliğinden yakınmışlardır.

Özellikle konu ve kazanımların daha basit ve sade hale getirilmesi katılımcılar tarafından en çok fark edilen özellik olmuştur. Bu özellik ayrıca yeni öğretim programının öğrenci seviyesine uygun olmasına da sebep olduğu ifade edilmiştir. Katılımcıların cevapları şöyledir: “Yeni programda kazanımlar daha basitleştirilmiş.” K:3, “Daha da kazanımlar sadeleşmiş. Değerlere daha çok yer verilmiş. Kazanımlar seviyeye uygun olmuş. Ancak ders kitabı yetersiz kalmış.” K:6, “Bir öncekine göre çocukların seviyelerine daha uygun hale getirilmiş.” K:8, “Konuların daraltılması daha sadeleştirilmesi etkinliklerin konudan hemen sonra yapılması gibi farklılıklar var.” K:13, “Teferruatlar biraz daha azaltılmış. Ancak konularda genellik gelmiş ve ders kitapları yetersiz.” K:22 “Daha önceki müfredat ve kitap öğrencinin seviyesine göre çok ağırdı. Yeni müfredat ve öğrenci kitabı daha görsel ilgi çekici renkli eğlenceli hale getirilmiş. Çocuklarda sıkılmadan yorulmadan sosyal bilgiler dersini işliyor.” K:24, “Özellikle ders kitabı daha görsel konular basit anlaşılır ancak etkinlikler daha fazla olabilirdi. Yaş grubuna uygun bir seviyede. Bir önceki program ağır, sıkıcı, ezbere dayalı.” K:27, “Daha sadeleşmiş onun için öğrencilerin anlama düzeyleri yükselmiştir.” K:29, “Konuların sadeliği ve seviyeye uygunluğu açısından bu program daha iyi.” K:48, “Yeni öğretim programında çalışma kitabı ile ders kitabı burada bulunması faydalı olmuştur. Bazı konuların çıkarılması uygun olmuştur. Şu anki program çocukların seviyesine daha uygundur.”K:50 Verilen ifadelerle bakarak yeni öğretim programının daha sade ve basit olduğu bunun da öğretmenler tarafından olumlu karşılandığı görülmektedir. Fakat ders kitabı ile ilgili de öğretmenlerin eleştirilerinin olduğu gözlenmektedir.

Yeni Öğretim Programından Atatürkçülük Konusunun Çıkarılması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 11’i yeni öğretim programından Atatürkçülük konusu çıkarılmış ve yeni konular eklenmiş derken, bu öğretmenlerden bazıları yeni öğretim programında Atatürkçülük konularına yer verilmesi gerektiğini ifade etmiş bazıları ise yeni öğretim programından Atatürkçülük konusunun çıkarılmasını doğru bulmuştur. Atatürkçülük konusunun yeni öğretim programından çıkarılmasını doğru bulan öğretmenler bunu konunun öğrenci seviyesine uygun olmamasına bağlamışlardır. Atatürkçülük konusunun çıkarılmaması gerektiğini düşünen öğretmenler ise yeni eklenen konular içerisinde de öğrenci seviyesine uygun olmayan konuların bulunduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin cevapları şöyledir: “Atatürk ilke ve inkılaplarına yer verilmemesi. Bu konu geçen yıl zor bir düzeyde olduğunu düşünüyorum. Ama bu yıl seviyelerine uygun düzeyde yer verilmeliydi. 8. sınıfta

çocukların bu konuda zorlanacaklarını düşünüyorum.” K:7, “Önceki programda bulunan Atatürk ilke ve inkılâpları konusunun çıkarılması uygun olmuş. Önceki programın ağır olması, öğrenci seviyesine uygun olmaması.” K:12, “Atatürk ilke ve inkılâpları yeni programda yer almamış. Yeni programa Anadolu ve Mezopotamya uygarlıkları konuları eklenmiş.” K:14, “En belirgin fark Atatürk ilke ve inkılâpları konusunun çıkarılıp ilk çağ uygarlıkları konusunun eklenmiş olmasıdır. Kazanımların sırasında değişiklikler yaşanmıştır.” K:21, “Çok büyük farklar yok. Ancak öğrenciler Atatürkçülükle ilgili konuları kazanmakta çok zorluk çekiyorlardı. Kaldırılması iyi olmuş. Öğrenci seviyesine zor geliyordu.” K:47 Verilen ifadelerden yola çıkarak bu konu ile ilgili öğretmenlerin farklı görüşleri savunduğu görülmektedir.

Yeni Öğretim Programının Farklı, İşlevsel ve Güncel Olması

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 12’si yeni öğretim programının bir önceki öğretim programına göre birtakım farklılıklarının olduğunu, yeni öğretim programının daha işlevsel ve günümüz dünyasına daha uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Ünite ve konularda da bir takım değişikliklerin yapıldığını ve kazanım sayısının da bir önceki programa göre azaldığını da belirtmişlerdir. Bu konuyla ilgili katılımcı öğretmenlerin cevapları şu şekildedir: “En önemlisi işlenen konularda farklılıklar var.” K:18, “Daha işlevsel buldum. Öğrencilerin internet kullanmasında daha bilinçlenmelerini sağladı. Bir de etkin vatandaş olma yönünde daha işlevsel buldum.” K:20, “Kazanımların azaltılması görselliğin arttırılması.” K:37,

Özellikle iletişim ile ilgili olmasını çok önemsiyorum. Çağımızın gerekleri olan teknoloji ve iletişim nasıl sağlıklı bir şekilde hayata aktarılır. Bu konular çok önemli bir ihtiyaçtan ortaya çıktı ve önemli bir eksiliği kapatacaktır. Mümkünse az kazanım çağın ve çocuğun yaşına uygun kazanım öğrenciyi sıkmayan renkli görselli etkinlik içerikli kitap harika olur. K:30

Bir önceki program daha kolaydı. Bu sene uygulanan program 6,7 ve 8 sınıflarla ilgili konularla daha ilgisi olduğunu düşünüyorum. Uygarlıklar konusu 6. sınıflarla ilgili. İnsanlar yerler ve çevreler 6 ve 7. sınıflarla ilgisi var. Özellikle bağımsızlık sembolleri konuları 8. sınıfları da bağlantılı duruyor. Üst sınıflara hazırlaması bakımından program bence iyi olmuş. K:46

Katılımcıların verdiği cevaplara bakarak yeni öğretim programının öğretmenler tarafından beğenildiğini ve olumlu karşılandığını söyleyebiliriz.

İki Öğretim Programı Arasında Farklılıklar Var Fakat Yapılan Değişikliler

Olumsuz

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 3'ü ise yeni öğretim programı ile bir önceki öğretim programı arasında farklılıkların olduğunu fakat yeni öğretim programında yaşanan bu farklılıkların olumsuz olduğu görüşünü ifade etmişlerdir. Bunları bazı değişikliklerin göstermelik yapılması, konu ve kazanımların basit ve öğrencinin ilgisini çekmemesi ve ders kitabının yetersiz olması gibi ifadelerle dile getirmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar şöyledir: “Konular daha soyut kalmıştır.” K:36, “Yeni öğretim programı içerik bakımından çok basite indirgenmiş. Kazanım için hazırlanan metinler, çalışmalar öğrencinin ilgisini çekmiyor. Çalışma kitabı yerine uygulanan metin sonundaki çalışmalar yetersiz ve kısa.” K:49

Girdiğiniz Sınıfların Sosyal Bilgiler Dersi I. Dönem ve II. Dönem Not Ortalamalarını Yazar mısınız? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerden girdikleri sınıf/şubenin I. Dönem ve II. dönem sınıf/şube not ortalamalarını yazmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 35'i tek şubeye derse girerken 5 tanesi ise iki şubeye birden derse girmekte olduklarını paylaştıkları notlardan anlıyoruz. Katılımcı öğretmenlerin 2017-2018 eğitim-öğretim yılı I. dönem ve II. dönem sınıf/şube bazındaki not ortalamaları toplanmış ve paylaşılan sınıf/şube sayısına bölünerek genel bir ortalama yakalanmaya çalışılmıştır. İki şubede derse giren öğretmenlerin not ortalaması iki şube ortalaması toplanarak tek bir ortalama indirgenmiştir. Yapılan değerlendirmeler neticesinde I. dönem not ortalaması 75,94, II. dönem not ortalaması 74,57 olarak hesaplanmıştır. Not ortalamalarına bakarak sınıf/şube bazında öğrencilerin gayet başarılı olduğunu ve kazanımların gerçekleştirilme düzeyinin de yüksek olduğu çıkarımında bulunabiliriz.

5.Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile İlgili Görüş ve Önerileriniz Varsa Belirtir misiniz? Sorusuna Ait Elde Edilen Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere Bu Konuda Başka Görüş ve Önerileriniz Varsa Belirtir misiniz? sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 24'te gösterilmiş ve başlıklar halinde elde edilen bulgular ortaya konulmuştur.

Tablo 24. Katılımcıların 5. Sınıf Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı İle İlgili Görüş ve Önerileri

Tema	Katılımcılar	Kategori	f
DERS KİTABI (f=12)	K2,K6,K7,K19, K20,K22,K23, K27,K31,K32, K34,K38	Ders kitabının içerik, etkinlik ve görsel açıdan tekrar gözden geçirilmesi.	12
ZAMAN YETERSİZLİĞİ(f=3)	K17,K33,K52	Ders saati yetersizdir.	3
TEKNOLOJİ (f=2)	K30,K45	Teknoloji daha etkin kullanılmalı.	2
ELEŞTİRİ (f=3)	K9,K15,K46	Ezbere dayalı, sürekli değişen sistemden vazgeçilmeli.	3
YÖNTEM (f=1)	K41	Öğrenci merkezli ve farklı yöntem tekniklerin kullanılması.	1
Toplam			21

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 21'i görüş belirtmiş ve öneride bulunmuştur. Katılımcı öğretmenlerin 12'si ders kitabının yetersizliğinden, ders kitabının içindeki etkinliklerin yetersiz olmasından, ders kitabının içerik olarak yetersiz olmasından ve ders kitabının tekrar gözden geçirilmesi yönünde görüş belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplar şu şekildedir: “Kazanımlarla ilgili ders kitaplarının geliştirilmesi örneklerin fazlaştırılması ve sadeliğin devam etmesi gerekir.” K:6, “Ders kitabındaki etkinlikler güzel ama daha da genişletilebilir. Daha kapsamlı hale getirilebilir.” K:20, “Kazanımların daha etkin olarak kazandırılması için ders kitaplarının içinin mutlaka doldurulması lazım. Her öğrenci derse hazır gelmiyor.” K:22, “5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programı kazanımları bence yeterli fakat ders kitabındaki bazı eksiklikler giderilmeli.” K:23, “Ders kitabındaki sorular etkinlik öğrenci seviyesine uygun olmalı. Ders kitabı biraz daha düzenlenmeli.” K:32. Öğretmenler ders kitabı ile ilgili eksiklikleri ve yetersizlikleri dile getirmişler ve neler yapılabilir konusunda önerilerde bulunmuşlardır.

Araştırmaya katılan diğer öğretmenler ise özellikle inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi ders saatinin yetersizliğinden, teknolojinin ve güncel yaşamın dikkate alınması, ezberci bir sistem değil de öğretmenin rehber olduğu bir sistemin getirilmesi ve ders işlerken farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

Katılımcı öğretmenlerin verdikleri ifadeler şöyledir:

5, 6 ve 7. sınıflarda Kurtuluş Savaşı, Atatürk ilke ve inkılâpları, Atatürk'ün kişisel özellikleri gibi konulara neredeyse hiç yer verilmemiştir. 8. sınıfta ise öğrenciler T.C. Atatürkçülük ve inkılap tarihi dersini 2 saat gibi kısa bir zaman diliminde öğrenmeye mecbur bırakılmıştır. Bu kadar geniş kapsamlı bir dersin sadece 8. sınıf düzeyinde haftada 2 saat verilmesi asla yeterli değildir. 5. sınıftan itibaren bu konular 6, 7 ve 8. sınıflarda ünitelere dengeli bir şekilde dağıtılmalıdır. Böylece yakın tarihi daha iyi bilen geçmişini sorgulayan günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek nesiller yetiştirebiliriz. K:17

Günümüz dünyasında bilgi bize bir tık ötededir. 5. sınıf çocuğuna bilgi yüklemek yerine bilgiye nasıl ulaşılır, doğru bilgi nasıl elde edilir onu vermek gerekir. Sosyal medya hayatımızın içindedir. Kaçacak durumumuz yok. Şansımız da yok. Teknolojiyi sosyal medyayı da içine alan olanakları da hesaba katarak kazanımları yeniden gözden geçirmek harmanlamak lazım. K:30

“Sosyal bilgiler dersinin 8. sınıflarda ders saati 2 saat olduğu için yeterli değildir. Konular etkinlikler sorular yetmiyor.” K:33, “Sosyal bilgiler dersi sınıf etkinlik oyunlara açık bir derstir. Sadece düz anlatım yöntemiyle kazanımları kavratmak artık çok güç ve gereksizdir. Daha çok öğrenciyi merkeze alıp öğretmenin rehberlik yapacağı araştırma, oyun vb. etkinliklerle dersi işlemek gerekir diye düşünüyorum.” K:41,

Teknolojinin kullanımını teşvik ediyor. Teknolojinin birey ve aile üzerindeki etkisini konuşma bazı konu ile düşüncelerini yazabileceği boşluk var. Ünitelerin sonunda kavram haritaları neler öğrendik öğrencilerin konuyu kavramaları bakımından çok isabetli olmuştur. Kendimi değerlendiriyorum bölümüne yer verilmiştir. Kültür ve miras konusunda Anadolu ve Mezopotamya medeniyetleri alınmış insanlığa katkıları sunulmuştur. K:45

“5,7 ve 8 sınıfların bütünlüğü öğrencilere kavratılması konuların öğrenilerek geçilmesi ezberci olmaması gerekliliği vurgulanmalıdır. 5. sınıf konularını iyi öğrenen öğrencinin üst sınıflarda başarılı olabileceği iyi anlatılmalıdır. Testlerle konular pekiştirilmeli sıkça deneme sınavı yapılmalıdır. Öğrencilerin internet ortamını kullanması sağlanmalıdır.” K:46, “Kazanımların tam kazandırılması gereken ders saati sayısı yeterli değildir.” K:52 Bu ifadelerle bakarak farklı konularda görüş ve önerilerini bildiren öğretmenlerimiz kazanımları gerçekleştirme düzeyini arttırmak için ellerinden geleni yaptıkları anlaşılmaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Bu çalışma 2017 sosyal bilgiler yeni öğretim programında bulunan kazanımların öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirme düzeyini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Fakat bundan önceki 2005 sosyal bilgiler öğretim programı kazanımları ile ilgili alan yazında birçok araştırma yapılmış: (Çiftçi, (2007); Palavan, (2007); Okta, (2008); Güneş, (2008); Kaçar, (2009); Dede, (2009); Özeren, (2011); Tetik, (2012); Badem, (2012); Kara, (2013); Özkan, (2014); Demir, (2015); Atmaca, (2015); Toy, (2015); Demir, (2015); (Can, (2017); Egüz, (2017); Samsa, (2018), ve çeşitli sonuçlara ulaşılmasına rağmen 2017 sosyal bilgiler yeni öğretim programı kazanımları ile ilgili literatürde şu anda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışmamız 2017 sosyal bilgiler öğretim programı ile ilgili bu alanda yeni bir çalışma olacaktır.

Öğretim programı, herhangi bir ders ile ilgili okul içinde ya da okul dışında planlanan öğrenme etkinliklerinin toplamına denir. Şüphesiz ki öğretim programlarının en önemli ögesi kazanımlardır. Hedeflenen kazanımlara ulaşılma düzeyi öğretim programının amacına ulaştığı anlamına gelir.

Çalışmamızda 2017 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında bulunan kazanımların öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyi araştırılmış ve kazanımların “yüksek” düzeyde gerçekleştirildiği görülmüştür. Kaçar (2009) ve Badem (2012), sırasıyla 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyine ilişkin öğrenmen görüşleri ve ilköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler programının ekonomi ve sosyal hayat ünitesindeki kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri adlı araştırmalarında kazanımların gerçekleşme düzeylerinin “orta” düzeyde gerçekleştirildiği sonucuna ulaşmışlardır. Ulaştığımız sonuç yapılan araştırmalar ile farklılık göstermektedir. Bu farklılığın sebepleri: Sınıf seviyelerinin farklı olması, öğretim programlarının farklı olması gibi etkenler etkili olmuş olabilir. Çünkü alan yazındaki araştırmalar 2005 sosyal bilgiler öğretim programına göre yapılmıştır. 2017 yılında 4. ve 5. sınıflarda uygulanmaya başlanan yeni öğretim programı ile ilgili alan yazında karşılaştırabileceğimiz herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin konu alanı bilgisi ve mesleki özelliklerinin yanında cinsiyetleri de eğitimde hedeflere ulaşmada etkilidir. Bu çalışmada da 2017 5. sınıf sosyal bilgiler yeni

öğretim programında bulunan kazanımların öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyi cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde kadın öğretmenlerin kazanımları gerçekleştirme düzeyi bakımından erkek öğretmenlerden başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kaçar'ın (2009), 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyine ilişkin öğrenen görüşleri adlı araştırmasında da benzer bir sonuç ortaya çıkmış ve kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre kazanımları gerçekleştirme düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Bunun sebepleri ile ilgili alan yazın taranmış ve aşağıdaki araştırma sonuçları elde edilmiştir.

Kulaber (2015), ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin sınıf yönetim becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmasında kadın öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliliği, fiziki ortamın yönetimi yeterliliği, plan program hazırlama ve uygulama yeterliliği, sınıfın ilişki düzeni yeterliliği ve zaman yönetimi yeterliliklerinde erkek öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde oldukları sonucuna varmıştır.

Höbek ve Üredi (2017), makalelerinde ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin sınıf yönetimi eğilimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirmesinde kadın öğretmenlerin plan, program ve etkinlikle ilgilenme düzeylerinin erkek öğretmenlerden fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Öztürk ve diğerleri (2004), ilköğretim okulu 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler derslerinde materyal/teknoloji kullanım durumu ile ilgili yaptıkları araştırmada kadın öğretmenlerin materyal ve teknoloji kullanma oranlarının erkek öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Yapılan araştırma sonuçlarına ve çalışmamızda ulaştığımız sonuç değerlendirildiğinde kadın öğretmenlerin sınıflarında uyguladıkları farklı yöntem ve tekniklerin bu sonuç üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Her meslek dalında olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de deneyim ve tecrübe son derece önemlidir. 2017 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında bulunan kazanımların öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyi kıdem değişkenine göre incelendiğinde 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin kazanımları gerçekleştirme düzeyi bakımından 10 yıl ve altı kıdeme sahip öğretmenlerden başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Özer ve diğerlerinin (2016), deneyimsiz öğretmen davranışları adlı araştırmasında ulaşılan sonuçlara göre de mesleğinde deneyimi olmayan öğretmenlerin birtakım hatalar yaptıkları ve zorlandığı, bunda öğrenci başarısını etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Kaçar'ın (2009), 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyine ilişkin öğrenen görüşleri adlı araştırmasında da çalışmamızla benzerlik gösteren bir sonuç ortaya çıkmış ve 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler 10 yıl ve altı kıdeme sahip öğretmenlere göre kazanımları gerçekleştirme düzeyleri daha yüksek çıkmıştır. Deneyimli ve tecrübeli öğretmenlerin mesleki olarak başarıya daha yakın oldukları söylenebilir.

Yeni öğretim programının uygulanmasında en büyük pay sahibi öğretmenlerdir. Çünkü o öğretim programını uygulayacak olan da onlardır. Bu nedenle program geliştirme sürecinin her aşamasında öğretmen olmalıdır. Yeni öğretim programının başarıya ulaşmasında öğretmenlerin yeni programla ilgili yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekir. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda öğretmenlere hizmet içi eğitimler vererek bu konuda gerekli adımı atmıştır. 2017 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında bulunan kazanımların öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyi yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumuna göre incelediğinde kısmen yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelediğinde Çelikkaya ve Kürümlüoğlu (2018), 2017 yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri adlı çalışmada da öğretmenlerin aldığı hizmet içi eğitimin yeterli olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Sebep olarak hizmet içi eğitimi veren kişilerin donanımlı olmaması ve yetersiz kalması, verilen eğitimin uygulama süreciyle ilgili bilgi verilmemesi gibi durumlardan bahsetmişlerdir.

Öğretmenlerin 2017 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programı görüş ve önerilerine bakıldığında ders saatinin yetersiz olması, ders kitabının yetersiz olması, ezbere dayalı sistemden vazgeçilmesi ve programların sık sık değişmemesi gibi görüş ve önerilerde bulunmuşlardır. Çelikkaya ve Kürümlüoğlu (2018), yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri adlı çalışmada aynı sonuca ulaşmışlar ve ders saati sayısında düzenleme yapılması, programdaki konuların sadeleştirilmesi, öğretmen kılavuz kitaplarının tekrar olması ve öğretmenin yetersiz olduğu konularda hizmet içi eğitimler yapılması gerektiğinden söz etmişlerdir.

BÖLÜM VI

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlar, araştırmanın alt problemleri çerçevesinde ele alınarak açıklanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyine yönelik öğretmen görüşlerinin neler olduğunu” nicel ve nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Öğretmenlerin 2017 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyi ile ilgili ifadelerine verdiği cevaplara bakıldığında yeni sosyal bilgiler öğretim programında yedi öğrenme alanı içerisinde bulunan otuz dört kazanımın her birini yüksek veya çok yüksek düzeyde gerçekleştirdikleri görülmektedir. Öğrenme alanlarını gerçekleştirme düzeyi bakımından kendi içerisinde değerlendirecek olursak en yüksek düzeyde gerçekleşen öğrenme alanı “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” ,en düşük düzeyde gerçekleşen öğrenme alanı “Küresel Bağlantılar” olduğu görülmektedir. Kazanım bakımından en yüksek düzeyde gerçekleşen kazanım “Bayrak ve İstiklâl Marşı gibi millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.” kazanımıyken, en düşük düzeyde gerçekleşen kazanım ise “Toplumun ilgi, istek ve ihtiyaçlarını araştırarak bunları karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler önerir.” kazanımıdır.

Öğretmenlerin kazanımların gerçekleştirme düzeyi ile ilgili görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenler konu ve kazanımların ezberden uzak olması, sınıf seviyesine uygun olması ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermesi gibi gerekçelerle gerçekleştirme düzeylerini yeterli bulmuşlardır. Ayrıca öğretmenlerin her kazanımı aynı düzeyde gerçekleştiremedikleri görülmektedir. Bununla ilgili öğretmenler öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeylerinin farklı olması, konuların soyut ya da somut olması, öğrencilerin ilgi alanlarının farklılığı ve konuların günlük yaşamla ilgili olup olmadıkları vb. gibi faktörlerin bu konuda etkili olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenlerin kazanımları başarılı bir şekilde gerçekleştirme konusunda neler yaptıkları ile ilgili ise daha çok eğitim teknolojisi ve ders materyallerini kullandıklarını bunlar içerisinde daha çok Milli Eğitim Bakanlığının gerçekleştirmiş olduğu Fatih

Projesi ile okullarımıza kurulan akıllı tahtalardan faydalandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin bilişim teknolojilerinden faydalanarak Eğitim Bilişim Ağı (Eba), morpa kampüs ve okulistik vb. gibi eğitim sitelerinden yararlandıkları görülmüştür. Bunun yanında derslerde farklı yöntem ve teknikler kullanmaya çalıştıklarını da belirtmişlerdir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin öğretmenlerin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini” nicel ve nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

2017 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin cinsiyete göre ortalamalarına bakıldığında Birey ve Toplum, Kültür ve Miras ve Etkin Vatandaşlık öğrenme alanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Kadın öğretmenlerin en yüksek düzeyde gerçekleştirdikleri öğrenme alanı “Üretim Dağıtım ve Tüketim” iken, en düşük düzeyde gerçekleştirdikleri öğrenme alanı ise “Küresel Bağlantılar” olmuştur. Erkek öğretmenlerin ise en yüksek düzeyde gerçekleştirdikleri öğrenme alanı “Etkin Vatandaşlık” iken, en düşük düzeyde gerçekleştirdikleri öğrenme alanı “Küresel Bağlantılar” olmuştur. Ayrıca yine 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin cinsiyete göre ortalamalarına bakıldığında “İnsanlar Yerler ve Çevreler, Bilim Teknoloji ve Toplum, Üretim Dağıtım ve Tüketim, Küresel Bağlantılar” gibi öğrenme alanlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür. 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin cinsiyete göre bazı öğrenme alanlarında farklılaştığı ve genel itibari ile bakıldığında, kadın öğretmenlerin tüm öğrenme alanlarında erkek öğretmenlerden daha yüksek gerçekleştirme düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenlere yöneltilen açık uçlu sorularda kadın öğretmenlerin derslerini yaparak, yaşayarak işledikleri görülmektedir. Ayrıca buna uygun yöntem ve teknikler kullandıklarını ifade etmişlerdir. Bunlar drama, rol tekniği, eğitsel oyunlar ve gezi gözlem gibi öğrenciyi öğrenme eyleminde daha aktif hale getiren yöntem ve teknikleri tercih ettikleri görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında bu etkenlere bağlı olarak kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kazanımları gerçekleştirmede daha başarılı oldukları söylenebilir. Fakat erkek öğretmenlerin de kazanımları

gerçekleştirmede başarısız olduklarını söyleyemeyiz; çünkü kazanımları gerçekleştirme düzeyi bakımından “yüksek” düzeyde oldukları görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin öğretmenlerin kıdem yıllarına göre farklılık gösterip göstermediğini” nicel ve nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

2017 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin kıdem yıllarına göre ortalamalarına bakıldığında Kültür ve Miras, İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Bilim, Teknoloji ve Toplum, Üretim, Tüketim ve Dağıtım, Etkin Vatandaşlık, Küresel Bağlantılar gibi öğrenme alanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Sadece Birey ve Toplum öğrenme alanında 11 yıl üstü kıdeme sahip öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Genel itibari ile bakıldığında 11 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin tüm öğrenme alanlarında 10 yıl ve altı öğretmenlerden daha yüksek gerçekleştirme düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuç üzerinde 11 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin mesleki tecrübelerinin çok olması ve konu alanında uzmanlaşmış olmaları bu durum üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin öğretmenlerin mezun olduğu alana göre (Tarih öğretmenliği, Coğrafya öğretmenliği, Sosyal bilgiler öğretmenliği) farklılık gösterip göstermediğini” nicel ve nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

2017 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin mezun olunan alana göre ortalamalarına bakıldığında Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar Yerler ve Çevreler, Bilim Teknoloji ve Toplum, Üretim Tüketim ve Dağıtım, Etkin Vatandaşlık, Küresel Bağlantılar gibi öğrenme alanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Sosyal bilgiler dersi içerisinde tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgisi bulunan bir disiplin olması sebebiyle mezun olunan alana göre bir farklılığın olmaması normal görülebilir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin sınıf mevcuduna göre farklılık gösterip göstermediğini” nicel ve nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

2017 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin sınıf mevcuduna göre ortalamalarına bakıldığında birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum, üretim tüketim ve dağıtım, etkin vatandaşlık, küresel bağlantılar gibi öğrenme alanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin girdiği sınıfların %81’i ya 10-20 ya da 21-30 öğrenci mevcuduna sahiptir. Yani öğretmenlerin girdiği sınıfların genellikle normal yani kalabalık olmayan sınıf mevcuduna sahip olduğu söylenebilir. Bu yüzden öğrenme alanlarında bir farklılaşma yaşanmadığı ifade edilebilir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini” nicel ve nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

2017 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumuna göre ortalamalarına bakıldığında birey ve toplum, kültür ve miras, insanlar yerler ve çevreler, bilim teknoloji ve toplum, üretim tüketim ve dağıtım, küresel bağlantılar gibi öğrenme alanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Sadece “Etkin Vatandaşlık” öğrenme alanında yeni öğretim programı tanıtımında alınan eğitimi yeterli görme durumu kısmen olan öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı öncelikle 2017 yeni öğretim programı yapım aşamasında taslak öğretim programlarını hazırlayarak askı sürecine çıkarmış, paydaşların ve kamuoyunun görüş, öneri ve eleştirilerini almıştır. Daha sonraki süreçte bu görüş, öneri ve eleştiriler değerlendirmeye alınmıştır. Taslak öğretim programlarının geliştirilmesinde öğretmenler, veliler, okul yöneticileri ve uzmanlar katkı sağlamıştır. Özellikle öğretim programının her aşamasında farklı sınıf ve

kademede görev yapan öğretmenler de görev almıştır. Sonuç itibariyle öğretmenler program geliştirme aşamasının aktif bir öznesi haline gelerek internet üzerinden görüş, öneri ve eleştirileri alınmıştır. Ayrıca okul zümre toplantılarında öğretim programını müzakere ederek bir rapor hazırlamaları istenmiş ve bu raporlar Milli Eğitim Bakanlığına ulaştırılmıştır. Yapılan tüm bu çalışmalara ek olarak yeni öğretim programı tanıtımı ile ilgili hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmiş ve öğretmenlerin katılımı sağlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının bütün bu çalışmaları ve yeni öğretim programı tanıtımında öğretmenlere verdiği hizmet içi eğitimlerin başarılı olduğu ve bunun kazanımları gerçekleştirme düzeylerine yansıdığını söyleyebiliriz.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın yedinci alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin öğretmenlerin yeni öğretim programı ile ilgili herhangi bir tanıtım programına katılım şekline (Hizmet içi eğitim, seminer, toplantı) göre farklılık gösterip göstermediğini” nicel ve nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Yeni 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyinin öğretmenlerin yeni öğretim programı ile ilgili herhangi bir tanıtım programına katılım şekline göre ortalamalarına bakıldığında Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar Yerler ve Çevreler, Bilim Teknoloji ve Toplum, Üretim Tüketim ve Dağıtım gibi öğrenme alanlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Sadece “Etkin Vatandaşlık ve Küresel Bağlantılar” öğrenme alanında yeni öğretim programı ile ilgili herhangi bir tanıtım programına katılım şekli toplantı olan öğretmenler aleyhine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Yeni öğretim programının öğretmenlere tanıtılması için yapılmış olan hizmet içi eğitim, seminer ve toplantı gibi eğitici ve bilgi vermeye yönelik bu gibi faaliyetlerin öğretmenlere kazanımları gerçekleştirme konusunda rehber olduğu söylenebilir.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Sosyal bilgiler dersi kazanımlarına yönelik öğretmenlerin görüşlerini "nitel araştırma bulguları ile ortaya koymaktır. Bu kapsamda elde edilen sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenler daha çok ders kitabının yetersizliği üzerinde durmuşlardır. Ders kitabının her yönüyle tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Konu içeriği yönünden yetersiz olması, öğrencilere sunulan çalışmaların/etkinliklerin yetersizliği ve aşırı görsel içeriğin olması gibi olumsuz yönlerinden bahsetmişlerdir.

Ayrıca sosyal bilgiler ve T.C inkılâp tarihi ve Atatürkçülük derslerinde ders saatlerinin yetersiz olduğunu ve derslerde daha fazla teknoloji ve farklı yöntem teknik kullanılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ezbere dayalı ve sürekli değişen eğitim sisteminde de vazgeçilmesi konusunda görüş belirtmişlerdir.

Yukarıda belirtilen alt problemlere ait sonuçlar ele alındığında genel itibariyle şunlar söylenebilir;

Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmenlerinin kazanımların gerçekleştirilme düzeyini “yeterli” gördüğü ve bütün öğrenme alanlarında kazanımların gerçekleştirilme düzeylerinin “yüksek” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kazanımları gerçekleştirme düzeyleri bakımından daha başarılı olduğu görülmüştür. Bunun nedeni ise kadın öğretmenlerin derslerinde öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrendiği yöntem ve teknikler kullanmaları, çeşitli materyaller ve teknolojiyi etkin kullanmalarının etkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlik mesleğinde tecrübenin kazanımları gerçekleştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşılmış ve buna bağlı olarak deneyimsiz öğretmenlerin sınıf yönetiminde ve kazanımları gerçekleştirmede zorluklar yaşadığı söylenebilir. Mezun olunan alan bakımından sosyal bilgiler öğretmenliği ve sosyal bilgiler disiplinine yakın tarih ve coğrafya öğretmenliği mezunu öğretmenlerin olması kazanımların gerçekleştirilme düzeylerine etki etmediği görülmüştür. Kalabalık olmayan sınıflarda kazanımların gerçekleştirilme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında alan bilgisi ve genel kültür bilgisinin de kazanımları gerçekleştirmede önemli bir rol oynadığı aşikârdır. Yeni öğretim programının tanıtımı için yapılan hizmet içi eğitimler, seminerler ve toplantıların okul ve sınıf ortamına olumlu yansıdığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin yeni öğretim programı ile ilgili özellikle ders kitabının yetersizliği ve yeniden gözden geçirilmesi, sosyal bilgiler ve T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi ders saatinin az olması ve sürekli sistem değişikliğinin olması gibi görüş ve önerilerinin olduğu görülmektedir.

Öneriler

1. 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde her öğrencinin her kazanımı aynı düzeyde kazanmadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler bu konuyla ilgili soruya öğrencilerin hazır bulunuşluluk düzeylerinin farklı olması, konuların somut ya da soyut olma durumları, öğrenci ilgisi, konuların günlük yaşamla ilgili olup olmamaları ve ders saatinin yetersizliği gibi nedenler öne sürmüşlerdir. Öğrencilerin kazanımları gerçekleştirme düzeyi ne kadar birbirlerine yaklaşırsa verilen eğitimde o derece başarılıdır. Bunu sağlamak içinde öğretmenlerin sınıf içinde bireysel farklılıklara azami derecede dikkat ederek ders işleme gerekir. Bunu sağlamak içinde öğretmenlere bu konuda hizmet içi eğitim verilebilir.

2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplarda ders kitapları ile ilgili olumsuz ifadeler göze çarpmaktadır. Ders kitabının içindeki etkinliklerin yetersiz olması ve ders kitabının içerik olarak yetersiz olması gibi ifadeler yer almaktadır. Bu yüzden ders kitapları her yönüyle tekrar gözden geçirilmelidir. Aşırı görsel materyaller yerine konu bilgisine ve etkinliklere daha fazla yer verilmez.

3. Araştırmaya katılan öğretmenler kazanımlar ile ilgili açık uçlu sorularda ve görüş, öneriler kısmında sosyal bilgiler ve T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük ders saatinin yetersizliğinden yakınmışlardır. Bu yüzden sosyal bilgiler ders saati arttırılarak öğretmenlerin müfredatı yetiştirme konusunda kaygıları azaltılabilir.

4. 2017 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleştirilme düzeyi ile ilgili öğretmen görüşlerinin yanı sıra öğrenci görüşlerine başvurularak iki araştırma sonucu karşılaştırılabilir. Böylece öğretmenlerin kazanımları gerçekleştirme düzeyi görüşleri ile öğrenci görüşleri karşılaştırılması alana daha fazla katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5. 2017 5. sınıf sosyal bilgiler yeni öğretim programında yer alan kazanımların gerçekleştirilme düzeyine yönelik nitel araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2013) *Türk eğitim tarihi, M.Ö 1000-M.S 2013*. Ankara: Pegem Akademi
- Atmaca, Y. (2015). *Ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde ekoloji konularına ilişkin kazanımların gerçekleşme düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Kahramanmaraş ili Pazarcık ilçesi örneği*. Yüksek lisans tezi, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Adıyaman.
- Badem, Tan, S. (2012). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler programının ekonomi ve sosyal hayat ünitesindeki kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri (Elazığ ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Elazığ.
- Barr, R., Barth, L. J. ve Shermis, S. S. (2013). *Sosyal bilgilerin doğası*. (C. Dönmez (Editör), N. E. Akhan, E. Ay, C. C. Yeşilbursa, O. Sabancı ve A. Altıkulaç, Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Başol, G. (2015). *Eğitimde ölçme değerlendirme*. Ankara: Pegem akademi.
- Bilgili, S., A. (2010). Geçmişten günümüze sosyal bilimler ve sosyal bilgiler. A. S. Bilgili (Editör). *Sosyal bilgilerin temelleri içinde*. (s.1-34). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2008). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, Tuncil, R. (2017). *4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programı kazanımlarının program etkinliklerinin ve ders kitaplarının yapılandırma açısından değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programı ve Öğretimi Bilim Dalı, Van.
- Çalışkan, H. ve Yiğittir, S. (2011). *Sosyal Bilgilerde ölçme değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çelikkaya, T. ve Kürümlüoğlu, M. (2018). Yenilenen sosyal bilgiler dersi öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 104-120.
- Çiftçi, H. (2007). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler programında yer alan Atatürkçülük kazanımlarına dair öğretmen görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Niğde
- Daşcıoğlu, K. ve Şimşek, S. (2014). Sosyal bilgiler eğitiminin müfredatı. S. İnan, (Editör). *Öğretmen ve öğretmen adayları için sosyal bilgiler eğitimine giriş kavramlar, yaklaşımlar, etkinlikler içinde*. (s.23-35).Ankara: Anı Yayıncılık
- Dede, H. (2009). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler Türk tarihinde yolculuk ünitesindeki kazanımların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Demir, A. (2015). *Sosyal bilgiler öğretim programında müze eğitimiyle ilişkilendirilen kazanımların gerçekleştirilmesine yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin yaklaşımları (Tokat ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı, Tokat.

- Demir, P. (2015). *Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'ne göre 2005 yılı sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımlar ve seviye belirleme sınav soruları*. Yüksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Samsun.
- Demirel, Ö. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2013). Eğitimle ilgili temel kavramlar. Ö. Demirel, ve Z. Kaya, (Editörler). *Eğitim bilimine giriş içinde*. (s.1-2). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirkaya, H. (2005). Hayat bilgisi ve Sosyal bilgiler programında içerik ve kazandırılacak beceriler. Tanrıoğen, A. (Editör). *Hayat bilgisi ve Sosyal bilgiler öğretimi içinde*. (s.77-117). İstanbul: Lisans Yayıncılık
- Dündar, Ş. (2018). Sosyal Bilgilerde içerik ve temel kavramlar. H. Çalışkan ve B. Kılcan (Editör). *Sosyal Bilgiler öğretimi içinde*. (s. 14-15). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2004). Sosyal bilgiler öğretimi. C. Öztürk ve D. Dilek (Editör). *Hayat bilgisi ve Sosyal bilgiler öğretimi içinde*. (s. 15-46). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dönmez, C. (2003). Sosyal bilimler ve Sosyal bilgiler. C. Şahin, (Editör). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu Sosyal bilgiler içinde*. (s.31-41). Ankara: Gündüz Eğitim Ve Yayıncılık.
- Egüz, Ş. (2017). *Sosyal bilgiler dersindeki küresel eğitimle ilgili kazanımların iletişim teknolojileri kullanılarak öğretimi*. Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Erden, M. (2004) *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2016) *Gelenekten geleceğe eğitim bilimi kuram ve uygulama*. İstanbul: Sümer Kitabevi.
- Gelen, İ. (2007). Bilimsel araştırmalarda veri toplama araçları. D. Ekiz, (Editör). *Bilimsel araştırma yöntemler içinde*. (s. 126-159). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Güneş, M. (2008). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımları ile ders kitabında önerilen etkinliklerin uygunluk düzeyi (Elazığ ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Elazığ.
- Güngördü, E. (2002). İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Höbek, G. ve Üredi, L. (2017). Öğretmenlerin sınıf yönetimi eğilimlerine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *İnesjournal Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(10), 255-273.
- İnan, S. (2014). Sosyal bilgiler eğitimi: Nedir, ne zaman ve neden?. S. İnan, (Editör). *Öğretmen ve öğretmen adayları için sosyal bilgiler eğitimine giriş kavramlar, yaklaşımlar, etkinlikler içinde*. (s.1-21). Ankara: Anı Yayıncılık
- Kaçar, T. (2009). *6. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleştirilme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri (Diyarbakır ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Elazığ.

- Kara, C. (2013). *2004 İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımların ön-son test sonuçlarına ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, Elazığ.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kızıltepe, Z. (2015). İçerik analizi. F. Nevra Seggie ve Y. Bayyurt (Editör). *Nitel araştırma yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları içinde*. (s.253-267). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kodal, T. ve Tarhan, Ö. (2014). Sosyal bilgiler eğitiminde kazanımlar. S. İnan, (Editör). *Öğretmen ve öğretmen adayları için sosyal bilgiler eğitimine giriş kavramlar, yaklaşımlar, etkinlikler içinde*. (s.47-87). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kulaber, M. (2015). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (İstanbul ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- MEB. (2005). *Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2017). *Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973), Resmi Gazete (24.06.1973). Sayı: 14574.
- Okta, E. (2008). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi 1998 ve 2004 öğretim programlarının öğretmen görüşlerine dayalı olarak hedefler/kazanımlar boyutunda değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Çanakkale.
- Özan Boydak M. (2014). Temel kavramlar. M. Taşpınar, (Editör). *Eğitim bilimine giriş içinde*. (s.2-25). Ankara: Edge Akademi Yayıncılık.
- Özer, B., Gelen, İ. ve Duran, V. (2016). Deneyimsiz öğretmen davranışları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(58), 822-836.
- Özeren, G. (2011). *5. sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların öğretmenler tarafından gerçekleştirilme düzeyi*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Erzurum.
- Özkan, R. (2016). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özkan, Y. (2014). *Sosyal bilgiler dersi tarih konuları kazanımlarını gerçekleştirilmede tarihi hikâyelerin kullanımı*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Öztürk, C. ve Deveci, H. (2011). Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programlarının değerlendirilmesi. C. Öztürk (Editör). *Farklı ülkelerin sosyal bilgiler öğretim programları içinde*. (s. 1-40). Ankara: Pegem Akademi

- Öztürk, C., Keskin, S. ve Keskin, Y. (2004). İlköğretim okulu 4 ve 5. sınıf sosyal bilgiler derslerinde materyal/teknoloji kullanım durumu. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19, 107-120.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal bilgiler: Toplumsal yaşama disiplinlerarası bir bakış. C. Öztürk (Editör). *Sosyal bilgiler Öğretimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi içinde*. (s.1-31). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2003). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve azılı materyaller*. Ankara: Pegama Yayıncılık
- Palavan, Ö. (2007). *İlköğretim birinci kademedeki birleştirilmiş sınıflardaki 4. sınıf öğrencilerinin, sosyal bilgiler dersinin kazanımlarına erişim düzeyi*. Yüksek lisans tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Samsun.
- Safran, M. (2011). Sosyal bilgiler öğretimine bakış. B. Tay, ve A. Öcal, (Editörler). *Özel öğretim yöntemleriyle sosyal bilgiler öğretimi içinde*. (s.1-18). Ankara: Pegem Akademi.
- Sağlam, M. (2014). Eğitimle ilgili temel kavramlar. A. Ç. Sağlam, (Editör). *Eğitim bilimine giriş içinde*. (s.1-15). Ankara: Maya Akademi.
- Samsa, Z. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ara disiplin kazanımlarına ilişkin bilgi düzeyleri ve görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Afyon.
- Sönmez, V. (1999). *Sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. İstanbul: Meb Basımevi.
- Sümbüloğlu, K. (1993). *Biyoistatistik*, Ankara: Özdemir Yayıncılık
- Tay B. (2017). *2005 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı ile 2017 Sosyal Bilgiler dersi taslak öğretim programının karşılaştırılması*. International Journal Of EurasiaSocialSciences. 8(27), 461-487.
- Tetik, A. (2012). *İlköğretim 5. sınıf sosyal bilgiler programı kazanımlarının ulaşılma düzeyinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Zonguldak.
- Toy, İ. (2015). *Storyline yönetiminin 7. sınıf sosyal bilgiler dersi kazanımlarının gerçekleşmesine ve kalıcı öğrenmeye etkisi*. Yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Erzincan.
- Türer, A. (2011) *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uygun, K., Arıbaş, B. ve Karalı, M. (2018). Yeni (2017) sosyal bilgiler öğretim programında meslek bilincinin incelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1904-1905.
- Uygun, K. (2018). Sosyal bilgiler programı ve yapılandırmacılık. H. Çalışkan ve B. Kılcan (Editör). *Sosyal bilgiler öğretimi içinde*. (s.53-87). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER**Ek 1. Araştırma İzin Formu**

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.9967342
Konu : Araştırma İzni Verilmesi

22/05/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 09/10/2014 tarihli ve 27001677/600/4437181 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun 26/07/2017 tarihli tutanağı.
d) Gaziosmanpaşa Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterliğinin 11/05/2018 tarih ve 7514 sayılı yazısı.

GOP Üniversitesi'nin ilgi (d) talebi gereği Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Dalı yüksek lisans öğrencisi Önder ÇALIKAN 21 Mayıs-15 Haziran 2018 tarihleri arasında Tokat Merkez ve Merkez bağı ortaokul 5.Sınıf Sosyal Bilgiler öğretmenlerine yönelik "2017-2018 Yeni Öğretim Programında Yer Alan 5.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Gerçekleştirilme Düzeyi" ile ilgili ölçek uygulaması konusunda hazırlamış olduğu bilimsel amaçlı anket çalışmasını uygulamak istemektedir.

Söz konusu bilimsel amaçlı çalışmanın belirtilen tarihleri arasında uygulama yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/05/2018

Mehmet Suphi KÜSBECİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:
1-Tutanak
2-Anket
3-Tez Çalışması Araştırma İzni Onay Formu
4-GOP Ün.v.Rektörlüğü yazısı

Adres: GOP Bulvarı 60100 Tokat/Merkez
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme60@meb.gov.tr

Bilgi için: Adnan YÜCE
Tel: 0 (356) 214 10 17
Faks: 0 (356) 214 11 86

Ek 2. Anket Formu

I.BÖLÜM

Değerli Öğretmenim,

"2017-2018 Yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre gerçekleştirilme düzeyi " adlı yüksek lisans tez çalışmasında 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kazanımlarının ne düzeyde gerçekleştirilebildiğini sizlerde değerli katkılarıyla belirlemek istiyorum. Anket sorularına vereceğiniz içtenlikli cevaplar verilerin geçerliliği ve güvenilirliği açısından önemlidir.

Çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği bakımından lütfen hiçbir maddeyi **boş bırakmayınız.**

Çalışmaya vereceğiniz katkılardan dolayı şimdiden çok teşekkür eder, bundan sonraki meslek hayatınızda başarılar dilerim.

Önder ÇALIKAN

GOP Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

İlköğretim Ana Bilim Dalı

Sosyal Bilgiler Öğrt. Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Görev Yaptığınız Okul				
2.Cinsiyet	Kadın ()	Erkek ()		
3.Mezun olduğunuz alan				
4.Kıdem yılınız	1-5 yıl ()	6-10 yıl ()	11-15 yıl ()	16 yıl ve üzeri ()
5.Ortalama Öğrenci Mevcudu	10-20 öğrenci ()	21-30 öğrenci ()		31-40 öğrenci ()
6.Yeni öğretim programı tanıtımına ne şekilde katıldınız?				
Hizmet içi eğitim () Seminer () Toplantı () Hiç Katılmadım ()				
7. Aldığınız hizmet içi eğitim, seminer veya toplantı yeterli miydi?				
Evet () Kısmen () Hayır ()				

II. BÖLÜM		Kazanımların Öğrencilerde Gerçekleştirilme Düzeyi				
2017-2018 Eğitim-Öğretim Yılı Yeni 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları		Tamamen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Öğrenme Alanı: BİREY ve TOPLUM						
SB.5.1.1	Sosyal Bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.					
SB.5.1.2	Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.					
SB.5.1.3	Katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği hak ve sorumluluklara uygun davranır.					
SB.5.1.4	Çocuk haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlallerine örnekler verir.					
2. Öğrenme Alanı: KÜLTÜR ve MİRAS						
SB.5.2.1	Somut kalıntılardan yola çıkarak kadim uygarlıkların insanlık tarihine katkılarını fark eder.					
SB.5.2.2	Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve eserleri tanıtır.					
SB.5.2.3	Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.					
SB.5.2.4	Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki rolünü analiz eder.					
SB.5.2.5	Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarih gelişimini değerlendirir.					
3. Öğrenme Alanı: İNSANLAR, YERLER ve ÇEVRELER						
SB.5.3.1	Haritalar üzerinde yaşadığı bölgenin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.					
SB.5.3.2	Yaşadığı bölgede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.					
SB.5.3.3	Bölgesindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşim üzerindeki etkilerini ilişkilendirir.					
SB.5.3.4	Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.					
SB.5.3.5	Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar.					

4.Öğrenme Alanı: BİLİM, TEKNOLOJİ ve TOPLUM					
SB.5.4.1	Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.				
SB.5.4.2	Sanal ortamı güvenli kullanmaya önem gösterir.				
SB.5.4.3	Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.				
SB.5.4.4	Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.				
SB.5.4.5	Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.				
5.Öğrenme Alanı: ÜRETİM, DAĞITIM ve TÜKETİM					
SB.5.5.1	Yaşadığı bölgenin ekonomik faaliyetlerini belirler.				
SB.5.5.2	Çevresindeki ekonomik faaliyetlerin, insanların sosyal hayatlarına etkisini analiz eder.				
SB.5.5.3	Kullandığı temel ürünlerin üretim, dağıtım ve tüketim ağını analiz eder.				
SB.5.5.4	İş birliği yaparak üretim, dağıtım ve tüketime dayalı yeni fikirler geliştirir.				
SB.5.5.5	Bilinçli bir tüketici olarak haklarını kullanır.				
SB.5.5.6	Yaşadığı bölgedeki ekonomik faaliyetlere bağlı olarak gelişen meslekleri tanır.				
6.Öğrenme Alanı: ETKİN VATANDAŞLIK					
SB.5.6.1	Çevresindeki toplumsal ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların karşılanması için hizmet veren kurumları ilişkilendirir.				
SB.5.6.2	Yaşadığı yerin yönetim birimlerinin temel görevlerini açıklar.				
SB.5.6.3	Temel hakları ve bu hakları kullanmanın önemini açıklar.				
SB.5.6.4	Bayrak ve İstiklâl Marşı gibi millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.				
7.Öğrenme Alanı: KÜRESEL BAĞLANTILAR					
SB.5.7.1	Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde yaşadığı ilin yerini ve önemini araştırır.				
SB.5.7.2	Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.				
SB.5.7.3	Turizmin uluslararası ilişkilerdeki önemini açıklar.				
SB.5.7.4	Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.				
SB.5.7.5	Toplumun ilgi, istek ve ihtiyaçlarını araştırarak bunları karşılamaya yönelik yenilikçi fikirler önerir.				

Ek 3. Özgeçmiş

Adı Soyadı	Önder ÇALIKAN
Kişisel Bilgiler	Uyruğu: T.C. Doğum Tarihi ve Yeri: 25.10.1985 / SİVAS
İletişim Bilgileri	Tel: 0 506 495 44 10 E-posta: ondercalikan@gmail.com Lise: 1998-2001 Sivas Hacı Mehmet Sabancı Lisesi
Öğrenim Bilgileri	Lisans: 2003-2007 Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Yüksek Lisans Programı
İş Deneyimi	2009-2018: Milli Eğitim Bakanlığı Almus İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Çevreli Şehit Abdullah Eymur Ortaokulu Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 2018-halen: Milli Eğitim Bakanlığı Tokat Milli Eğitim Müdürlüğü Yağmurlu Ortaokulu Müdür Yardımcılığı
